R-116

TRIBAL

A Bi-Annual Bulletin Devoted to the Study of the Life and Culture of Tribes of Andhra Pradesh.

Vol. VII Nos. 1 & 2. Jan.-June & July-December, 1969

Tribal Cultural Research & Training Institute LIBRARY Hyderabad

104/-

Contents

	Page
English :—	
Demographic and Social Aspects of Tribal Education. —*Dr. B. K. Roy Burman.*	1
Some Reflections on the Implications of Panchayat Raj on Weaker Sections of the Community. —*O. K. Moorthy.*	8
Social and Economic Factors in the Development of Tribals in Andhra Pradesh. —*D. R. Pratap.*	20
How Gandhi Saw the Tribals. —*G. N. R. Mudiraj.*	30
From Birth to Adolescence. Magico-Religious Practices. —*M. V. Krishna Rao.*	36
The Banjaras of Andhra Pradesh. —*C. Chenchu Raju.*	45
Aboriginals in Urban and Industrial Environs. —*D. R. Raju.*	48
Telugu :—	
Adavula Avasyakata—Vati Rakshana. —*Anil Chanda.*	59
Banjarulu—Vari Pandugalu. —*A. Joseph.*	66
Mandulavaru—Vari Jeevitha Vidhanamu. —*K. P. Ranga Raju.*	75
Andhra Pradesh Loni Adimavasulu. —*A. Somasekhar.*	83

TRIBAL CULTURAL RESEARCH AND TRAINING INSTITUTE
HYDERABAD (A.P.)

EDITORIAL BOARD

1. Sri P. Kamalamanohar Rao, M.A., Director of Tribal Welfare.

2. Sri V. Raghavaiah, B.A.,B.L., Member, Advisory Board, Tribal Cultural Research & Training Institute.

3. Sri K. V. N. Appa Rao, M.A., Member, Advisory Board, Tribal Cultural Research & Training Institute.

4. Sri D. R. Pratap, M.A., Director-in-Charge, Tribal Cultural Research & Training Institute.

Cat.No:- 10792
Pub. Rack self - 2

TRIBAL

A Bi-Annual Bulletin Devoted to the Study of the Life and Culture of Tribes of Andhra Pradesh.

Vol. VII Nos. 1 & 2. **Jan.-June & July-December, 1969**

Tribal Cultural Research & Training Institute
LIBRARY
Hyderabad

TRIBAL CULTURAL RESEARCH AND TRAINING INSTITUTE
HYDERABAD (A.P.)

Our Contributors

Tribal Cultural Research & Traini...
LIBRAR
Hyderab...

Dr. B. K. Roy Burman,
Deputy Registrar General,
Office of the Registrar General of India,
Ministry of Home Affairs,
Government of India,
NEW DELHI.

Shri O. K. Moorthy,
Deputy Commissioner,
Office of the Commissioner for Scheduled Castes & Scheduled Tribes,
Government of India,
NEW DELHI.

Shri D. R. Pratap,
Director-in-Charge,
Tribal Cultural Research & Training Institute,
HYDERABAD.

Shri G. N. R. Mudiraj,
Lecturer, Department of Sociology,
Osmania University,
HYDERABAD.

Shri M. V. Krishna Rao,
Lecturer,
Tribal Cultural Research & Training Institute,
HYDERABAD.

Shri C. Chenchu Raju,
Research Officer,
Tribal Cultural Research & Training Institute,
HYDERABAD.

Shri D. Ramachandra Raju,
Field Officer,
Tribal Cultural Research & Training Institute,
HYDERABAD.

Shri Anil Chanda,
Formerly, Commissioner for Scheduled Castes & Scheduled Tribes,
GOVERNMENT OF INDIA.

Shri A. Joseph,
Research Officer,
Tribal Cultural Research & Training Institute,
HYDERABAD.

Shri K. P. Ranga Raju,
Field Officer,
Tribal Cultural Research & Training Institute,
HYDERABAD.

Shri A. Somasekhar,
Statistical Officer,
Tribal Cultural Research & Training Institute,
HYDERABAD.

Demographic and Social Aspects of Tribal Education

Dr. B. K. Roy Burman

The tribal communities living in different regions can be divided into the following groups taking into consideration their historical, ethnic and socio-cultural relations.

(*a*) North-East India comprising Assam, N. E. F. A., Nagaland, Manipur and Tripura.

(*b*) Sub-Himalayan region of North and North-West India comprising the Northern Sub-montane districts of Uttar Pradesh and Himachal Pradesh as a whole including the areas recently transferred from Punjab.

(*c*) Central and East India comprising West Bengal, Bihar, Orissa, Madhya Pradesh and Andhra Pradesh.

(*d*) South India comprising Madras, Kerala and Mysore.

(*e*) Western India comprising Rajasthan, Gujarat and Maharashtra.

The tribals constitute 6.87% of the population of the country. A statement giving the percentage of the Scheduled Tribe population to the total population (State-wise) is furnished below :

States/Union Territories	*Percentage of Scheduled Tribe population to the total population*
(1)	(2)
1. Andhra Pradesh	4
2. Assam	17
3. Bihar	9
4. Gujarat	13
5. Jammu & Kashmir	. .
6. Kerala	1
7. Madhya Pradesh	21

(1)	(2)
8. Madras	1
9. Maharashtra	6
10. Mysore	1
11. Orissa	24
12. Punjab	N
13. Rajasthan	11
14. Uttar Pradesh	..
15. West Bengal	6
16. Andaman & Nicobar Islands	22
17. Delhi	..
18. Himachal Pradesh	8
19. Laccadive, Minicoy & Amindivi Islands	97
20. Manipur	32
21. Tripura	32
22. Dadra & Nagar Haveli	88
23. Goa, Daman & Diu	..
24. Pondicherry	N
25. North-East Frontier Agency	89
26. Nagaland	93
27. Sikkim	..

The statement shows that except for Nagaland, N.E.F.A., L.M.A. Islands, Dadra and Nagar Haveli, in none of the States or Union territories, the Scheduled Tribes constitute more than 33% of the population. It tends to give an impression that the tribal people constitute only a small proportion of the population of India. This is however, only one side of the picture. There is the other. If examined up to the level of taluk or equivalent administrative unit, it is found that there are altogether 287 taluks or equivalent administrative units in India where the scheduled tribes constitute 50% or more of the total population.

There are altogether 14,034,885 scheduled tribe population in these 287 taluks. They constitute 46.58% of the total tribal population in India. In other words almost half of the scheduled tribe population of India live in

Tribal Cultural Research & Training Institute
LIBRARY

pockets where they are the majority people. At the State level excepting Andhra Pradesh, Madras, Maharashtra and West Bengal, in all the States and Union Territories where the scheduled tribe population exist, majority of them live in areas where they are more than 50% of the total population.

The Scheduled Tribe communities dispersed all over the country, differ very much from one another in racial traits, language, social organization, cultural pattern, etc. The most dominant racial type among the scheduled tribe communities except those living in the sub-Himalayan belt is the Proto-Australoid. In the sub-Himalayan belt Mongoloid racial type is more dominant. But everywhere there has been inter-mixture with other racial types, particularly, the Mediterranean type. A negrito substratum is also suspected in some parts of the country. The tribal languages in India belong to all the major language families, though the Austric, the Dravidian and the Tibeto-Chinese families are the dominant ones. The numerical strength of the speakers of the tribal languages is 14,132,503. On the assumption that all the speakers of the tribal languages belong to tribal communities, they constitute 47.30% of the total tribal population of the country. It is obvious that the rest of the tribals share with their non-tribal neighbours, the same languages, as their mother-tongue.

It is also to be noted that bilingualism prevails considerably among the tribal population of India. Persons speaking one or more subsidiary languages in addition to their mother tongue constitute 15.73% of the total tribal population in the country.

89.40% of the tribal population regard themselves as Hindus. 5.53% regard themselves as Christians. The rest belong to other religions.

It is however to be noted that all of those who returned themselves as Hindus during the 1961 Census, are not equally incorporated in the Hindu social order. In terms of their orientation towards Hindu social order, the tribals can be classified as follows :

(*a*) Incorporated in Hindu social order.

(*b*) Positively oriented towards Hindu social order.

(*c*) Negatively oriented towards Hindu social order.

(*d*) Indifferent towards Hindu social order.

As regards the economic life of the scheduled tribes, it is to be noted that as against the national average of 43%, among the scheduled tribes, 57% of the population are economically active. On the one hand it is a measure of comparatively lower dependency ratio among them. On the other it seems to indicate the comparatively low capacity of the scheduled tribe workers to support large number of dependents and to provide them opportunity to equip themselves educationally and technologically for participating in the economic life

later on at a higher level. If the disposition of the working force by industrial categories is considered it is found that as against the national average of 73%, in case of the scheduled tribes, 91% of the workers are engaged in the primary sector of the economy related to the exploitation of the natural resources. The secondary sector or the sector related to manufacture, accounts for 11% of the total workers and only 3% of the tribal workers. The tertiary sector or the servicing sector accounts for 16% of the total workers and only 5% of the tribal workers. These data clearly bring out the under-developed condition of the tribal economy compared to that of the rest of the nation. These not only show the practically undiversified nature of the economy but also the fact that the primary sector has failed to have significant multiplication effect in the secondary and tertiary sectors. In other words the data relating to the distribution of tribal workers in different industrial categories underscore the low participation of the tribals in the total economy of the nation and also the low level of the out-turn of the primary sector.

While the distribution of the tribal workers in primary, secondary and tertiary sectors give a broad indication of the nature of their participation in the different sectors of economy, it is necessary to have an idea of the specific occupations in the different sectors in which the tribals are generally engaged. They are as follows :

(1) Forestry and food gathering.
(2) Shifting cultivation.
(3) Settled agriculture.
(4) Agricultural labour.
(5) Animal husbandry.
(6) Household industry.
(7) Miscellaneous occupations.

There are few tribal communities in India today who are purely engaged in forestry and food gathering. Perhaps the Andamanese, Onges and Shompens of Andaman and Nicobar Islands are the only communities who belong to this category. There are communities like Birhor, Malapandaram, etc. who are predominantly engaged in forestry and food gathering ; but it seems that they have symbiotic relationship with the peasant communities and live by exchange of commodities.

Shifting cultivation as the means of livelihood is found among many of the tribal communities of N.E.F.A., Nagaland, Manipur, Tripura, parts of Assam, Orissa, and Madhya Pradesh. Shifting cultivation as the subsidiary means of livelihood is more widespread. It is found among some of the tribal communities in West Bengal, Bihar, Madhya Pradesh, Andhra Pradesh, Mysore and Kerala. It is to be noted that in most cases, the tribal communities engaged

in shifting cultivation, have other sources of livelihood as well. Frequently, they try to supplement their income from shifting cultivation by taking recourse to settled agriculture. For this purpose, wherever possible they construct terraces. Besides many of them engage themselves as labourers in construction activities going round the country. Sometimes they work as agricultural labourers in the forms of their neighbours. Settled agriculture is the primary source of livelihood for overwhelming majority of the tribal population in the country. This consists of terraced cultivation, wet rice cultivation and upland cultivation. In some parts of the country, for instance Kerala, Gujarat, Maharashtra, West Bengal, considerable number of tribals earn their livelihood as agricultural labourers. Animal husbandry as the main source of livelihood is found only among a few tribal communities, like Gujjaras of Jammu and Kashmir and Himachal Pradesh ; Todas of the Nilgiri Hills, and so on. Household industry as the main source of livelihood is found only among small tribes with scattered population like the Mahalis of West Bengal and Agarias of Madhya Pradesh. They are attached to their dominant neighbours as satellite communities and manufacture various objects for their clients. Diversified modern occupation is not the predominant means of livelihood for any of the tribal communities in India. However, some of the tribal communities have been drawn to a greater extent in a few modern industries. For instance the Santals, Oraons, Mundas, etc. have provided the bulk of the plantation labourers in the tea-gardens of Assam and North Bengal. Some of these tribals have also been drawn to the mining industry. The Bhils and the Gonds have been drawn into the industrial labour force of Maharashtra and Gujarat to some extent.

As regards education, it is to be noted that the average percentage of literacy among the Scheduled Tribes of India is 8.5% as against 24% among the total population. But among the tribal communities there is a wide range of variation in the level of literacy. There are at the one end communities like Malapandaram, S-ulung, etc. with hardly any literate among them; at the other end, there are communities like the Lushais with more than 40% literacy. If considered State-wise, the level of literacy varies from 4% in Andhra Pradesh to 27% in Manipur.

One crucial factor which would have important bearing on pattern of tribal education, is the understanding of the place of the tribals in the Indian society. By and large the policy of the political elites in India, through the ages about the tribal population has been that of tolerance for their different ways of life and non-interference in their internal matters and respect for their traditions and institutions. The two guiding principles underlying the new approach are : (*a*) protection of the tribal population and (*b*) their integration in the nation society. On the face of it, it may appear to many that the two guiding principles are contradictory to one another. They may be sceptic about the possibility of integrating the tribals in the national life through a policy of protection.

Protection of the tribals in the real sense of the term does not mean artificial maintenance of the *status quo* ; it means creation of the conditions in which natural growth of the tribal societies can take place without imposition from outside and also without inhibition from inside. In India, massive efforts are being made to create such a condition through protective and welfare measures. Legislations have been enacted in the different States to prevent alienation of tribal lands and to give them protection against usurious money-lenders. An amount of Rs. 60 crores was set apart in the third plan for welfare of the tribals. The schemes implemented include education, agriculture, cottage industries, co-operation, animal husbandry, medical and public health, housing, communication, rehabilitation, community centres, aid to voluntary agencies and tribal development blocks.

In a general way, it can be stated that as a result of the development and protective measures, the tribal communities are more and more being involved in the political and economic structure of the country. In the matter of standard of living also, they are being brought on a par with the rest of the nation.

Paradoxically these have on the one hand brought them closer to the nation and on the other created new distances. The interpretation of this dynamic situation would depend on one's own understanding of the meaning of integration.

In a plural society there are at least four models of social integration, namely (*i*) identification with the dominant group, (*ii*) mutual give and take of the different parts to constitute a new whole, (*iii*) co-existence of different parts as autonomous systems and simultaneous acceptance of common group goals and group symbols, (*iv*) organization of individuals whose basic commitments are to the values of cosmopolitan humanism and who consciously and freely accept membership of different reference groups for the sake of deepening and diversifying their intellectual and moral experience in such a manner, as is not compatible with their basic commitments.

In India those who are accustomed to look upon the tribals only as the bearers of retarded cultures frequently advocate that the tribals should become integrated in the national life by effacing their own identity and adopting the culture and way of life of the neighbouring Hindu population. It is this outlook which shapes their approach to the problem of education of the tribals. They however fail to appreciate that in the context of the modern age it is not the capacity to negotiate with the supernatural, but the capacity to manipulate the foreces of nature that is of greater concern even to the tribals. As a sequence to this concern, two types of developments are taking place among many of the tribal communities in India. One is infra-nationalism and the other is sub-nationalism. The phenomenon of infra-nationalism is mostly found in the border areas where the tribal communities used to live in comparative isolation and unacquainted with and uncommited to the national symbols and

national goals. When such a community is seized by the urge to rapidly change the standard of level and enjoy the benefits of modern technology, it finds that for the satisfaction of its aspirations, the diffused commands over the resources —both tangible resources like lands and forests and intangible resources like factual knowledge, skill, ideas and ideologies must be replaced by a unified command. As a result, a vigorous search for a new social identity and expansion of intellectual horizon ensues. In its march clan loyalties are submerged in tribal loyalties. It is not necessarily incompatible with national loyalty ; rather national loyalty is a logistic need for infra-nationalism.

But whether nationalism would be able to subsume, it would, partly depend on the initiative of the nation itself to meet infra-nationalism half way and partly on a number of geo-political factors. The polar opposite of infra-nationalism is sub-nationalism. It is found among the tribal communities in those parts of the country where they have been living in close contact with their neighbours for generations. Sub-nationalism is, however, not confined to tribal communities alone. It is also found among larger ethnic groups like the Bengalis, Oriyas, Gujaratis, Tamils, etc. In sub-nationalism there is a general awareness and acceptance of the symbols of the nation though at the same time, parochial symbols and interests also persist. It is related to the combination of the following factors :

(*i*) Conversion of a nation-society under colonial rule to a nation state in the post-colonial period ;

(*ii*) Adoption of the programme of welfare state even in the absence of a determined elite to serve as the shock absorber.

(*iii*) Increasing disparity of development as a result of strategic investment of inputs for maximization of the gross national product.

It seems that unfortunately there is an inadequate appreciation of the dynamic significance of the phenomena of infra-nationalism and sub-nationalism found among the tribal communities of the country. A systematic analysis of these two processes would be necessary to gain insight about the aspiration--motivation pattern of the tribals which along with the demographic factors and the physical constraints should be taken into consideration for long term manpower planning and corresponding educational planning for the population concerned.

— — —

Some Reflections on the Implications of Panchayat Raj on weaker sections of the Community

*By O. K. Moorthy**

The Parliament adopted in December, 1954 the Socialist Pattern of Society as the objective of social and economic policy. The accent is on the attainment of positive goals and the raising of living standards among the disadvantaged classes. Expansion of social services through extension of free and universal education at the primary level, provision of larger opportunities for vocational and higher education, improvement in conditions of health, sanitation, water supply and housing are all sought to be attained. By a process of democratic decentralisation at the village, block and district levels, responsibility for development is entrusted to village Panchayats, Panchayat Samithis and Zilla Parishads and they are given considerable powers. This revolutionary change in the administrative structure, however, tends to ignore the special interests of the weaker sections in the actual implementation of the programme.

On account of the peculiar economic and social forces resulting in the dominance of higher castes and classes in sharing political and economic power, the weaker sections who are directly dependent on them for their livelihood are not benefiting from this arrangement. Though it has been declared that the laudable objective is to create conditions for the growth of a progressive co-operative rural economy with a diversified occupational structure, in which the weaker sections of the community are brought speedly with the rest of the community, experience has shown that this objective is merely on paper. In the following paragraphs, an attempt has been made to bring out the failure of Panchayat Raj, so for as the interests of the weaker sections are concerned :

Implementation of Educational Programmes for Weaker Sections vis-a-vis Panchayat Raj Institutions : In some of the States where Panchayat Raj has been introduced, the implementation of primary education has been transferred to the Statutory Local Bodies at the district and lower levels under the general supervision of the State Education Departments. It has been observed that as a result of this, the special measures necessary for educational advancement of the weaker sections have not been taken by the Panchayat Samithis.

Education—Master key to development of weaker sections : Rapid spread of education amongst Scheduled Castes and Tribes is one of the foremost

*Shri O. K. Moorthy is Deputy Commissioner for Scheduled Castes & Tribes, Government of India, New Delhi, and was awarded (1967-68) the United Nations Fellowship in Human Rights for study of indigenous people in U.S.A., Canada and Latin America.

requirements for their progress and development, and ultimately, their assimilation into the main stream of national life. Education is the master key to their lasting uplift. If the benefits of economic development are to accrue more and more to the relatively less privileged classes of society and the Directive Principle of State Policy that the operation of the economic system should not result in the concentration of wealth and means of production to the common detriment, is to be given a practical shape, the State should intensify its efforts at offering greater, educational opportunities to these communities.

Need for Employment Oriented Education : It needs no over-emphasis that more progress in general primary education is no solution to the economic problem. Such a step will only result inaggravation of unemployment of semi-literate or non-employable urban mass of people, unless it is accompanied by special steps for their rehabilitation and employment. Craft-based employment oriented education is the need of the hour. Further, purposeful efforts to wean these backward groups from caste-based occupations to those that have no association with caste are necessary for the sake of the larger social objectives. There is no evidence that Panchayat Raj Institutions have implemented the above policy as part of a special programme for weaker sections.

Failure to take Special Measures for Weaker Sections in Education : Special measures for weaker sections in the field of education include adequate supervision and inspection of educational institutions in inaccessible areas, intensification of efforts at greater enrolment of children of under-privileged communities, increasing availability of teachers for schools in backward areas, residential accommodation, specially for women teachers, provision of proper buildings for schools and hostel facilities for children from inaccessible areas, particularly for girl students. A close study of educational institutions in backward areas has revealed that Panchayat Raj Institutions have, by and large, failed to take effective measures in solving the above lacuna and have not made any significant impact on the problem. Inadequate supervisoin of Tribal and Harijan schools has for long remained one of the un-resolved problems. Though the officers at the state and district levels have been held to be indirectly responsible for spread of primary education in these backward areas, it has been noticed that, in actual practice, the functionary at the lowest level has too unwildly a jurisdiction with the result that there has been only superficial control. Further, the rapid spread of primary education in rural areas, especially where an element of compulsion is introduced, among the very indigent people to whom the child is an economic unit and is already an earning member Supplementing the family budget, enforcement is not only glaringly inadequate but also impracticable under present conditions.

Difficulties in location of schools and recruitment of Teachers in tribal areas : In the tribal areas where the problem is of long distances with no corresponding road facilities, the normal standards of the number of children per school have not been specially relaxed. In the poorer areas inhabited by

Scheduled Castes, both the number of schools and the student-teacher ratio are disproportionate to the actual requirements. The incentives and pay-scales offered for really well-qualified teachers in difficult areas are not adequate to attract the best amongst them. This difficulty is more pronounced in the case of women teachers. The normal practice of leaving the responsibility of providing accommodation of school teachers to the local village community cannot work in backward areas, where people are so poor that no offer of housing to a teacher will ever be made. Consequently, unless Panchayat Samithis provide special funds for all the above requirements, education is not likely to make any significant impact.

Prevailing position in Andhra Pradesh, Orissa, Rajasthan, Uttar Pradesh, Madras and Madhya Pradesh : In Andhra Pradesh, Orissa, Rajasthan and Uttar Pradesh, it is the Zilla Parishad at the district level and the Panchayat Samiti at the block level to which the officers of the education department at the corresponding levels have been transferred. In Andhra Pradesh, as in other States, primary education is mainly the concern of Panchayat Samitis and the funds for these programmes are channelised by the State Government through these Institutions.

With the introduction of Panchayat Raj in Madras, primary schools have been taken over by Panchayat Union Councils from the District Boards— These Councils are the managing and disbursing agencies and deal with appointments and transfer of teachers, disbursement of their pay and allowances and endorcement of compulsory education for children in the age group of 6 to 11 years. The former Social Education Organisors are now redesignated as Extension Officers (Education) functioning under the charge of the Panchayat Union Councils.

In Madhya Pradesh, which has a vast tribal population, there are Jana Pada Sabhas at Tahsil level which administer the primary schools in the area. It has been observed that the influence of non-official leadership on the administration of primary education, as exercised through Zilla Parishads and Panchayat Samitis, has not exhibited any special interest in the educataion of the weaker sections. On the contrary, powerful vested interests have tended to work against the progress of their educational advancement.

Opinion Survey of Panchayat Raj in Madras—Effects on Harijans : In opinion survey of Panchayat Raj in Madras, Shri M. Rafiq Khan* of All-India Panchayat Parishad, says that reports from the villages did not corroborate the statement of elected representatives and officials that several steps have been taken by Panchayats for improving the conditions in Harijan colonies. In this intensive study of the functioning of the Panchayat Raj in Madras State, Shri Rafiq Khan says that there is a big discrepancy evidenced from the replies to one of the questions they asked to specify the programmes

*Readings on Panchayat Raj—Edited by Shri George Jacob, NICD, Hyderabad—Chapter 5—Panchayati Raj in Madras by Shri M. Rafiq Khan.

Tribal Cultural Research & Training Institute LIBRARY

taken up by Panchayats for the weaker section. It was reported that opening of reading rooms for Harijans was one such major programme. The author has observed that this programme may be of little use to Harijans due to mounting illiteracy in that section of the population. It was further observed that the other programmes reported as having been undertaken by Panchayats included Harijan Housing Schemes, grant of scholarships, mid-day meals, etc. It is well-known that these schemes are entirely financed out of State Government funds, subsidised by the Government of India. The author concludes that the Panchayats, as indicated by the responses to the opinion survey, have not taken steps to do whatever little they could for the weaker sections, and their performance in this field is not any better than in the field of tackling the question of rural unemployment.

Pattern of Leadership of Panchayat Bodies Study of the position in Mysore and Maharashtra in relation to Weaker Sections : In a study of the emerging pattern of leadership in Panchayati Raj set-up in Mysore State, Shri K. S. Bhat* observes as follows :—

> " The emerging leadership is economically better off compared to the other villagers—most of them having their own houses and pieces of land. Some of them pay income-tax and some others the profession-tax too. As a consequence, the economically weaker sections of the village community, particularly the scheduled caste members and the landless labourers, are automatically excluded from the activities of the panchayati raj bodies, admittedly, decentralisation of power had no effect on them."

Shri V. M. Sirsikar** in an interesting study of the pattern of rural leadership emerging in Maharashtra obeserves ;

> " It appears that there is a perceptible trend towards concentration of social, economic and political power. The decentralisation of power has not yet reached the poorer sections of the village community, like landless labourers and the scheduled castes."

Some other instances of mis-use—Merger of Funds and Diversion for other purposes : Specific funds allotted for the amelioration of Scheduled Castes and Scheduled Tribes under the jurisdiction of Panchayat Samitis are usually merged with other funds. In many cases, it has been observed that either the funds are diverted for other purposes or not utilised in time and in the manner specified in the scheme. The funds earmarked for Scheduled Castes and Scheduled Tribes by the Government of India or the State Government are so earmarked under a specific Article of the Constitution and the diversion for other purposes is not only improper but unconstitutional. In

---

*Readings on Panchayati Raj edited by George Jacob, NICD, Hyderabad Chapter 6—Emerging Pattern of Leadership in Panchayati Raj set-up in Mysore State, by Shri K. S. Bhat.

*V. M. Sirsikar-Leadership Patterns in Rural Maharashtra Paper submitted to the International Political Science Association Round Table, Bombay, 1964.

some States, work for the removal of untouchability has also been entrusted to the Zilla Parishads. The Panchayats can play a very important role in the matter of eradication of untouchability if they take real interest in the problem. But unfortunately, in most of the Panchayats, this interest is yet to be created. Instances have come to notice in which public water works constructed by the Panchayats, with Government aid, are not opened to Scheduled Castes. Similar forms of discrimination have also come to notice in the allotment of cultivable land. In Punjab, this type of discrimination has necessitated the amendment of the Punjab Village Common Lands (Regulation) Rules 1955, under which the Panchayat must reserve one-third of the cultivable land proposed to be leased for the Scheduled Castes. In this connection, it is necessary to confer on the District Magistrate supervisory authority over the Panchayat Samithis. Where the Panchayats neglect the welfare work of the Scheduled Castes/Tribes, or where they are not going to give priority to the allotment of waste-land vested in the Panchayat, the District Magistrate may be given the power to veto the decisions of the Panchayat Samithis, if such decisions are detrimental to the interests of the Scheduled Castes and Tribes.

Statutory Earmarking of Funds and Departmental Implementation for welfare sections : From these studies, it is evident that on account of factors such as economic dependence on higher castes, social disabilities such as untouchability, extreme poverty and low level of literacy and civic consciousness, the interests of weaker sections not only tend to be neglected but also deliberately ignored, in Panchayat Raj Institutions, unless programmes affecting their welfare are statutorily earmarked with specific outlays clearly apportioned. In such a situation, it is also essential that implementation of such a programme is guaranteed under separate departmental auspices.

Panchayat Raj in Tribal Areas—Scope of Traditional Panchayat vis-a-vis Statutory Panchayats : In Tribal areas, by and large the Tribal Councils have simple and informal arrangement whereby village elders meet together under the leadership of the headman to settle disputes of a social and religious character. They also deal with general matters affecting village life. It appears that they are not oraganised well enough to undertake the type of development functions now being entrusted to Statutory Panchayats. The Elwin Committee on Special Multipurpose Tribal Blocks suggested that in all homogenous tribal areas, where the new Panchayat Acts have not been introduced, the Governor should exempt the operation of such Acts under the V-Schedule and make a serious attempt to use the existing machinery instead. The advantage of working through the traditional institutions is that they have evolved naturally out of the command a ready allegiance from the people who will be more willing to co-operate with institutions which have established position among them through long use and convention.

Views of Elwin Committee and Dhebar Commission on Panchayats in Tribal Areas : The Scheduled Areas and Scheduled Tribes Commission also

recommended that in homogenous areas such as Nagaland, NEFA, Hill Districts of Assam and Manipur, statutory Panchayats may not be introduced, but a serious attempt may be made to develop the existing tribal councils to transfer powers of statutory Panchayats gradually to them. The introduction of new Panchayats may defeat the very object of having them, for they are looked upon as alien institutions, something super-imposed on tribal culture and not evolving naturally out of it. However, in Panchayats in predominantly tribal areas, State Governments should ensure that the Sarpanches should be elected or even nominated if necessary, from among the tribals only. A major responsibility rests on non-official agencies working in tribal areas to educate tribal communities sufficiently on the benefits of Panchayat Raj and prepare the people for it before the actual introduction. Failure to do this has been responsible for inadequate response by the tribal people to Panchayat Raj.

Rotation of reserved seats : In the matter of representation of Scheduled Castes and Scheduled Tribes, notwithstanding the reservation of a specific number of seats depending on population, it is desirable that the seats so reserved are regularly rotated with each successive election to ensure participation by all contesting Scheduled Caste and Scheduled Tribe aspirants in proportional representation.

Direct Election of Sarpanches by Weaker Sections : In the matter of election of the Sarpanch, who holds a key position in executing schemes for Scheduled Castes and Scheduled Tribes, their interest would be secured better if he is directly elected by the people and not indirectly by the members of the Panchayat. In backward areas inhabited by large number of Scheduled Castes and Scheduled Tribes, the primary objective is speedy implementation of the weaker sections. With the rising expectation and the demand for more and more welfare programmes by members of the weaker sections, their full and active participation in the process of development can be ensured only if they are satisfied that their representatives would have a say in development. Moreover, on account of limited means and wide order of priorities, important local needs can be specifically met only through directly elected representatives.

Gujarat-Sen. Castors : From the studies under taken by the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the 1964-65 Report, on the working of Democratic decentralisation in relation to the weaker sections of the community, the following observations are significant :—

(1) The number of Sarpanches from among the Scheduled Castes was only 35, out of a total number of 6,863 Sarpanches, which comes to 0.05%. This representaton is inadequate and there is no provision in law to ensure adequate representation of Scheduled Castes as Sarpanches.

(2) In the Taluka Panchayat Samitis, the representation of Scheduled Castes is much loss compared to their population and this is mainly due to the fact that under the existing law, only 2 representatives of the Scheduled Castes can be co-opted as members in the Taluka Panchayat, irrespective of their population.

(3) In the Zilla Parishads, the representation of Scheduled Castes was merely 3%. This low percentage is not understood as the relevant enactment provides for the reservation of seats for Scheduled Castes on the basis of their population.

Scheduled Tribes : (1) The Scheduled Tribes are not adequately represented on Village Panchayats in the districts of Baroda, Broach, Surat and Bulsar.

(2) The Scheduled Tribes were not adequately represented as Sarpanches in the districts of Broach, Surat and Bulsar. Similar was also the position in respect of their representation in Taluka Panchayats in these districts.

(3) In the Zilla Parishads, the Scheduled Tribes are inadequately represented in the districts of Broach, Surat, Bulsar, Panchamahals and Banaskantha.

Uttar Pradesh Scheduled Castes : Provisions exists for the co-option of 3 to 10 Scheduled Caste members to the Zilla Parishads, if no such member is elected. However, it is found that adequate representation has not been given to them. For instance, in Saharanpur district, although the Scheduled Castes constitute about one-third of the total rural population, only 5 Scheduled Caste members have been co-opted to the Zilla Parishad, which has a total membership of 107. Likewise, in Hamirpur district, where the population of Scheduled Castes is one-fourth of the total rural population, only one Scheduled Caste member has been co-opted to the Zilla Parishad having a total of 53 members. Similarly, in Pratapgarh District, having one-fifth of the total population belong to Scheduled Castes, only four have been co-opted to the Zilla Parishad having 103 members.

West Bengal : There is no reservation of seats for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes in Gram Panchayats, Anchal Panchayats and Zilla Parishads, but under the West Bengal Zilla Parishad Act, 1963, provision has been made for the reservation of two seats for the 'backward community' in Anchalika Panchayats. It is, therefore, necessary that representation of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes should be secured in the Gram Panchayats and the Anchal Panchayats at least in proportion to their population,either by reservation of the seats or co-option, if they fail to get themselves represented through election. Similarly, the West Bengal Zilla Parishad Act, 1963, should be suitably amended in order to secure representation of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes in the Zilla Parisrhads.

Direct Election generally prefrable to co-option : The existing pattern of concentration of social and economic power in the hands of dominant sections of the population in the rural areas may result in further consolidation of their power and may lead to more intensive exploitation of the Scheduled Castes and the Tribes. Some of the State Governments have provided, through legislation, for the co-option of the members of the Scheduled Castes and Tribes in the Panchayat Raj bodies. In a democratic set up where popular representation only through direct election is the most accepted form of representation, a co-opted member may not command popular support and by the very reason of his being co-opted he may not be able to weild sufficient influence in the Zilla Parishad. It is, therefore, necessary to provide suiatble safeguards to the members of the Scheduled Tribes and Castes by reserving seats for them in Gram Panchayats, Panchayat Samitis and Zilla Parishads, preferably on population basis, and ensure their representation through reserved seats by direct election, as is the accepted formula for other reserved seats in Parliament and State Assembly constituencies.

Quite a few studies which have been undertaken of Panchayat Raj Institutions express interest and concern for the welfare of the weaker sections of the community. A very interesting study of ' Democratic Socialisation and Participant Alienation in Mahi Village Panchayat (Gujarat) " was conducted by Dr. K. C. Panchanadikar and Dr. (Mrs.) J. Panchanadikar. It is reported that when the Panchayat was requested through Government for grant of a larger plot of land for use of ' Chamar-kund ', for tanning and processing of leather by the local Chamar caste, thus stressing on the Panchayat the need to encourage and support the community's occupational venture, the Panchayat with great reluctance, resolved to part with 0.3 acre of its waste land. Similarly the request of the Milk Producers ' Co-operative for allotment of land for water-taps did not find a happy response from the Panchayat. The author concludes that these two episodes of lack of response on the part of the Panchayat, point to the total unawareness of the local authority to its responsibility to encourage and activate local occupational enterprise. Likewise, the authors observe that when the question of housing the Vaghris, the backward community in the village, arose, the Panchayat instituted legal action against them for raising unauthorised hutments on the waste land without prior permission. The authors observe that this incident reveals lack of understanding and the need to adequately motivate houseless sections of landless labourers if they are to be committed to agricultural work.

In their view, the Panchayat had no long term vision and perspective of economic development.

Sociology of Development Credit Discrimination in favour of advanced Communities : Another observation of what the authors call ' the Sociology of Developmental Credit ' has been made of the loans distributed out of the Block funds. Out of 20 applications for agricultural and land improvement

loans, a sum of Rs. 67,750/- was sanctioned to 12 families, all of whom happened to belong to the advanced community. There was a subsidy amount of Rs. 1,500/- in each of the loans for the purchase of oil engines, which is the main attraction about these loans. The largest single amount of Rs. 23,000/- was borrowed by the wealthiest land-owner. The economic concentration of power in the majority community is revealed by the fact that out of 2,064 shares, one single advanced community hold 1,753, while the others hold 311 shares in the three co-operative societies.

Effects of Reservation of seats in favour of Weaker Sections : The authors have another interesting observation on the reservation of seats for Scheduled Castes and Tribes in the Panchayats. They say ' reservation had the latent effect of indifferent attendance and dumb participation, and thus was a drag on meetings. It deprived other more active and influential villagers of the opportunity to enter the panchayat '.

Findings, Sadiq Ali Team on Panchayati Raj in Rajasthan: No solicitude for Weaker Sections : The Government of Rajasthan appointed a Panchayat Raj Study Team in November, 1962, under the Chairmanship of Shri Sadiq Ali, M.P., to study the working of the Panchayat Raj Institutions and suggest measures for improving their working. The team submitted its report to the State Government in July, 1964. In their findings relating to the working of these institutions, in so far as the weaker sections including the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes are concerned, the Committee have observed, " we are of the opinion that by and large the Panchayati Raj Institutions have not been able to devote any special attention and render any significant help to weaker sections. The Panchayati Raj Institutions had their limitations also in this respect. They have very little funds from their own resources and, therefore, they have hardly any capacity to initiate any measures on a sizeable scale for welfare of weaker sections. The various schemes which have been transferred to them are hedged in by terms and conditions.

Well-to-do Sections only derive benefits : The nature of these schemes is such that by and large well-to-do sections only of the community are able to derive benefits. This is more so in case of production programmes. The State Government accepting some of the important recommendations of the Study Group on Welfare of Weaker Sections had issued directives that certain funds should be earmarked in each Panchayat Samiti for the welfare of the weaker sections.

No Panchayat earmarked funds for weaker sections : "But despite this direction, perhaps, no Panchayat Samithi has earmarked any such funds. Due to limited financial resources, this was not possible also. We found that in the sanctioning of loans and subsidies by far the larger share has gone to the comparatively well-to-do sections of the community in the villages. Under the existing circumstances and limitations, Panchayati Raj Institutions

have not exhibited any special solicitude for the welfare of the weaker sections of the community ".

Liberalise Loan Rules for weaker sections for credit worthy purpose and not person : The following suggestions are offered in this connection :—

(i) The schemes for the benefit of weaker sections should be so orientated that weaker sections are able to derive the maximum benefit out of them. It is necessary to liberalise the rules and procedures for grant of loans and subsidies. Certain conditions in respect of grants and loans have already been liberalised but we understand they have not been put into effect in all cases. The condition of furnishing security for loans should be relaxed in their cases. The principle of credit worthy purpose, not the credit worthy person, should be put into practice.

(ii) *Loan Assistance for Rural Housing to be limited only to weaker sections :* Loan asisstance given for rural housing should be exclusively utilised for helping weaker sections. The weaker sections of the community live on the periphery of the village and suffer from acute shortage of accommodation. Effective steps should be taken to allot them house sites. If land is not available, the State Government should acquire it and provide to the weaker sections so that they are able to have better living space.

(iii) *Preference for the weakest among the weak :* Assistance in form of grants and loans should be given to the weaker sections in the order of priority based on their economic condition. That is to say, amongst the weaker sections also those who have less income should get priority.

(iv) *Zilla Parishads should accept special responsibility for weaker sections :* Zilla Parishads should have a special responsiblility to improve the lot of weaker sections and given adequate special funds to be spent only for the schemes benefiting the weaker sections of the community.

Earmarking of funds in Andhra Pradesh for weaker sections not implemented : The Andhra Pradesh Government is understood to have issued executive instructions in the Zilla Parishads that 5% and 12% of the total outlay in the district should be earmarked for programmes for Scheduled Tribes and Scheduled Castes respectively. A recent review of the implementation of this order has revealed that this has not at all been implemented in practice.

Opinion expressed in Assemblies for Departmental Implementation of schemes for weaker sections : There has been considerable criticism,

particulary from the Scheduled Caste members of the Legisltiave Assemblies in Andhra Pradesh and Uttar Pradesh, regarding the implementation of various welfare programmes for the Scheduled Castes, by the Panchayat Raj Institutions. The feeling is that these programmes were progressing satisfactorily when they were under the control of the Government directly and since their transfer to the Panchayat Raj Institutions extraneous condsiderations were coming into play, denying to the Scheduled Castes their due claims. There was, therefore, constant pressure from the M.L.As. for demanding reversion to the old system of executing the welfare programmes for the Scheduled Castes through the Departments concerned in the States.

Unspent Balances of funds earmaked Sections lying in personal ledger Accounts : In this context, it may be pointed out that instances came to notice in some States like Rajasthan and Uttar Pradesh, where considerable unspent balances of the previous years were lying with the Block authorities and the progress of expenditure and implementation of the schemes was not satisfactory. In Rajasthan it has been observed that large funds sanctioned by the State Social Welfare Department were lying unspent in the personal ledger accounts of the panchayat samithies. The Social Welfare Directorate of the State Government had conducted on the spot checks of funds placed at the disposal of the Panchayat Samithies since their inception, for the welfare of the scheduled castes, the Scheduled Tribes, etc.

The table below gives information in respect of three districts for which complete information has been received :—

Sl. No. (1)	District (2)	*Amount* Transferred to P. L. Acs (3)	*Amount* Utilised (4)	*Amount* For which utilisation certificate (5)	*Balance unspent* Lying in P. L. Acs of P.S. (6)	*Balance unspent* With grantees (7)	Total of columns 6 and 7 (8)
1.	Nagaur	1,24,200	89,095	Nil	2,995	32,110	35,105
2.	Jaisalmer	1,31,200	61,850	42,250	68,850	500	69,350
3.	Jhalawar	1,73,000	82,397	14,300	45,135	46,543	91,678
	Total :	4,28,400	2,33,342	56,550	1,16,980	79,153	1,96,133

Diversion of Funds for other purposes : It would be seen from the above table that the balance of amount which remained unspent in the P. L. Accounts of Panchayat Samithies and with the grantees amounted to 45.78% of the total amount placed at the disposal of the Panchayat Samithies of the 3 districts. Separately, 27.31% and 6.80% of the balances out of total remained with Panchayat Samithies in their P. L. accounts and with grantees respectively. Only for 24.44 per cent of the funds utilized, the utilization certificates were received by the Social Welfare Department. It has also been reported that funds meant for particular schemes have been diverted by the Panchayat Samithies without the approval of the Social Welfare Department.

Well-to-do Beneficiaries only selected: In Maharashtra and Uttar Pradesh, it was noticed that in a large number of cases, the beneficiaries selected were well-to-do people and their selection appeared to have been influenced by political considerations. In one village of Lucknow District in Uttar Pradesh, the President of the Gram Panchayat had fraudulently attempted to obtain payments for grants which were sanctioned at his instance to some of the Scheduled Caste residents of his village. It was later discovered that the grantees had never applied for any grant and they were not aware even of the sanction.

Need for Strict Vigilance in Selection: It is thus evident that the selection of proper beneficiaries is of vital importance for the very success of the scheme of democratic decentralisation and therefore, it is necessary that suitable rules should be framed on this subject by the State Governments. It would also be necessary to prescribe application forms for obtaining grant-in-aid under different schemes. These forms should be such as may elicit correct information regarding economic status of the applicants. Entries in the application forms should be verified by the block authorities and bear their specific recommendations, and each case should be discussed at the meeting of the standing committee sub-standing committee at the Panchayat Samithi level.

Shortcomings in Democratic Decentralisation – Why not Departmental Implementation: In the matter of administration of Tribal and Harijan welfare programmes, the process of democratic decentralisation of development functions at the village level has resulted in a set back. Zilla Parishads and Panchayat Samithies who have been entrusted with Tribal Development Blocks are dominated by powerful vested interests composed mostly of non-tribals. The landlord, the money-lender, the forest and P.W.D. contractor and the liquor vendor—all agents of exploitation of the tribals dominate the tribal scene and are not enthusiastic about programmes for the weaker sections. It is for serious consideration whether the Tribal Development Programme should not be taken away from the scope of democratic decentralisation and departmentally implemented. Various studies conducted in the Tribal Development Blocks confirm that the Panchayat Samithies dominated by the vested interests may not be in a position to deliver the goods in so far as the Scheduled Tribes are concerned.

Social and Economic Factors in the Development of Tribals in Andhra Pradesh*

—D. R. Pratap

India has a vital component of tribal population whose claim for a proper place in the social and economic life of the country, of which they form an integral part, cannot be ignored. There are as many as 212 Scheduled Tribes whose population is 29.88 millions, constituting 6.81% to the total population. Their variegated cultural patterns, racial characteristics, plurality of occupations and linguistic variations enrich the social and cultural heritage of Indian society in general.

On the basis of geographical propinquity, demographic concentration and linguistic affiliations the tribals of India can be broadly stratified into three Zones *viz.*, (1) North-North—Eastern, (2) Central or Middle and (3) Southern Zone. The tribal areas of Eastern Kashmir, East Punjab and Himachal Pradesh fall in the first Zone. The central or Middle Zone Comprises the tribal areas of West Bengal, Bihar, Southern Uttar Pradesh, Southern Rajasthan, Maharashtra, Madhya Pradesh and Orissa. The States of Andhra Pradesh, Mysore, Tamilnad and Kerala constitute Southern Zone. The major tribal groups inhabiting the first zone include the various Naga tribes, Khasis, Garos, Rabhas, Daflas, Apa Tanis, and the Khasas. Most of these tribal people speak some form or the other of Sino-Tibetan and Tibeto-Burman, except for an admixture of Mon-khmer (Austric) speach, as for instance among the Khasi. Most of them belong to the Mongoloid racial stock.

In the Central Zone the Oraon, Santhal, Munda, Gond, Kolam, Khond, Baiga, Bhil and Savara are the major tribal groups. Austric family of languages are mostly spoken by the tribals of this region, although some of the important tribes like the Oraon and the Kolam, the Gond and the Khond speak dialects having Dravidian affinity. The tribes of Middle India mostly belong to Proto-Australoid race.

Chenchus, Lambadas, Koyas, Bagatas, Gadabas, Kadars, Irulas, Naikpods, Todas, Kotas, Yerukulas and Yanadis are the most important

---

*Extension lecture delivered to the Trainees of IX General Course conducted by Orientation and Study Centre, Rajendranagar, Hyderabad on 26-6-1968.

tribal groups of the Southern Zone in which most of them speak some form or the other of Dravidian languages *viz.*, Tamil, Telugu, Kannada, Tulu and Malayalam. In the Southern Zone Kadar, Irula, Panyan and the Chenchu have a definite Negrito strain characterised by frizzly hair.

The numerous tribal groups live at different levels of economic development. While some tribal groups like the Baiga of Madhya Pradesh, the Chenchus of Andhra Pradesh and Kadars of Kerala are in the food gathering stage, a few tribals like the Todas of Nilagiris, Banjaras and Goudus of Andhra Pradesh are mostly pastorals. The rest of the tribal groups mainly depend upon agriculture and allied activities. The degree of proficiency achieved by each tribe in the art of agriculture, their main stay, ranges from 'Podu' to plough cultivation. The scheduled area of India extends over approximately one hundred thousand square miles and nearly a third of the total scheduled tribal population lives in the scheduled areas. Just as the cultural patterns vary from region to region and tribe to tribe, the topography of the scheduled area changes from the forest clad Hill ranges of Western and Eastern Ghats, to the snow-capped majestic Himalayan ranges. Generally speaking, some lead an isolated life, some are partially acculturated and the others are completely assimilated.

With the advent of independence, India opted for planning to achieve a systematic social and economic development of the people. In this massive programme of planned development, the welfare of the backward sections of the population like the Scheduled Tribes was given special attention by providing additional funds in order to bridge the gap between the levels of development of the tribals and their neighbouring plainsmen. The various programmes are intended to instil a spirit of dynamism in their social and economic life so as to achieve rapid cultural change. Inspite of huge investment and herculean governmental efforts, much progress is yet to be achieved. The pace of progress is generally slow as the planners and the executive generally lose sight of the interplay of social, cultural and economic factors.

In the light of my experiences in the tribal areas of Andhra Pradesh, both as a development functionary and as a researcher in the field of Tribal Welfare I would like to analyse the role of social, cultural and economic factors which retarded or accelerated the programme implementation process. Let me first of all bring home that the programmes have been formulated without taking cognizance of the multiple factors like geo-ethnic differences, cultural variations and different levels of economic development of the tribal and the non-tribal on the one hand and between one tribal group on the other hand.

The thirty three Scheduled Tribes of Andhra Pradesh live in varied environments. While some of the hill tribes like the Gonds, Koyas, Kolams, Hill Reddis, Naikpods, Savaras, Bagatas, and Valmikis are mostly confined to the inaccessible hill slopes, jungle clearings and the intermittent valleys of

scheduled areas, other tribal groups like Yanadis, Yerukulas and Sugalis lead a symbiotic life with the non-tribal population of the plains, while the Chenchus remained in the jungles of Nallamalai Hills and Amarabad plateau. While the Chenchus remained as food gatherers, Mandulas and Sugalis are either nomads or semi-nomads. The Banjaras of Telengana area and the Goudus of the agency areas of Visakhapatnam and Srikakulam Districts are mostly pastorals. The Gonds of Adilabad, Koyas of Khammam, East and West Godavari districts, Bagatas, Valmikis and Jatapus of Srikakulam and Visakhapatnam districts are mostly settled plough cultivators, while the Hill Reddis of Godavari Gorges, the Samathas of Visakhapatnam and Srikakulam districts generally subsist on shifting cultivation.

Social and religious ceremonies, customs of marriage, codes of conduct, dress and decoration, music and dance differ from region to region and tribe to tribe. Thus the culture of the tribals living throughout Andhra Pradesh does not offer a uniform pattern. In many of the tribal villages of the scheduled areas which are multi-tribal in composition live a handful of plains settlers. The decrees of tradition condition the relations between one tribal group and the other. Rules of tribe-endogamy, clan-exogamy resulted in the formation of intimate spatial and kingroups in the matrix of village-life. The village life is sometimes threatened by occasional conflict and tension caused by sporadic violation of prescribed codes of conduct. But these conflicting situations are quickly compromised through the effective machinations of the village and tribe-level traditional councils. Thus the village functions as well-knit integrated unit through a network of emotional ties and reciprocal relationships. The tradition-bound agrobased economy suffers from antiquated agricultural implements, traditional agricultural practices, chronic indebtedness, rocky terrain and the depredations of the predatory birds and animals.

The extent of scheduled areas in Andhra Pradesh is 11,595 sq. miles. Roughly 80% of the scheduled area is distributed in the districts of Srikakulam, Visakhapatnam, East Godavari, Khammam and Adilabad. As per 1961 census, there are 13,24,368 scheduled tribals, constituting 3.68% to the total population of the State.

There are certain social hurdles which are to be taken into consideration while planning either social or economic development. The traditional inter-tribal and intra-tribe relations have a great deal to do with whether it is possible to implement certain programmes for the benefit of number of tribal groups. First I would like to deal with the Social barriers under the following factors of Social Structure :

(1) Group Solidarity.

(2) Influence of Kinship.

(3) Conflict.

(4) Loci of authority.

In folk communities, custom prescribes how people ought to behave toward their fellows in upholding an ideal. Their ideal behaviour is reflected in a strong sense of 'We' feeling or small-group identification, mutual obligation and their readiness to ostracise anybody who violates these traditional norms. This sort of group solidarity can be readily observed in Tazangi Housing Colony of Visakhapatnam district. With the construction of Machkund Project many tribal villages of the area were vacated and the tribals are rehabilitated in other areas. In Tazangi Rehabilitation Colony, the tribals belonging to the same old village occupied one wing of the Colony and named it after their old village. Further in the same wing tribals belonging to a particular tribe occupied a particular row of hutments. Thus village and community identity are not lost sight of even in their new colony.

Reciprocity is the hall mark of tribal group solidarity. The institution of ' Nestam Kattuta ' or Bond Friendship is intended to strenghten group life by solemnizing the ritual, political, economic and social relations between two individuals or families for their mutual benefits. The sacred bond Friendship sometimes cuts across community barriers and fosters friendly relations between the various tribal groups living in a village. Such sacred friendship patterns are to be taken cognizance of while planning voluntary construction activities and cooperative institutions in tribal areas.

The tribal leads a hazardous life in the mountainous and forest tracts of tribal areas. This necessitated a corporate existence in which kinship plays a dominant role. Some of the tribal groups developed typical references for the reciprocal help of a particular type of kinsfolk. These preferences are the products of their traditional laws which sometimes give rise to the element of suspicion in the relationship with a particular kin. For example, the Chenchus of Nallamalai hills always prefer the help of their affinal relatives in their honey collection activity which involves climbing of steep cliffs with the help of ropes firmly held by other members of the expedition in order to reach the bee-hive hanging there. A Chenchu does not take the help of his nearest blood relatives as he suspects them to be his enemies and doubts their sincerity in holding the ropes while he climbs the cliffs. This apparent suspicion is due to their traditional law of succession which decrees that the nearest blood relative will succeed to the property of a deceased person. This Kinship factor is to be considered while formulating schemes for labour co-operatives in mining, quarrying and forest work which involves certain amount of risk to an individual's safety. In a majority of tribal groups both blood and affinal relatives are assigned certain roles during the performance of social and religious ceremonies. These kinship roles are intended to provide psychological security and satisfaction in their daily life. So it is quite essential on the part of the extension worker to identify the typical patterns of kinship relations and implement the schemes by functionally involving the most suitable set of relatives in the successful completion of a work.

In tribal shandies groups of tribals gather round a merchant indulge in bargaining which involves a lot of haggling and fun. The ultimate result of this transaction is always to the advantage of the cunning merchant who cheats them by selling cheap quality goods at high rates and by using false weights and measures. But the pleasures of bargaining in the company of others and of conversation and joking compensate for the loss. This is one of the important factors for the continued popularity of a private merchant, in the face of a D. R. Sales Depot of the A. P. S. T. C. F. & D. Corporation which sells all its goods at fixed prices and the mechanical transactions with the Salesman are not conducive for humorous interludes. The Salesman of the Corporation should emulate the private merchant in developing friendly and jovial relations in their dealings with the tribal so as to popularise corporation sales depots.

Conflict and factionalism are the major hurdles in the implementation of Welfare Programmes. Even though tribal areas are free from faction fights based on party politics in some areas, there is an under-current of mutual jealousy and hatred which are the products of social and economic inequalities that are traditionally existing between one tribal group and the other. Further the vagaries of vested interests, especially the plains settlers bring them to surface in order to reap the benefits of these group conflicts in the guise of pacifiers. Intimate association and freindship presuppose mutual and reciprocal obligations according to village code of conduct. If development personnel identify with one faction their programmes will achieve partial success only. One group helps the official with the intention that the official reciprocates them by bestowing official favours whereas the other group members feel it their ardent duty to reject anything offered by the officials who are too close with their rivals, even if the programme benefits them. So in such a village, the Extension Worker should plan out his programme very carefully and try to be a friend of both the factions without giving scope for either faction to think that he is more indulgent towards a particular group.

Proper recognition of leaders is a prerequisite for the smooth introduction of innovation in tribal areas. In the custom bound tribal society authority is vested in traditional leaders as far as social problems are concerned. These traditional leaders are generally more than one in number. Every tribe will have its own head and in a village these tribe leaders will have sometimes a common leader who acts as a liason between the government and the village. He is called the Muttadar, Voora Municif or Village headman. The powers of this authoritarian leaders are all pervasive. Especially in some of the villages where feudal system is still in existence, authority tends to be monolithic *i.e.* concentrated in the hands of a traditional authoritarian leader. In addition to the traditional village headman and the tribe level head, there are other leaders like the village priest, medicineman etc. This complex leadership pattern is reflected in the village level council and tribe level council which are the most important-decision making institutions in all matters pertaining to tribal way

Tribal Cultural Research & Training Institute LIBRARY Hyderabad

of life. The deliberations of these institutions are generally guided by the village level headman.

The introduction of democratic decentralization did not radically alter the traditional power structure in the village. As the panchayat in the tribal areas generally includes a number of villages in its jurisdiction, the most powerful traditional leader of the area could become the Sarpanch while the membership of the panchayat is confined to the other less powerful leaders of the village. But the membership in a Panchayat is limited in number which is in proportion to the size of the population. So a number of local leaders whose influence is confined to their particular tribe or village are left out in the process of election. But these are important forces to be reckoned with while introducing Welfare Programmes. The nature of these political systems has much to do with the receptivity of a community to change. The Extension worker generally assumes that persons elected to local offices by popular vote are the proper village-leaders with whom to work. But this assumption is only partially sound as these people are leaders, but not the only leaders. For example in matters of village religious life and health problems the opinions of the general leaders are secondary to the opinions of the village priest and the medicineman. A close examination of group dynamics in tribal villages reveals severel different levels of leadership, each with somewhat specialized functions. To work efficiently and effectively in such a community, it is quite essential to recognise these several levels and the areas of influence of each.

Inspite of intensive and extensive implementation of various development programmes during the three plan periods the hiatus between the levels of development of the tribals and the non-tribals remained as wide as ever. This necessitates the critical examination of the constellation of the psychological and economic factors that are responsible for this snail's pace of development. The low receptivity of the tribals, freak climatic conditions proverbial ignorance and illiteracy, lack of ownership rights over lands, chronic indebtedness, evil machinations of money lenders and vested interests, implementatin of steriotyped programmes which are not oriented towards the felt needs of the people, inadequate funds, haphazard, and unrealistic schemes, lack of follow-up programmes constitute barrier complex in the transformation of tribal way of life. Moreover, the integrated approach envisages multi-sided development which ultimately resulted in diffusion of effort. Further, in the absence of effective implementation of protective legislation, the benefits of developmental programmes got diluted.

The developmental programmes are implemented on the principle of voluntary acceptance of change without the element of force. An individual adopts an innovation of his own free will, only when he has become convinced that it offers him some kind of reward perhaps greater efficiency, or more security or enhanced status. Qulitative value-attitude judgemens result in the selection and ranking of certain objects and certain modes of conduct as more

desirable, more agreeable or more worthy than others. The set order of such preferences play a notable role in the adoption of Innovations. Let us now examine successes or failures of certain developmental programmes in tribal areas of Andhra Pradesh and illustrate them with concrete example so as to throw guide-lines for future planners of tribal development.

Agriculture being the main stay of the majority of the tribals, has rightly received top priority. It is only in the field of agriculture some degree of success has been achieved when it suited the felt needs of the area without being incompatible with the traditions and beliefs of the areas. For example, prior to the introduction of development programmes, the tribals of Araku valley did not know transplantation of paddy seedlings. But due to the intensive extension work undertaken during M.P.Ps. period, the practice of transplanting paddy seedlings was successfully introduced. It is a common sight in Utnoor and Polavaram areas that some of the well-to-do Gonds and Koyas use water engines for irrigation purposes. They are also raising commercial crops like Sugarcane and Chillies in suitable patches. Thus a beginning is made in the correct direction and a break-through is achieved in their traditional cropping pattern.

The tribal sometimes tests the patience of the extension worker and unless he is convinced of the good intensions of the Governmental agency he would not come forward to adopt the improved method. While I was at Utnoor I used to release minor irrigation loans in instalments. It required a lot of goading in order to convince the conservative tribal of the utility of the irrigation well. Once in Keslapur village until the construction work of the well was half finished by the extention personnel, the beneficiary did not co-operate with the work of digging the irrigation well. But as the work progressed, the tribal farmer got convinced of the sincerity of the effort of the extension worker. Since then the actively co-operated with the extension workers in the early completion of the work. Thus, constant persuation and sincerity of effort on the part of extention personnel could muster the co-operation of the indifferent tribal.

There are certain short-comings noticed in the implementation process which can be attributed to certain administrative delays. Supply of improved seeds is not made in time for the tribal to charm them with supernatural powers. The 'Nishan' festival of Visakhapatnam district and the 'Viduri' festival of Adilabad district tribal are specially intended for charming the seeds with supernatural powers so as to ensure proper germination, better crop yields and to afford protection against pests. So the seeds that are supplied after the celebration of these rituals are not utilised for sowing but sold away in the local market or conveniently consumed.

The steriotyped improved implements sometimes do not suit the peculiar local conditions such as the texture and depth of the soil, physique of the draught animals and motor habits of the people involved as these vary from region to

region, and tribe to tribe. For example, the buck scrapper which is useful in plains areas with soft deep soil is not of any use in the rocky and undulating terrain of the tribal areas.

During an emperical holistic study of a tribal village in Araku valley, we are surprised to notice two improved potter's wheels supplied to the potters by the Block lying idle and the potters working as usual on their traditional wheels. Our investigation revealed that the wheels supplied by the Block are too heavy to be handled by a single man. The new wheels require the services of two potters at a time to operate them properly. But, the motor habits of the two people will not be harmoniously balanced as they are accustomed to individual handling of light wheels. So the improved wheels were discarded. One redeeming feature is that the Block authorities realised their unsuitability and supplied them light wheels with ball bearings which can be handled by an individual with less effort. It teaches a positive lesson to introduce superior implements which are improvements upon the local type of implements with better performance. Such implements are readily accepted as they are already in use in one form or other.

Some of the sophisticated implements like the sprayers and dusters are not serving their purpose properly. Whenever they fall under repaid, the spare parts and technical know-how are not locally available. Moreover, as the tribal is not well versed in the handling of these equipment they are susceptible to frequent breakdowns. This calls forth the establishment of a small workshop at least in the block headquarters.

In another Araku village, a Common Facility Centre was started with the express intention of imparting training in leather tanning and production of leather goods. But the centre failed to attract the local tribals to volunteer themselves for training and it was therefore wound up. The most important cause for the failure of this programme was rooted in their traditional status criteria and its associated social stigma. Even the beef eating tribals did not come forward to undergo training in leather work for it was the traditional occupation of the people, occupying the lowest run of the social ladder in the plains areas *viz.*, Madigas.

Even the digging of drinking water wells received a set back in some of the tribal areas of Visakhapatnam District. The tribals of these parts are accustomed to drink water from running streams alone. They are allergic to drink water from wells as it is considered to be stagnant water. But the water from the cisterns constructed on the running streams is favourably utilised for drinking purposes as they consider the water from the cisterns to be running water and not stagnant. Much money would have been saved if the planners assessed the nature of the felt needs of the people prior to the introduction of the drinking water wells.

Education is the most important instrument of cultural change. Even this was not properly implemented by the authorities. In spite of the repeated recommendations of expert committees and commissions, the much needed tribal bias is not given to the educational programmes in tribal areas. Sterio-typed curricula and syllabi are introduced without taking into consideration the peculiar conditions prevailing there. Lack of effective supervision and missionary zeal among the teachers and the poverty of the tribal parents are mainly responsible for the phenomenal prevalence of absenteeism, stagnation and wastage in tribal schools. This calls for the establishment of more number of Ashram Schools and giving a tribal bias to the education system by incorporating lessons on tribal mythology, folk lore and by orienting the whole system production based. Seed multiplication farms, fruit orchards and vegetable gardens could be profitably attached from Upper Primary School onwards.

The poor economic conditions of the tribal are also hindering the process of smooth implementation of the programmes. Most of the fertile lands in the tribal areas are alienated to non-tribals, through the machinations of money lending. More over the absence of Survey and Settlement resulted in poor credit worthiness of the tribal cultivator, which in turn caused the non-utilization of the loan provision available with the various developmental agencies. A special machinery for the Survey and Settlement of tribal areas and also for the effective implementation of protective legislations is quite essential to bestow the tribal with ownership rights and shield him from the undue exploitation of the plains Sowcars and money lenders.

Co-operative movement, which was expected to take utmost advantage of the ingrained corporate life of the tribals, proved to be a flop in tribal areas due to the ignorance and illiteracy of the tribal. Moreover, official red-tape, cumbersome administrative procedures and the depredations of non-tribal members made them dormant in implementation. Loans are not issued in time, nor collected in time. Even the Apex institutions are reluctant to advance loans to societies due to lack of sufficient security. There is urgent need for streamlining the entire co-operative sector in tribal areas by bringing all types of co-operative institutions into the fold of A.P.S.T.C.F. & D. corporatoins Establishment of Industries in tribal areas has been haphazard and ill conceived. Instead of starting agro-forest based cottage and small material is not locally available were started. For example, cane industries were started in tribal areas with raw-material imported from Madras, even Java and Singapore. This resulted in high cost of production. Besides there is no local market and there is no surity of continuous supply of cane. The training programme lacked follow up programme in providing gainful employment to many of the trainees. Moreover, while introducing the training programmes, the traditional occupations of the local tribals have not been taken into consideration. The occupational specialisation of some of the

tribals like Hill Reddis and Yerukula (Basket weaving), Gadabas (Weaving), Chenchus (Honey collection and pasturisation) and Banjaras and Goudus (Dairy farming) should be viewed for starting cottage industries, so that those tribal groups may be materially benefitted by fruitfully improving their traditional skills.

Coming to the problem of non-official leadership which is chosen as the instrumentality for the effective implementation of the developmental programmees, it must be admitted that the local leadership could not provide the necessary guidance. Due to ignorance and illiteracy, the tribals participation appears to be passive. Yet it is observed that the Tribals are slowly adopting themselves to the new pattern of social, political and economic life. This welcome consciousness of the Tribal is sure to facilitate the accelerated diffusion of new ideas and innovations into the tribal areas.

Though the present T. D. Block is suitable for the effective implementation of Development Programmes, 'area approach' would be more profitable for the introduction of certain schemes like vocational and secondary education, processing industries, Communication and Co-operation as these will be uneconomical, if comprehensive schemes are introduced at the block level. For this purpose geographically contiguous tribal areas should be grouped into an 'area'.

In conclusion, let me remind you that any rigid division of the development problems into economic and social is contrary to the true needs and interests of the developing societies. The right approach is to strike a balance between economic and social development for the harmonious development of the society as a whole.

How Gandhi Saw the Tribals

G. N. R. Mudiraj

Although Mahatma Gandhi's writings on the tribals are not altogether lacking, they are conspicuous by their paucity. Nevertheless, among the thousands of pages of the written and spoken word of Gandhi that reflect is abiding interest in liberating the masses from all bondage, it is not too difficult to discern his few writings on the tribals which illuminate his views on and concern with their well-being.

Gandhi's concern for the tribals was part of his wider concern for all the depressed and underprivileged sections of Indian society. But, though Gandhi took up the challenging and formidable task of working for the amelioration of the down-trodden masses after his return to India from South Africa in 1915, his interest in the uplift of the tribals was manifested in an explicit form much later. Gandhi's profound humanism and conviction that India's progress depends upon the progress of every neglected and forsaken component of her population drew his attention to the pitiable lot of suffering millions who struggled for existence, away from their fellow countrymen of the plains, in their remote jungle habitats.

To Gandhi, reform and reconstruction of Indian society was as essential as freedom from foreign rule. In fact, he regarded building of a new social order based on social equality and justice as a pre-requisite for political independence. "My notion of democracy" said Gandhi, "is that under in the weakest should have the same opportunity as the strongest."[1] Keeping this view in mind, when he formally retired from the Congress Party in 1935, he devoted himself fully to the cause of remodelling Indian society in accordance with philosophy of Sarvodaya or welfare of all.

Gandhi carried out his reform and reconstruction activities within the framework of his "Constructive Programme", which embodies his conceptual scheme and strategies for a non-violent social revolution and which was to him an inseparable part of his programme for political emancipation of India. Yet like a good planner who is guided by the realities of the situation rather than his preconceived notions, Gandhi reviewed his "Constructive Programme"

1. D. G. Tendulkar, Mahatma : Life of Mohandas Karamchand Gandhi (Bombay, 1952), V, 343.

from time to time and filled in the gaps. This may be seen from the fact that Gandhi included more and more national problems in his " Constructive Programme " to make it a truly representative plan of national reconstruction. It was in 1945 that when Gandhi revised his " Constructive Programme ", he incorporated a new item entitled " Adivasis ". Stating the reason for adding this new item to the list, Gandhi observed, " Service of adivasis is also a part of the Constructive Programme. Though they are the sixteenth number in this programmee, they are not the least in point of importance "[2]

Gandhi took a holistic view of life. He did not believe in dividing life into narrow, water-tight compartments called social, political, economic, religious. Nor did he look upon society as a mere mass of disconnected categories of caste, class, creed and culture. To him they were all inter-connected and inter-dependent links in a wider chain. And, therefore, identification of every individual and sub-group with the society at large was to Gandhi the goal for the attainment of which all Indians must work in unison. " Our country ", Gandhi wrote perceptively, " is so vast and the races so varied that the best of us cannot know all there is to know of men and their condition. As one discovers this for oneself, one realizes how difficult it is to make good our claim to be one nation, unless every unit has a living consciousness of being one with every other "[3].

All his life Gandhi emphasised that political freedom devoid of social justice, social equality and human dignity had no substance or reality. His ideal of democracy was the self-government of the masses in which the authority and power would be acquired and enjoyed not by a privileged few at the apex of social hierarchy but by all members of society including the least and lowliest. For the realization of such a wholesome democracy, Gandhi combined the movement for social reform and reconstruction with the movement for political freedom. He declared with the courage of his conviction that " Complete Independence through truth and non-violence means the independence of every unit, be it the humblest of the nation, without distinction of race, colour or creed."[4]

Though Gandhi's gigantic responsibilities and preoccupations in other spheres of national life did not allow him to attend personally to the task of tribal welfare, he unmistakably inspired and influenced a number of those selfless, humanitarian workers whose life's mission it was to strive for the betterment of tribesmen and who guided their destinies at a time when the age-old barriers of their isolation were fast breaking down and boundaries of culture contact were rapidly expanding. How Gandhi entrusted the work

---

2. M. K. Gandhi, Constructive Programme (Ahmedabad, 1948), p. 24
3. Ibid., p. 24.
4. M. K. Gandhi, Constructive Programme (Ahmedabad, 1948), p. 7.

of tribal welfare to Thakkar Bapa and his band of social workers and how Thakkar Bapa travelled through the length and the breadth of our country rousing the conscience of countrymen towards the amelioration of the tribes are the facts which no student of Indian anthropology can afford to ignore.

A glimpse of how Gandhi's philosophy of "Constructive Programme" permitted reform and welfare work among the tribesmen may be had from Dr. B. H. Mehta's graphic account of tribal welfare in India. Dr. Mehta writes : " In Gujarat, where Gandhiji wielded great influence in the twenties and thirties, the tribals had come to be known as kaliparaj or the black population. The upper castes called themselves ujliparaj or the fair people. Those who accepted the message and programmes of Gandhiji called themselves varjalas or the purified ones ; and the tribals who did not give up drink and meat were called sarjelas or the destined ones. Before this division could have far-reaching social significance, the term raniparaj or forest dwellers came into existence parallel to the term, Harijan which came to be used for the untouchables. It was at this stage that Independence was achieved and the term Adivasis, meaning original inhabitants came to be used to identify the tribal population, along with vanya-jati or forest dwellers."[5]

Indeed Gandhi himself referred to the change in the designation of the tribals in his " Constructive Programme. " Discussing the significance of the tribal people, Gandhi explained, "The term adivasi, like raniparaj, is a coined word. Raniparaj stands for kaliparaj (meaning black people, though their skin is no more black than that of any other). The term adivasi (for Bhils, Gonds, or others variously described as Hill Tribes or aboriginals) means literally original inhabitants and was coined, I believe by Thakkar Bapa "[6].

It is important to note that Gandhi's stirring call for non-violent resistance and peaceful non-co-operation roused people not only in cities and villages but also in some of the remote jungle tracts where poverty-stricken, inarticulate masses of tribal folk led a hand-to-mouth existence. A close look at the freedom movement in India reveals that the struggle for India's Independence was in no way confined to the populations of the plains alone. Some of the forest-dwellers of India especially the tribes of Bihar have a remarkable record of service and sacrifice in the cause of national Independence. In his Autobiography, Dr. Rajendra Prasad, refers in highly appreciative terms, to the participation of the adivasis of Bihar in the freedom movement. " Their faith in the Congress ", writes Dr. Prasad, " was so deep that they were prepared to do anything for it. During the non-co-operation movement some one told them that sheep and goats were maintained only to provide one with meat and rearing them was not in keeping with the principle of non-

---

5. Dr. B. H. Mehta, 'Tribal Welfare', in A. R. Wadia, edition. History and Philosophy of Social Work in India (Bombay, 1961), p. 241.

6. M. K. Gandhi constructive Programme (Ahmedabad, 1948), p. 24

violence. These simple folk immediately let loose thousands of sheep and goats in the forest![7]" Citing an instance of the adivasis' enthusiasm for the Congress, Dr. Rajendra Pradesh tells us that on the occasion of the Gaya Congress of 1922, "Two days prior to the opening of the session, three to four hundred Adivasis arrived in Gaya, walking nearly 200 miles from Ranchi and the neighbouring areas. They had brought with them their rations and even earthern-wares to cook their food.[8]" Dr. Prasad also tells us that several adivasis who participated in satyagraha died in prison while serving their term of imprisonment.[9]

Although the problem of reform and reconstruction of tribal communities was formally incorporated into Gandhi's "Constructive Programme" in 1945, Gandhian workers had penetrated the forest-bound tribal settlements much earlier and launched efforts to rid them from appalling poverty, ignorance and exploitation. As early as the twenties, Thakkar Bapa's Bhil Seva Mandal (which later on extended its scope of activities to Assam, Uttar Pradesh, Orissa, Madras and Madhya Pradesh) has already initiated amelioration work among the Bhils and Gandhi's message and philosophy had become a guiding light and force among the tribals of Gujarat. In 1940, as a result of the interest evinced by Gandhi and Dr. Rajendra Prasad, a tribal welfare organisation called Seva Kendra was set up in Ranchi with the latter as the President. But the activities of this organisation were limited to the uplift of the local tribes. In 1946, a broad-based organisation, called Adimjati Seva Mandal, was formed with Dr. Prasad as the President. In the wake of this organisation and mainly due to the effort of Thakkar Bapa, a network of tribal welfare organisations called Seva Mandals were formed in several parts of the country where tribal population was found in sizeable number. As the culmination of it all, the year 1948 wittnessed a memorable event in the history of Gandhian movement for tribal reform and reconstruction. It was the formation of the first all-India organisation designated as Bharathiya Adim Jati Sevak Sangh, with Dr. Rajendra Prasad as the President and Thakkar Bapa as the Vice-President. In fact, the formation of Bharatiya Adimajati Sevak Sangh came about a few months after Gandhiji's martyrdom as though it were the utmost tribute from those whom he inspired all his life to love and serve the depressed and disinherited inhabitants of the forests.

It is worth noting in this connection that Gandhi never subscribed to the view that welfare of the tribals lay in their segregation from the rest of Indian society. The idea of putting up an iron curtain between the tribals and the non-tribals or keeping the tribesmen outside the main stream of national life was simply alien to his imagination. As Prof. Nirmal Kumar Bose "for

---

7. Dr. Rajendra Prasad, Autobiography (Bombay 1957), P. 187–188.

8. Ibid., P. 187

9. Ibid., P. 561

whom Gandhi was both a leader to follow and a subject to study in a spirit of scientific detachment "[10], has so aptly put it : "Mahatama Gandhi's definition of Swaraj was that it ought to mean freedom of the masses from all forms of exploitation or inequality, achieved through the promotion and organization of their non-violent strength. And his 'masses' did not draw any line of distinction between the tribal and non-tribal inhabitants of India"[11]. It was with this conviction that "During the period 1934 to 1935, when hot controversies were raging about the constitutional position of the tribal areas, Thakkar Bapa, along with Sarat Chandra Roy, opposed the British idea of excluding them from the general administrative set up. They were right in telling the country that the administration which had neglected the tribesmen for about two centuries had no moral right, when faced with political imperatives, suddenly to become the self-appointed and self-designated champions and the protectors of the tribesmen from their own fellow countrymen. If anyone had a right and a duty to safeguard a weak group of Indians, it was ourselves and not the foreign rulers."[12]

In this context it is necessary to point out that Gandhi wanted to free the tribesmen from all forms of bondage including exploitation by religious agencies. As such, he strongly opposed proselytising activities of certain unscrupulous people, who taking advantage of poverty and ignorance of backward groups converted them to a new faith.[13]

Any evaluation of Gandhi's contribution to the cause of India's tribal people would be incomplete without taking into account his immense influence on the life and work of Verrier Elwin, the missionary turned anthropologist. How Elwin, an Oxford-educated young man of evangelical background, came to India as a missionary to serve the tribals in accordance with the ideals of the Christian Church but took to the scientific study of tribal society and culture, discarding his earlier objectives, and how successfully he identified himself with people who were different from him both ethnically and culturally is perhaps one of the most romantic pieces of contemporary tribal history. Alluding to his life's metamorphosis, Elwin wrote in his Autobiography, "My journey from a deeply religious evangelical home to modernist and catholic Oxford and then through Gandhi's settlement at Sabarmati to the tribal hills of India involved many changes in my outlook and way of life." Again, realizing what a deep impression Gandhi made on his career, Elwin confesses,

---

10. This is how A. B. Shah describes Prof. N.K. Bose's relationship with Gandhi in his 'Introduction' to N. K. Bose and P.H. Patwardhan, Gandhi in Indian Politics, Bombay 1967

11. N. K. Bose, Culture and Society in India (Bombay 1967, P. 197)

12. A. Aiyappan "The aboriginal and Sri A. V. Thakkar", the Eastern Anthropologist II (3) 1949.

13. See especially the chapters 'How they convert' the social bait and 'Missionary Methods' in M. K. Gandhi, Christian missions : their place in India. (Ahmedabad, 1941)

" My contact with Gandhi wedded me to India and I am today an Indian citizen."[14] In a deep reminiscent mood, Elwin further observes, " I fell in love with India when I was with Gandhi and he accepted me. Later I had an even stronger intense and specialized attachment to India's tribal people. "[15]

Indeed Elwin was not the only anthropologist whose outlook and approach to tribal life and decades, Gandhian thought and values have pervaded the thinking of so many students of tribal culture and so many tribal welfare workers that it would be superfluous to attempt at drawing up a list of all of them.

In sum, all his life Gandhi strived to extend to the tribals their share of social justice, social equality and human dignity, though his contribution to their cause was more indirect than direct. Gandhi had no illusions about the fact that unless a sizeable number of zealous and dedicated workers, infused with the spirit of humanitarian service and democratic ideals were available, the objectives of reform and reconstruction would not be achieved. Referring to the small number of such workers who were then working in tribal areas, he wrote reflectively, " the harvest is rich but the labourers are few "[16]. But who can deny that the number of labourers has increased in quantity and quality in proportion to the harvest over the years since Gandhi made this remark?

---

14. Verrier Elwin, in preface to the Tribal World of Verrier Elwin : An autobiography (Oxford, 1964).

15. Werrier Eluin, the Tribal World of Varrier Elwin; an autobiography (Oxford, 1964), P. 326.

16. M. K. Gandhi, the Constructive Programme (Ahmedabad, 1948), P. 24.

Magico-religious practices among the Tribals of Chintapalli Agency

M. V. Krishna Rao

Both in the extent of scheduled area and in the population of scheduled tribes, Visakhapatnam district occupies pride of place among the other districts of Andhra Pradesh with 2,13,820 scheduled tribes population, mostly living in 2,606 sq. miles of scheduled area of the district. Chintapalli agency is the second most important tribal habitation of the district with as many as 360 scheduled villages inhabited by tribals, a majority of whom belong to Bagata, Valmiki, Konda Dora and Kammara tribes.

The social structure of the tribal society of Chintapalli agency is quite similar to that of the other agency tracts of the district with Bagatas and Valmikis occupying the highest and the lowest rungs of social ladder respectively. The usual socially recognised methods of acquiring mates among all the tribal groups are by negotiations, exchange, capture, and service. Levirate, sororate and widow-remarriage are socially approved among all the tribal groups. Patrilineal succession, patrilocal residence and patriarchal authority are the common characteristics of all the tribal societies of the area. One interesting feature of the social structure of the region is the division of all the endogamous tribal groups into various exogamous clans with common clan names such as 'Naga' (Snake) 'Hanumantha '(Monkey), 'Mathsya' (Fish), 'Surya' (Sun), 'Puli' (Tiger) and 'Elugu' (Bear).

Their economy is agro-forest based with economically advanced tribal groups like Bagatas and Valmikis mainly thriving on settled plough cultivation, agriculture labour and collection and sale of minor forest produce. The backward tribal groups like Konda Doras and Gadabas resort to 'Podu' or shifting cultivation in addition to marketting the minor forest produce collected from the nearby forest. They are polytheists and the pantheon of the various gods and godesses includes deities like Rakasamma, Sankudemudu, Nandidemudu, Bhimademudu, etc. These deities are believed to protect the various facets of tribal life. Hence the tribals celebrate festivals of every diety with elaborate rituals involving innumerable sacrifices of various animals and birds such as goats, pigs, cows, fowls etc., intended to appease these supernatural powers to the maximum. In addition to these festivals the tribals also perform certain life cycle ceremonies as and when an individual passes from one stage of life to another in order to solicit the blessings of ancestor spirits and village

deities. While the corporate worship of the village deities is meant for the protection and promotion of welfare of the cattle, crops, habitations and the village society in general, the various life cycle ceremonies are designed to protect the life of an individual by invoking the supernatural powers through a series of magico-religious practices to be performed for the smooth change over from one stage of life to another.

The performance of the life cycle ceremonies constitutes a vital component of the tribal religion. Hence in the present paper an attempt is made to describe the various magico-religious practices and the associated beliefs observed during the celebration of the life cycle ceremonies from birth to adolesence among the major tribal groups, especially Bagatas and Valmikis of Chintapalli agency area.

Birth, puberty, marriage and death are the most important turning points in an individual's life. Each stage marks the beginning of a new phase in his life. Their critical junctures of life are charged with fear and anxiety. Under such disturbed mental conditions, the tribal man like most of his civilized plain's neighbours seeks to satisfy the emotional need of restoring hope and confidence to his mind by methods expected to enlist the help of invisible supernatural powers. He believes that these supernatural powers are potent enough to help him in tiding safely over each crisis. The methods devised and organised by each society for this purpose, constitute what have been called the 'rites de passage'.

The tribals of Chintapalli agency believe that human actions are guided by the supernatural, the representatives of which are their various gods, goddesses and spirits. So they consider it necessary to maintain harmonious and friendly relations with them. These friendly relations are established by way of regular propitiation of the supernatural. They appease them with food, and nourishment by way of offerings and sacrifices on particular occasions of risk to the individual or family. Thus these tribals have evolved special rites and ceremonies–religious and magical–calculated to ensure safety at the turning points of an individual's life. In the present paper, I shall describe the various religious and magical rites and ceremonies by which the tribal societies of Chintapalli agency tide over the various crisis periods in the most plastic part of the life of an individual.

Birth Rites

Pre-natal Care : Even before the birth much care is taken about the pregnant woman. During the time of pregnacy they observe many taboos for the safe delivery of the baby. Although the foetus remains within the mother, it is considered that it can still be attacked by evil spirits. So, many taboos are imposed on the movements, food, decoration etc., of the pregnant woman. They recognise pregnancy with the break in the monthly periods of

the woman. From this period onwards she is given not only a special status in the society but specific restrictions are also imposed on her as a woman is considered to be very delicate during her pregnancy. This attitude of considering her as 'delicate' is very important. She is not only delicate to undertake any heavy tasks, but she is also delicate in the sense that she is vulnerable or least resistant to the attacks of evil spirits. To protect the pregnant woman from these evil spirits, the tribal society has evolved many taboos that are to be strictly followed by the pregnant woman.

Taboos on the woman : The pregnant woman is tabooed from going to places that are regarded to be haunted by evil spirits. Burial grounds, in the first intance, are believed to be the natural abodes of the evil spirits. The tribals feel that it is very difficult to identify the spirits because they have no body and have a peculiar characteristic of mixing with air. The spirits are generally believed to wander in darkness and mix in darnkness thus becoming invisible to the naked eye. So the pregnant woman should not go out in darkness. Some of the ways in which the evil spirits tease the pregnant woman have also been narrated. The evil spirits may tickle her, throw her down, and torment her.

Besides the taboos restricting her from coming into contact with the spirits of the supernatural world certain taboos are observed even in respect of her wearing ornaments. A pregnant woman should not wear new bangles from the sixth month onwards as they believe that it may result in difficult labour before delivery.

Taboos concerning the husband : There are certain restrictions on the husband of the pregnant woman. He should not go for hunting during the pregnancy period of his wife. Hunting involves the killing of animals and such killings reflect on his wife. The dying animal, they regard will take revenge on the hunter by cursing his pregnant wife. Such curse of the animal may result either in abortion or in the death of the pregnant woman preceded by difficult labours. Again, the husband should not touch a dead body lest this may result in the still birth of the child.

Taboos concerning the house : If there is a pregnant woman in the house the natural conditions and surroundings of the house should not be disturbed. Valmikis and Kammaras do not re-thatch the house until the woman's delivery, as this may result in definite abortion. But this taboo is not observed by Bagatas. Even minor repairs to the house like plastering of floor and walls are also to be postponed till the delivery or else it is believed to result in the death of the woman. Even if the house collapses during the pregnancy of a woman, they should not rebuild the house until six months after delivery. During this period they shift to a neighbouring house. If this taboo is violated the pregnant woman is sure to die during her labours.

Illness during pregnancy : When a pregnant woman is ill and if she does not recover from the illness during the normal course of time, they suspect that illness might have been caused due to the influence of evil spirits and the services of a ' Goravagadu ' or ' Vaidyudu ' (Spirit doctor) are at once commissioned. The *modus operandi* of the spirit doctor is to smear the forehead and the abdomen of the woman with 'Vibhuti' (Charmed cowdung ash) after uttering some 'mantras' in order to drive away the evil spirits. Dysentery and swelling of feet and face during pregnancy are believed to be the signs of the evil spirit possession. As a measure of precaution some of the pregnant women use magical protective devices like 'Tayethu' or 'Rakshareku' (Talisman).

Besides using the above mentioned protective devices the tribals seek the help of tribal as well as non-tribal deities to protect the pregnant woman from evil spirits. They promise presents to the tribal deities like Rakasamma, Pandavas and to Hindu Gods like Lord Venkateswara, Simhachalam Appanna and Annavarapu Satyanarayana.

Rahu Teerchuta : For the first pregnancy Valmikis and Bagathas perform a ceremony called 'Navagraha Puja' or 'Rahu Teerchuta' in the third month of pregnancy. During the third month a 'Muhurthagadu' is consulted to decide the auspicious day to perform the ceremony. In the early morning of the fixed day the pregnant woman takes bath and wears new clothes presented by her parents. The 'Muhurthagadu' stitches a cup with pipal (Ficus religioze) leaves. This is called 'Ravi Midaka'. This 'Midaka' is filled with small quantities of nine varieties of cereals, red gram, black gram, bengal gram, peas, Aorse gram, green gram, gengelly seed, paddy 'Suryakanta' seeds, and nine varieties of flowers. The 'Muhurthagadu' fills the 'Midaka' with some oil and arranges eight cotton wicks on the eight sides of the 'Midaka' with a ninth wick in the centre.

In the central portion of the house a place is cleaned and 'chodi' powder designs are drawn over it. The pregnant woman is seated on this design with her face towards the west. The 'Muhurthagadu' now lights the nine wicks in the 'Midaka' and it is turned round her head and legs thrice, calling out the names of the nine ' grahas ' (Navagrahas), one by one and requesting them to protect the pregnant woman from evil spirits. This is called 'Digadudupu'. The woman is asked to spit thrice into the 'Midaka'. A hen is then sacrificed and other offerings like coconuts are also made to the 'Navagrahas'. The hen and the 'Midaka' are taken out of the house and let in the shade of a tree. The 'Muhurthagadu' is paid for his services both in kind and cash according to the economic ability of the family.

This is almost a magical rite intended for the protection of the woman and the foetus from the evil influences of spirits which may cause diseases like

swelling of the body, dysentery etc. Since a pregnant woman is highly suscriplible to the haunting of evil spirits, the tribals never fail to perform this ceremony. Once this ceremony is performed it is considered that the woman is safe from the attacks of evil spirits during the rest of her pregnancy period.

Difficult labours : If a woman has difficult and prolonged labours it is generally attributed to the influence of evil spirits or infringement of a taboo either consciously or unconsciously. In case of difficult labour the ' Goravagadu' (Spirit doctor) is called in. The Spirit doctor smears some 'vibhuti' on the forehead and abdomen of the women after uttering some 'mantras'. Sometimes the husband or any other elder member of the family promises presents to Rakasamma or any Hindu God for an easy delivery. If all these traditional methods fail to produce easy delivery, then only they will think of hospitalizing the woman.

After Birth : The birth of a child is an important event in the family life of these tribals. It marks the end of a critical and delicate period of the woman and signals the addition of a new member to the family. After birth the attention of the family members is shifted from the mother to the child. The new born child is considered to be a delicate helpless creature who is vulnerable to the attacks of evil spirits. The birth ceremony is intended to protect the child from these evil influences. Besides the child, the convalscent mother is also considered to be least resistant to the attacks of evil spirits. So the ceremony is also intended for the protection of mother.

Immediately after the delivery, the 'Goravagadu' or one who knows how to read a Hindu Almanac is called into decide the star of the new born baby. If the neonate is born under the influence of an auspicious star the child is given an immediate bath. If the baby is born under the influence of an inauspicious star, the 'Goravagadu' performs an act called 'Digadudupu'. He sacrifices a hen and turns it thrice round the head of the baby and next around the head of the mother. Afterwards a burning stick is similarly turned round the head of the baby and the mother. Then the baby is given bath.

Chinna Purudu (First purification bath): Among Valmikis this is performed on the third or fifth day after delivery and among Bagathas on the second day itself. Until the first purification bath, the baby and the mother are considered to be under birth pollution. The male members of the house should not eat their food inside the house until the final purification bath (Pedda Purudu).

In the early morning of the Chinna Purudu day the whole house, utensils and clothes are cleaned. A woman from each house of the tribe is invited to give the purification bath to both mother and child. Each of these women will bring a pot full of hot water from their houses. They smear turmeric oil to the bodies of both mother and baby and gives them hot water bath. Then all the

women take their bath. After the bath they perform ' Digadudupu '. This should be performed by a fasting woman who also cooks the food for the day's feast.

The ' Digadudupu ' is performed in the following manner : The fasting woman stitches two ' Neredu ' (Eugenia Jamboleana) ' Midakas ' (leaf cups). The fasting woman holds the two leaf cups in both the hands. The leaf cups are filled with oil and cloth wicks are put in them. Then the wicks are lighted. These are called ' Divvula Kammalu '. With the two ' Divvula Kammalu ' in her hands, the fasting woman stands before the mother and turns round one Divvula Kamma in the clockwise direction and the other in the anti-clockwise direction. After this she goes behind the mother and repeats the act once again. Besides the mother, the act is repeated to the child, father of the child and to all the women that are present there. The food cooked by the fasting woman is served to all the female members of the tribe. In the ensuing feast neither males nor children are allowed to participate.

'Pedda Purudu' (Final purification bath): This may be performed on the 5th, 7th, 9th or 11th day of delivery according to the convenience of the family. Until the ' Pedda purudu ' bath, the whole house is considered to be under pollution and the entry of male members of the family is forbidden. The male members of the family should not eat their food inside the house. It is cooked outside the house to facilitate the male members to have their food. Similar to the 'Chinna Purudu' day the mother and the child are given purificatory bath and ' Digadudupu ' is also performed in the same manner. For the community feast, not only females but all the males and children of the tribe are also invited. From this day onwards the male members of the family take their food inside the house as the taboo is lifted after the purificatory bath. If the mother and child are suspected to be suffering from any evil influences, the services of a ' Goravagadu ' will be commissioned. Generally the mother and child wear protective magical devices like ' Tayathu ' or ' Raksha Reku '.

' Kappademudu Mokkadamu ' : After the purificatory bath and the ' Digadudupu ' rites, the mother is taken to a nearby stream or well by some of the elderly women of the tribe. She goes there with a bow in one hand and an arrow in the other and an empty brass pot over her head.

Just by the side of the stream or well she cleans a spot and draws designs with Chodi flour. She makes the clay figure of a frog and keeps it on the design along with the bow and arrow. ' Puja ' is performed to the clay figure with vermillion, turmeric, jaggery, and garlic along with burning of incense in the name of Kappa Demudu. After the ' Puja ' she cleans her teeth with a brushing stick. Until performing the ' Puja ' the woman is not allowed to brush her teeth with a stick. Instead of using the brushing stick she uses charcoal powder to clean her teeth. If the mother fails to observe this custom, the tribals believe that it may result indefective teeth for her child. She fills the empty

brass pot with water and carries it home. A fasting woman separately cooks food for the mother and herself by using the water that is brought from the stream.

After the performance of 'Pedda Purudu' the mother participates in her regular household duties. The bringing of water after 'Kappademudu Mokkadam' is an act of initiation to her usual household duties once again. Now the mother is considered no more susceptible to the influence of evil spirits. But the child still needs protection from the evil eye and the evil spirits. The mother takes every care to see that the child is completely protected from these evil forces. To avoid the evil eye she clothes the child in rags and decorates the forehead and eyes with black soot obtained by burning of castor oil lamp. From now onwards the attention of the family members shifts from the mother to the child.

Name giving ceremonies : There are two types of name giving ceremonies that are performed by the tribals of this region. In the first type of ceremony the father performs the ritual. In the second type it is the maternal uncle who performs the ceremony. The first one is practised by a majority of the Bagathas and some Valmikis and Kammaras also. The second one is in practice among most of the Valmikis and some of the Bagathas. The name giving ceremony substantiates their statement regarding rebirth, that the dead kin will be reborn as their children. The child naming ceremony is performed on the 21st day after the birth of the child or on any auspicious day within three months after the birth of the child. If they have already promised to name the child after some god, the child is definitely named after that god. If no such promise exists, the following is the procedure followed during the first type of name giving ceremony.

In the early morning of the auspicious day the mother and the child are given oil bath. In the central portion of the house a place is cleaned with cow-dung and chodi powder designs are drawn. A wooden plank is placed over the designs and it is covered with a white cloth. The mother sits on this plank with the baby in her arms facing east. The father of the child now sacrifices a hen if it is a female child and a foul if it is a male child and offers it first to their dead forefathers. Then the right leg of the hen is severed from the body. The father holds the right leg in his right hand and keeps it just within the reach of the child. Then he calls out the names of their dead kin one by one and tempts the child to catch the leg after calling out each name. When the child holds the leg of the hen at the call of a particular dead kin's name, the child is named after that dead kin. Generally they start calling out the nearest dead relatives names first.

In the second type of name giving ceremony the maternal uncle of the child plays a prominent role. The maternal uncle keeps the child on lap and a tumbler with water up to its rim is kept before him. He takes some grains of

rice into his hand and throws three rice grains, one after another, into the water kept before him and at the same time utters the name of a dead kin. If the three grains of rice float and meet by their ends in the middle of the water, the child is named after that kin. If the rice grains do not meet and any of the grains sinks down, the act is repeated once again, calling out the name of some other dead kin. Thus the act of throwing the three rice grains is repeated until they meet by their ends at the call of any of their dead kin's name. The baby is given the name of that particular dead kin at the call of whose name the three grains of rice meet by their ends. Thus these tribals believe that they can identify the particular dead kin who is reborn as the child.

Puttu Koppu Teeyuta (*Tonsures ceremony*) : This ceremony is usually performed in the third month of the child or during any of the odd number months such as 5th, 7th etc., of the baby. They consult a ' Muhurthagadu ' to fix the auspicious day on which the ceremony is to be performed.

In the morning of the day on which the ceremony is to take place, the baby is given an oil bath. The child's maternal uncle is invited by the parents to perform the ceremony. He takes his bath and wears new clothes presented by the child's father. He cleans a spot in front of the house and decorates it with ' chodi ' flour designs. On this design a wooden plank is placed and the child is seated on this plank. One by one the family members put turmeric mixed rice ' Akshintas ' over the head of the baby after turning them thrice around the child's head. The mother's brother then cuts a lock of hair from the child's head with a scissors. And then the whole hair is removed and burried in a secret place in order to avoid falling into a sorcerer's hands. The child is given bath and sweets are distributed among the members of the family and the tribe.

If the first hair is already promised to some deity, then they make a visit to that diety's temple. In such a case the mother's brother is not invited to cut the first hair. The first hair cutting ceremony is performed for both male and female children.

If they fail to perform this ceremony it is believed that the child may suffer from boils on the head and other scalp diseases. They also believe that the growth of the child may be retarded if the first hairs are not properly removed.

One or two main ideas seem to underline these ceremonies and observances during pregnancy, child birth and childhood. Firstly there is the idea of protecting mother and child from evil influences to which they are considered to be particularly liable in their non-natural taboo state. Secondly there is the idea of restoring mother and child to the normal state and admitting them into the community and making the child a worthy member of it.

Puberty rites for girls : From the first appearance of the menstrual flow of a girl is considered to have attained adult-hood. This is another important land mark in the life of a girl on her way to become a wife and finally a mother.

The tribals of Chintapalli agency believe that a girl is least resistant to evil spirits at the first break of her monthly cycles. Menstruating woman, they consider, always attract ghosts and spirits and the chances are more so at the first appearance of the menstruation.

So immediately after the first appearance of the menstrual flow, the girl, is confined to a separate place inside the house. This portion is closed with cloth curtains or bamboo ' thatties ', for males are tabooed to see the girl during this period. They believe that if this taboo is violated the girl may become barsen. The place is first cleaned with cowdung and designs are drawn with ' chodi ' flour by an elderly woman. Over this decorated spot four seers of paddy mixed with half a seer of rice are spread. This heap is covered with an old sack or a mat. An elderly woman now helps the girl to sit over this mat. The girl should not leave this mat until her purification bath, except for attending to nature calls. The girl is kept here for eleven days or more if there is no auspicious day to give the purificatory bath. She should not eat sour or savoury food stuffs. But she is given sweet food stuffs. She is not allowed to leave the house during day time as there is danger of seeing male members of the community. Under the cover of darkness alone she can go out to attend her nature calls. Even then she is accompanied by an elderly woman so that she may not be haunted by evil spirits. On the 11th day the girl is given her purification bath. Among Valmikis the nails of the girl are also trimmed. The girl is presented with new clothes by the mother and all the women of the community are given a feast. The old clothes of the girl are given to a cobler, if the girl belongs to Valmiki tribe. Bhagathas wash these clothes and use them once again.

The puberty rites of these tribals consist of a number of taboos rather than any ritual. They do not perform any corresponding initiation ceremony for boys.

The Banjaras of Andhra Pradesh

—C. Chenchu Raju

The Banjaras are a colourful tribe inhabiting almost all the districts of Andhra Pradesh. They are also known as Lambadies, Lambani, Brinjara, Banjari, Vanjari, Boyapari, Sugali, or Sukali. They are predominantly found in Anantapur, Guntur, Krishna, Kurnool, Warangal and Adilabad districts. In the Andhra area they are recognised as Scheduled Tribes, but in the Telangana region they are not treated as Scheduled Tribes. However they are treated as denotified tribes in this region. According to the 1961 census their population in the Andhra region was 96,174. Figures for the corresponding period are not available for the Telangana region as they were not separately enumerated. But 1941 census tell us that there were about 4.04 lakhs in Telangana region. Allowing for the decennial increase it is estimated that there are about 5.82 lakh Banjaras in our State now.

It is interesting to know that the word Banjara is perhaps derived from the Sanskrit 'Vanachara' which denotes the once nomadic Banjaras. In course of time the word 'Vanachara' might have changed into Banjara. Similarly Lambadi seems to have been derived from the word Lamban or length which perhaps refers to their long caravan of Bullocks along which they used to move. This brings us to an interesting point in their history. Their home land was undoubtedly Northern India. They migrated down South as carriers of merchandise along with the Moghul armies. The turbulent medieval period of Indian history provided these nomadic people with an opportunity to profit by working as a kind of unofficial commissariat to the armies of warring Moghals, Marathas and even the Europeans. It is said that they supplied grain, cloth and other articles of daily need to the armies by acting as a private enterprise lending a hand in the wars.

It must have been a boon to those who availed their services, to have a band of mobile merchants especially when the roads were not developed and the other modern means of transport were altogether unknown. The Banjaras used the Bullocks as pack-animals to transport the supplies. It must have been a lucrative occupation. As the times changed and conditions became normal during the British period, the Banjaras who were for some centuries moving from place to place had to outgrow their nomadic habits. The Banjaras present a complete picture of transition of a group of people from nomads to settled peasantry. The transition was no doubt marked by their struggle to adapt themselves to the changing conditions. They are a versatile lot. When

once their occupation of trading with the armies was lost they gradually started to settle down, first as pastorals and then as settled cultivators. One cannot miss the transitional mal-adjustment they had to face during which they degenerated and took to crimes like robbery, and dacoity in the process of their adjustment. They were even notified under the criminal Tribes Act and a keen watch over their movements was kept. The Criminal Tribes Act was repealed after Independence and the communities listed in the Criminal Tribes Act were denotified.

Given a set of favourable opportunities they are remarkably capable of adjusting themselves to changing conditions and organise themselves for development work with immense zeal. In Warangal district particularly the Banjaras have established themselves as good cultivators. Another example of their adjustable temperament is revealed in the survey conducted by this Institute in Bapunagar, a banjara settlement near Sanathnagar in Hyderabad city, according to which out of 180 workers 35 have adopted different trades like Mechanism, Fitting, Driving, Wiring, Moulding etc. Hence it can be said that Agriculture is not the only means of livelihood but Banjaras are also engaged in different modern occupations. These Banjaras are also working in Projects, Collieries, Metal Works, Cement Factories, P. W. Department, Electricity Department etc. This reveals their capacity to adjust themselves to various envirnonments and variety of occupations.

Their dialect is a curious blending of the two main languages of North *viz.*, Hindi and Gujarathi. Their dialect is more akin to the language of Western Rajaputana. Their linguistic affiliation can be traced to the Indo-Aryan branch of the Indo-European family. Greirson expressed that Banjari of Southern parts is " a mixture of surrounding Dravidian languages."

The Banjaras are a virile race with tall stature fair skin and often the shade of their eyes is light. They closely resemble Rajaputs in their physical features. To my mind Professor Haimendorf is right in pointing out that " with their tall stature fair skin and light eyes Banjaras and Mathuras appear even at a glance as ' Foreigners ' in this part of India." The dress of men comprises of a doti, gadi turban or a cap which they wear on festive occasions. The Banjara women are famous for their colourful and attractive dress. They wear lainga of coarse cotton prints richly embroidered with many folds near the waist. A phadki is worn over the shoulders and the head where it rests on a comb made of horn or wood. A bodice with long sleeves embroidered in the front covers their breasts and it is fastened at the back with two strings whose ends are bedecked with coweries, beads and glass pieces. Around their necks they wear silver or brass Huslee and Jingling bells around their ankles. Heavy gujaries are tied to the hair near to the temples of married women. These Gujaries are a sign of marriage which the widows are tabooed from wearing. Their arms are fully covered with horn or bone bangles. The upper armlets are removed on the death of husband.

One of their principle deities is ' Bunjarinimata ' which is believed to reside in the horns of cattle. They worship Balaji and dedicate the decorated bull and it is regarded as the protector of the herd. It is called ' Gurubail.' Another important diety is ' Kalika ' or ' Bhavanidevi ' whose festival is celebrated with much pomp during which seven sheep are offered in sacrifice. The other important festivals are ' Teez ' and ' Seethal Bhavani ', 'Holi', 'Dasara' and 'Deepavali,. The Banjaras are good cattle breeders and agriculturists as well. Their traditional occupations are very much influenced by the modern trends. As has been already said they are adept in changing their ways of life to the changed conditions. They have plenty of occupational mobility.

Aboriginals in Industrial and Urban Environs

—D. Ramachandra Raju

The smouldering sky of Singareni Collieries shelters among other numerous aboriginals. These aboriginals found shelter in this once invulnerable and wooded country from a period unrecorded in history in order to escape from the onslaughts of the invading Dravidians and Aryans. The commencement of commercial exploitation of vast deposits of coal first at Singareni and later at a place now called Kothagudem laid open the hitherto inaccessible habitat of aboriginals. Several suburbs which sprang up around Kothagudem consequent on the expansion of the Collieries and establishment of a giant Thermal Power Station and Kinnersani Project at Palavancha exposed the long isolated aboriginals to outside contacts.

Kothagudem, 'New Castle' of Andhra Pradesh, forms the nerve-centre of the coal and its allied industries along with Bellampalli, Mancherial, Ramagundam, and Singareni. This coal town attracted workers, businessmen and entrepreneurs from various parts of the country, and even from abroad. As a result these towns are now characterised by co-existing and intermingling traditions. The town presents a spectacle of complex and gigantic machinery. The town is as much dominated by modern industry as Tirupati is by temples. Traditional institutions such as temples, mosques and churches and organisations for the propagation of the great religions of India do exist but are rather weakly developed. Singareni Collieries Workers' Union, Indian National Trade Union Congress and Towns' Competing political parties are the dominant corporate groups. Caste is not so effective as it is in rural India in regulating marriage and traditional occupations and to a great extent in structuring social interaction. The town is again extreme in the proportion of leisure time spent in modern forms of diversion (Cinema, playing cards, etc.) as compared to devotional and other traditional forms of entertainment characteristic of the Great Tradition of the region. Modernism is more pronounced among the people of these towns than in any other more typical towns of Andhra Pradesh.

The town is the melting-pot of castes and cultures. Multiple national and regional castes, religious groups, their sects and sub sects and races and their characteristic cultures constitute the veritable socio-cultural mosaic of Kothagudem and Singareni. Further, it is a confluence of languages. Most of the major languages of India and some tribal dialects like Koya and Banjari

as well as some foreign languages like Japanese, Persian, English, Nepalese etc., are also heard. Most of the local people acquired a smattering of Urdu or Hindustani.

It is the rendezvous of two diverse sub-cultures (Coastal Andhra and Telangana) of Telugu people. Even the Telugu language spoken in this place is an outcome of linguistic diffusion of the two colloquials spoken in Coastal Andhra and Telangana. Quite a few Hindi and Urdu words find their place in the vocabulory of colloquial language of the local people. Similarly a few Telugu words also found their way into the other languages spoken by the people of the town.

Into the matrix of this urban and industrial centre, the Social Welfare Department (then Social Service Department) brought about a hundred of landless Koya families to rehabilitate them in a colony now called Subhasnagar constructed with the funds of Social Service Department in a vast area of virgin land situated at a distance of stone's throw from the railway station of Kothagudem.

In the following pages I endeavoured to discuss the impact of the industrial and urban environment on the preliterate forest dwelling Koyas. In this study of impact of industrial and urban environment on the Koyas of Subhasnagar, it is found that some aspects of social structure and culture changed while others remained unchanged. This uneven change can be best explained by distinguishing structural changes from cultural changes. To facilitate understanding, the structural changes have been further categorise into economic, political, ritual and familial changes, according to the type of functional relations involved and the cultural changes into material and non-material.

ECONOMIC CHANGES

Occupational diversification : The economy of the Koyas of Subhasnagar has undergone considerable change during the last 20 years. The output of goods and services with the same labour input by the Koyas of the colony is no longer the same as it was 20 years ago. The new Forest policy and construction of railway track to the Kothagudem Thermal Power Station, through the lands of the villagers of Subhasnagar deprived most of the tribals of this village of the lands assigned to them by the Government. The rest of the tribals who did not lose their lands under either of the two schemes have gradually lost their lands to their debtors. The loss of land compelled the Koyas of this village to seek other sources of earning livelihood. In such compelling situations, Kothagudem town offered alternate avenues of employment. They found a good market for horticultural produce, minor forest produce, poultry produce and other livestock produce, timber, firewood, etc.

The Koyas gradually adopted occupations which are not totally incompatible with their traditional occupational pattern and which did not call for new and specialised skills. Thus they took to growing of vegetables like bottle gourds, country beans, ladies fingers, angular gourds, pumpkins, cucumber, maize etc., not only for domestic consumption but for sale in the market of Kothagudem also. The Koyas, however, do not grow exotic vegetables and other vegetables which would have fetched them higher prices in the local market because they are traditionally not adept in growing such vegetables. They rear poultry, sheep and goats for commercial purposes also as there is very good market for the poultry and live-stock products in Kothagudem town. They sell milk, butter, ghee and dung cakes for the towns men of Kothagudem. As their part time profession, the able bodied Koya men and women of the colony very frequently collect firewood and timber stealthily from the neighbouring forest and sell them to the people and carpenters at Kothagudem. They face stiff competition in this trade from Banjaras. But there is greater demand in Kothagudem for the goods of Koyas than for those brought by Banjaras as the goods brought by Koyas are known for their better quality, and lower prices. The women folk and children collect seasonal jungle fruits such as wood apples, custard apples, Jambolans, ' Usiri ' etc., and dump them in Kothagudem market in such huge quantities that the prices of these fruits touch their lowest ebb. Even though vegetable and firewood market in Kothagudem is not controlled by the Koyas and Banjaras, their supplies exercise considerable influence on the prices of these commodities. Thus agro-forest based subsistence economy of the villages was transformed into cash economy and the barter system was replaced by monetary transactions.

The increased commercial exploitation of forests in the neighbourhood of Kothagudem and establishment of office of Forest Department and of the forest contractors and raising of large scale plantations of teak, mango, cashew and eucalyptus opened new vistas of employment for Koyas of this village. Koyas are quite at home in forest work. Most of the able bodied men of this village are engaged in forest labour for half of the year and earn sizable income which can sustain them for the rest of the year. A few youngsters joined as Gangmen in the construction of roads, buildings and bridges in and around Kothagudem. The Sirpur Paper Mills also employ the villagers for cutting bamboo coupes in Khammam District. Three young men of the village are employed as Gangmen for the ground work at Incline 5 of Singareni Collieries. Four men are employed as manual labourers in the local saw mills and timber depóts. The forest labour and road and building construction work increased the spatial mobility of the villagers for they started accepting work at distant places as the employers arranged conveyance and provided better cash wages. The spatial mobility led to the multiplication of contacts with tribals and non-tribals of different places.

The new diversified occupational pattern of the villagers has led gradually to their closer integration with the economy of the Kothagudem as well as that

Cultural Research & Training Institute LIBRARY Hyderabad

of the region. The once self-sufficient agro-sylvi based economy of the Koyas of this village is now linked on to the wider industrial and commercial system. The villagers now live in symbiosis with Kothagudem for they not only find market for selling their commodities and purchasing their provisions and but also their employers. Similarly the people of Kothagudem depend, if not exclusively, on the Koyas of this village for the supply of firewood, timber, livestock and poultry products, vegetables, fruits etc. In short, the future of the Koyas of this village is linked with the future of the Kothagudem town. Similarly the villagers can also influence the supply and hence the prices of many daily requirements in Kothagudem.

The economic diversification and the consequent integration of the economy of the village with that of the reason increased the range of their economic relations. Moreover, most of the traditional Koya economic institutions are incompatible with the new economic environment in which the Koyas of Subhasnagar now operate. The greater integration of the village with the regional economy led to greater fluctuations in the income and expenditure of the villagers. Previously natural calamities were the only determinants in the fluctuations in the income of the Koyas. Now, apart from natural calamities any policy decisions by the authorities of the local collieries regarding the closure of uneconomical mines at Kothagudem will have impact on the villagers. The wider range of relations and new economic environment led to the weakening of the traditional interdependence and co-operation among the Koya farmers in their economic pursuits and the traditional horizontal solidarity of the Koyas suffered a set back. The villagers are now motivated by economic considerations and self interests. They became time-conscious as money wages are paid now according to the length of the period they work unlike in the old economy.

The economic roles of Koya woman are also considerably altered in the new economic order. While they continue to discharge their traditional duties like house keeping, and child rearing, they now collect firewood, jungle produce such as fruits, honey etc., and grow vegetable gardens in their spacious back yards, raise poultry and she-buffaloes and sheep and goats mainly for commercial purposes. They take vegetable, livestock produce, firewood and other minor forest produce to Kothagudem for sale. They return home with provisions purchased out of the sale proceeds of their produce. It is thus the agricultural and horticultural work, collection and sale of livestock produce by the Koya women of this village that enable Koya men to devote their time for heavy work such a forest labour and construction work which in turn enable them to participate in wider cash economy.

The transformation of subsistence economy into cash economy, occupational diversification and consequent spatial mobility and their participatiou in the wider cash economy gradually brought about marked changes in the expenditure pattern to these aboriginals. While their addiction to

alcoholic beverages continues, they acquired the habit of drinking beverages like tea and coffee. Many villagers regularly visit hotels at Kothagudem, so much so that a tea stall was opened by a non-tribal at the village itself. The clothing requirements of the Koyas have also enormously increased. The number of other domestic requirements has also considerably increased. Quite a few of the villagers now use cosmetics and trinkets. The metallic possessions of these villagers are much more elaborate than that of the Koyas of the neighbouring villages, let alone the Koyas of the interior villages. The expenditure on spices, oils and cigarettes and beedies is higher than it is in most other Koya villages. Most of the Koyas of this village purchase their provisions on credit from the traders of Kothagudem and pay their bills once in a week on their payday. The new economic order necessitated the establishment of creditor-debtor relationships between the traders of Kothagudem and the Koya customers of the village as most of the villagers purchase their provisions from their shopkeepers of Kothagudem on credit basis and pay off on their payday once in a week.

Political changes : The traditional Koya council is no longer so powerful agent of social control and judicial body as it was. The economic diversification of the villagers led to development of contacts with and dependence on contractors and other employers. The word of employers now carries more weight than that of the 'Pinna Pedda' or other members of the Koya council, since the villagers now depend on employers for livelihood. In their old agro-forest based subsistence economy, the dependence on outsiders was absent. The villagers used to turn to the 'Pinna Pedda' and the other elders for guidance and advise. Almost all the disputes were settled by the traditional Koya council. There was no interference of the non-tribals in the affairs of the Koyas. Occupational diversification of the villagers and consequent dependence on non-tribals led to emergence of numerous problems, solution of which is not found in the traditional code of Koyas. The 'Pinna Pedda' of the village could neither provide employment himself nor explore employment opportunities to his tribesmen. He could not keep abreast with changing times, in order to retain his supreme position. He himself like his fellow tribesmen now ekes out his livelihood mostly by working as forest labourer. He therefore lives in distant places away from home for months together. Even during his stay at the village his economic pursuits preclude his time. When the disputes break out between the Koyas of the village, at the work spots they take the disputes for arbitration direct to their employers or to their agents. The traditional tribal council is confining itself to the cognizance of serious ritual and connubial offences. In other words, the spheres of jurisdiction of the Koya council have been very much shrunk. But even in these spheres decisions of the council are no more so binding and irrevocable as they used to be since the culprits very often rush to his non-tribal employers and request him to intervene in the matter. The employer influences the council head and members for they are also his employees at one time or the other and gets the fine or punishment to his employee-culprit

reduced or even cancelled. Such precedents ultimately contributed to the weakening of the traditional Koya council for the violators of the norms sought excuse for their crimes by citing the precedents.

Unlike in the past the members of the Koya council are no more necessarily elders of ' gotras '. The economic diversification has called for new type of leadership. The elders of the ' gotras ' who could adopt to the new environment and continue to be head and shoulders over his ' gotra ' men have retained their membership in the Koya council. Those members of the Koya council who could not adopt to changed environment were gradually replaced by the new members. The proficiency in tribal law and the birth in a numerically large gotra are no longer the only essential qualifications to become a member of a tribal council. The new members of the council are vocal and assertive and capable of mediating with contractors and other employers and procure work for some of their villagers.

The punishments are no longer so effectively meted out to the offender as in the past. The ostracism is not effective because the victims now conveniently desert the village and live in Kothagudem where the tribal council does not wield any influence to exert pressure on a social offender to make him conform to the norms.

Their proximity to Kothagudem, the local headquarters of many political parties and hence the centre of intensive political activity enabled the villager to gain some knowledge about the ideologies of some political parties and their local organisation and subsequently acquired political awareness unlike their fellow tribesmen, in the interior villages. Almost all of them cast their votes in the general elections. Many a young men of the village now emotionally talks about exploitation by the rich and criticises the local political leaders.

Familial changes : The transformation of the economy of the village from subsistance to cash led to the break down of the institution of joint family in the village. In the old economic order the traditional occupations—agriculture and hunting—needed co-operation and collective effort of all the family members. Co-operative and collective work of all the family members is neither indispensible nor always possible under the new economic order with diversified occupations of the members of the family. The new occupations provided ample scope for independent earning by the Koyas of either sex. Economic independence of the family members affected the traditional respect shown by the members towards the elder members of the family. The younger members of the family are not handing over their entire earnings to the common pool of their family. They are habituated to visit tea stalls and cinemas and purchase attractive dress at Kothagudem which necessitated concealment of a part of their earnings. The older generation does not approve such attitude of the younger generation. This disapproval has naturally led to

frictions between the parents and their grown up children, particularly sons. The recurring quarrels often lead to setting up of manage by the male members soon after their marriage. The new occupational pattern also affected the relationship between wife and husband. The new economic roles of the women gave ample scope for women to develop illicit sexual relations. The Koya women in the new economic order regularly visit several houses in Kothagudem and come in contact with different types of people in disposing of their produce. Moreover the long spells of absence of their men-folk further compelled the Koya women to resort to clandestine relations. They are not so afraid of the punishments of the Koya council of connubial offences either. In short, the multiplied contacts of the women with the outsiders, the long and frequent absence of their husbands and the ineffective control of Koya council led to waxing of sexual laxity—among Koya women. It is now not uncommon sight to find Koya men beating their wives for their alleged unchastity. The incidence of elopement and divorce is on the increase. The new economic environment provided the wives independent sources of income which in turn made them less subservient to their husbands. The women now sell firewood, vegetables, livestock products etc., in Kothagudem and they keep aside a part of the money derived by selling these produce for their children. This provides another ground for quarrels between wives and husbands.

Organisational changes : The Koyas of this settlement was closely knit corporate group in the early years of the colonisation under the leadership of the 'Pinna Pedda'. They subsisted on agriculture and hunting which did not need much dependence on non-tribals. There was therefore no non-tribal interference in the affairs of the village. Moreover agriculture and hunting needed intra-tribal co-operation. The able 'Pinna Pedda' organised all his tribesmen as one corporate group. His pronouncements were final and irrevocable in matters of village and tribal solidarity. The violators of village and tribal norms were severely punished. The Koya council could exert pressure effectively on the violators of the norms to make them conform to the norms. The occupational diversification and consequent dependence of the villagers of the non-tribal employers weakened the hold of the Koya council over the villagers. The neighbouring cosmopolitan town (Kothagudem) afforded protection to the Koya culprits of the village when they are on the chase.

The hereditary principle on which the social organisation of the Koyas in the interior villages is still based, is found incompatible with the new social organisation of Subhasnagar with the extension of range of relations beyond the limits of the village. The Koya council of Subhasnagar is no longer exclusively composed of the eldest members of the large clans of the village. It includes two vocal and educated (Primary) young men who are employed in the collieries. The dependence on fellow-villagers diminished and the personal element in the relationships between the villagers gave way to an impersonal one.

Cultural changes : The Koyas of this village have been in contact with the people of Kothagudem ever since they settled in this village. These contacts have been multiplied and strengthened with the loss of lands of the villagers and the consequent greater economic dependence on Kothagudem. Contacts with the urban people of Kothagudem led to a stratification into superior non-tribal and inferior tribal in the minds of Koyas of this village themselves. The non-tribal urbanites of Kothagudem also looked down upon the Koyas for their 'inferior' and 'primitive' food habits, social customs, traditions, religion and language. The non-tribal and his way of life got invested with great prestige value which feeling has further strengthened by the ethnocentric ways of the non-tribal urbanites of Kothagudem. So the Koyas of this village gradually eschewed the traditional habits, customs and traditions which the ethnocentric urbanities looked down and gradually, adopted the habits, customs and traditions of the 'superior' urbanities of Kothagudem. The changes in the culture of the villagers may conveniently be classified into changes in material and non-material culture.

Changes in non-material Culture : The old people in Subhasnagar still show emotional attachment to the soil and cherish farming and give it superme importance in their economic values. But the young folks who grew up in the industrial and urban environs do not exhibit any such emotional attachment towards land and farming. This change in attitudes in the younger generation towards land and agriculture is mainly due to three reasons : Firstly, the younger folks were born after their parents lost their lands and were compelled to take up non-agricultural jobs in Kothagudem town and forest labour in the nearby forests and plantations of the Forest Department. The hinterland of Kothagudem also did not offer agricultural employment potentialities. This further forced them to take to non-agricultural jobs. Had their parents been at least working as agricultural labour or tenents, the younger generation might not have so easily severed their age-old attachment to land and agriculture. Secondly the younger generation now prefer an occupation which fetches them quick returns preferably in cash for the gratification of their newly acquired urban needs. Cultivation is considered as an occupation of 'uncivilised' country folks by the urbanities of Kothagudem. The cultivators are looked upon as 'rustic' and 'unrefined' people. The younger generation of Subhasnagar, who grew up in the urban environment, naturally do not like to be stigmatised by the non-tribal people of Kothagudem town.

In the old agro-forest based economy the Koyas used to perform various 'Kothas' in which they gratefully offered the first fruits of the crop to the deities. These functional rituals were discontinued due to their functional futility consequent on the occupational shift of the villagers. The thanksgiving Kothas for the deities who ensure bumper crops for the Koyas became irrelevant in the non-agricultural pursuits of the villagers.

Two decades of closer contact with people of Kothagudem town, who are predominantly Hindus, brought about changes in their religious beliefs,

practices and pantheon also. The Koyas now visit Hindu fairs held in Kothagudem town and some even go to temples of Vinayaka, Siva-Parvati, Rama, Hanuman and other gods and goddesses of the (Hindu) great tradition of India and perform 'pujas' and make offerings to them. They participate in the festivals of the great tradition like Vinayaka Chaviti, Deepavali, Dasara, Sri Rama Navami, Holi, Sankranti, Sivaratri etc., held in Kothagudem. They incorporated Hindu gods and goddesses in their pantheon, and the pictures of these gods and goddesses have found a place of reverence in the homes of the villagers. The villagers now feel very shy to give information about the traditional festivals, pantheon and their significance for they now think that their traditional religious concepts and practices are primitive. This feeling has been deep-rooted in their minds mainly due to the ethnocentric behaviour of the non-tribal people of Kothagudem. The Koyas of this colony do not have a temple or any place of worship for their traditional deities. They do not visit the temples of their traditional deities situated in the neighbouring Koya villages. The mass media such as Radio, Cinemas etc., have also partly responsible for their changing world view and attitudes towards machinery, modern medicine etc. The Koyas of the village in the early years of rehabilitation did not avail of the vast employment opportunities in the collieries out of fear. Many of them thought that industrial labour is alien to them and hence acceptance of jobs as industrial labourer would amount to deviation from their traditional occupational pattern and hence violation of Koya norms. Now all of them are mentally and physically prepared to take up any kind of job in the collieries.

The economic mobility and proximity to urban centre effected the language of the Koyas of Subhasnagar. All the villagers speak Telugu. Even though a few of them know 'Koi' language, they are too shy to speak the language. Consequently their children now speak Telugu only. The Telugu language spoken by the villagers particularly by men folk is more refined than the one spoken by their counterparts in the interior villages. The youngsters try to conceal their identity by speaking a refined Telugu. Many Urdu and English words infiltrated into their language. Some of them even acquired a smattering of Urdu, the lingua-franca of the Kothagudem people.

Changes in the material Culture : The changes in the economic values and cultural values in town brought about changes in various spheres of material culture. The most important of them is the disappearance of traditional hunting tackle. Even the traditional Koya agricultural equipment like plough, hoe, digging stick etc., are replaced by the improved implements available in Kothagudem market. The Koyas of this village whose forefathers were noted for archery no longer use bow and arrow. The youngsters are as ignorant of archery as any non-tribal youth of Kothagudem. The other hunting equipment such as snares, snayers, traps, nets, spears etc., are conspicuous by their absence. Every family has a few knives and one or two axes.

In the old economic order they lived in perfect ecological equilibrium. Their equilibrium has been completely shattered in the new economic environment. The urban contacts of the villagers exercised great influence in shaping new food habits. The impact of urbanism is more pronounced in their food, drink and dress habits. While they continue to drink alcoholic beverages, all the villagers irrespective of age and sex commence their day with a cup of tea. They visit restaurants at Kothagudem for ' sophisticated ' dishes like ' Idli ', ' Dosa ' and various kinds of sweets apart from bread and biscuits on their pay day. It is several years since the villagers consumed wild roots and tubers on which they used to subsist in the months of food scarcity in the past, while their counterparts in the forests still live on wild roots and tubers during the lean months. All the villagers, save for a few who firmly believe in the nutritional and strength giving properties of these roots and yams, developed distaste for these wild roots and tubers. Sambar and curries of various vegetables unknown to the Koyas previously are being prepared in the Koya households. There is considerable change in their cuisine, consumption of sophisticated spices like cloves, pepper, cardamom, etc., is common. The use of Mahua oil both for cooking and hair dressing as also for lighting purposes is completely discontinued. The time-conscious Koyas of this village do not like to extract oil from ' Ippa ' (Mahua) oil at all. The villagers are using kerosene oil for lighting and coconut oil for hair dressing. Some youngsters even use bottled perfumed oils purchased from the stores at Kothagudem. The Koyas gave up smoking ' leaf pipes ' . The older people instead started smoking readymade (country) cigars and beedies whereas the younger people are smoking cigarettes and beedies.

The dressing pattern has also been markedly altered. The dress worn by the youngsters is elaborate and modern. Many young men of the village wear shirts, pants, vests and underwear either readymade or made of mill cloth purchased at Kothagudem cloth stores. Most of the boys wear half pants and shirts or vests. The girls wear frocks. The younger women wear brasseries (made by local tailors). Both men and women irrespective of age are dress conscious. The youngsters are crazy after nylon and terylene fabrics. The youngsters get a pair of their dress ironed and keep them apart for use on special occasions. The hair styles of both men and women have also been changed. Barring a few old men the men have modern hair crops. Even the children do not sport the tuft of hair any longer. Except a few old women, all the women folk irrespective of age now plaint their hair neatly. The younger generation discontinued wearing ceptumrings and on the rims of their ears. The women instead started wearing rolled gold ornaments. Many use soap, cheap toilet powder and face creams. A few younger men have wrist watches and use safety razors and blades for frequent shaving.

The domestic earthenware are being replaced by brass and aluminium ware. The gourd containers are replaced by cheap glass and chinaware. A few families have bed steads too.

CONCLUSION

The empirical data marshalled in foregoing pages conclusively prove that the pre-literate and pre-industrial Koyas are not 'timeless and changeless' people. It has been demonstrated how the forest dwelling aboriginals gradually acclamatised themselves to the new economic environment of the industrial and urban centre. The loss of lands and absence of agricultural employment opportunities in the neighbourhood compelled the agro-sylvian Koyas to take to non-agricultural employment opportunities in the neighbouring industrial town as well as the surrounding forests and plantations. The occupational diversification led to integration of tribal economy with that of this industrial centre and that of the region.

The importance of kinship group has relegated to background. The common economy of the clan is superceded by individual desire for grain and money. The ties of kinship obligation and co-operation gave way to a nexus of relations based on self interest and money. While the personal element between the villagers is diminishing the growing individuality undermined the tribal solidarity.

With the multiplication of contacts with urban people there was shift in the economic, social and cultural values of the Koyas. Customs and habits of the urban society found favour with the people. The gods and goddesses of the great tradition found place in the pantheon of the villagers. The festivals of the great tradition replaced the traditional 'first fruit eating festivals' (Kothas).

It can be concluded with certainity that if the process of change in the village continued unabated, the Koyas of the Subhasnagar are sure to be detribalised and change beyond recognition in a few decades.

అడవుల ఆవశ్యకత వాటి రక్షణ

అనీల్ చందా

[శాస్త్రజ్ఞుల అంచనా ప్రకారము, మొత్తము భూవైశాల్యములో మూడవవంతు అడవి యుండుట మిక్కిలి అవసరము. అడవులు దేశమునకు నిత్యకళ్యాణము, పచ్చతోరణము సమకూర్చుననుటలో సందేహములేదు. అడవులలో సదా నివసించు కొండజాతి ప్రజలు, వాటిని వుపయోగించుకొనుటయేగాక, అవి లేకున్నచో వాటిల్లు ముప్పును తెలుసుకొని, వాటిని రక్షించుదురనే ఆశాభావంతో ఈ వుపన్యాసమును ప్రచురించడమైనది.]

మిత్రులారా!

మీరు నాకొసంగిన స్వాగతమునకు కృతజ్ఞుడను. నేను మీ మాతృ భాషలో మాట్లాడలేనందుకు చింతిస్తున్నాను. నేను ఆంగ్లములో మాట్లాడతాను. దానిని మిత్రుడు శ్రీ దూబే హిందీలోనికనువదిస్తారు.

మన దేశములో మీలాంటి గిరిజనులు మూడు కోట్లవరకు వున్నారు. వీరందరు దూరముగా అందుబాటులో లేని ప్రాంతములలో నివసిస్తూవుంటారు. వీరంతా ఆర్థికంగా వెనుకబడి వున్నారు.

గిరిజనుల ప్రత్యేక కష్టనిష్ఠురములు మన ప్రభుత్వానికి బాగా తెలుసును. అందుచేతనే సంవత్సరమునకొకమారు దేశమంతట సంచరించి గిరిజనుల బాగోగులను రాష్ట్రపతికి నివేదించుటకై ఒక అధికారిని నియమించుటకుగాను ప్రత్యేకావకాశము కల్పింపబడినది. గత రెండు సంవత్సరములుగా నేను అట్టి ప్రత్యేకాధికారిగా నుండి దేశము నలుమూలలా కాశ్మీరునుండి కన్యాకుమారి వరకు సంచరించి పెక్కు తెగలకు చెందిన గిరిజనులను చూచినాను. సర్వసాధారణముగా గిరిజనులందరు బీదలుగా నుండుటే గాక ఆర్థికముగా కొన్ని శతాబ్దములు వెనుకబడి యున్నారు. గిరిజనులు ఆర్థిక, సాంఘిక, విద్యాభివృద్ధులనొంది గొప్పదగు మన దేశమందలి యితర తరగతి ప్రజలతో సరితూగునట్లు చేయుటకు సర్వ విధముల ప్రయత్నించుటయే మా అభిమతము.

15–3–1964 ఉదయం 9 గం. 30 ని. కు తాటేపల్లి చాందా జిల్లా (మహారాష్ట్ర) గిరిజన కాలనీ వాసులకు కమీషనరొసంగిన ఉపన్యాసము,

స్నేహితులారా, మీ కష్టనిష్ఠురములు తెలుసుకొని వానిని గురించి మీ ఉద్దేశములను గమనించి రాష్ట్రపతికి నివేదించుటకై నేనిచ్చటికి వచ్చినాను. నేను యిక్కడకు వచ్చిన వెంటనే మీ జీవిత పరిస్థితులను మీ నాయకులతో చర్చించుచుండుట మీరు గమనించియుందురు. మీలో ఒకడు తనకున్న 30 ఎకరముల పొలమును పూర్తిగా స్వయముగానే వ్యవసాయము చేయుట నాకు తెలియును. మరొక మిత్రునికి రెండెకరముల పొలము మాత్రమే వున్నది. అతనికి స్వంత అవసరమునకు 50 మణుగుల ధాన్యము కావలసి యున్నది. కాని అతనికి ఈ పొలము నుండి 18 మణుగుల ధాన్యము మాత్రమే వస్తున్నది. అవి సంవత్సరమునకంతకు అతని కుటుంబ పోషణమునకు సరిపోనందున అతని పరిస్థితి అధ్వాన్నముగా నున్నది.

నాకు చాలా నివేదిక లందినవి. అవి యన్నియు కొత్త అటవీ చట్టములు, నిబంధనలవల్ల మీకు కలిగిన కష్టనిష్ఠూరములకు సంబంధించినవే. మీ నిత్యానైమిత్తిక జీవితము అడవులతో బాగా పెనవేసుకొని పోయినందున ప్రస్తుత పరిస్థితులలో మీకు కలుగుచున్న బాధలను నేను అర్థము చేసుకొనగలను. అయితే మీరా అడవులను గురించి తెలుసుకోవలసినది కొంతవున్నది. మీకు నేనొక విషయము చెప్పవలెను. మీరు అడవులను గురించి మాట్లాడుతుంటే నాకు ఆశ్చర్యమవుతుంది. ఎందుకంటే యీ ప్రాంతములో అడవులున్నట్లే నాకు కనబడుటలేదు. చెట్లు చాల ఎత్తుగాను, సూర్యరశ్మి చొరకుండా, దినమంతా చీకటిగానుండు అడవులను యితర ప్రాంతములలో చూచినాను అవి చీమలు చొరలేని చీకటి అడవులు. కాకులు దూరలేని కారడవులు. యిచటికి సమీప ప్రాంతములందలి గిరిజనులను కలసినప్పుడు 15 సంవత్సరములక్రితము యిచ్చట దట్టమైన అడవులున్నట్లు వారు నాకు చెప్పినారు. చెట్లు నరకుటవల్ల సాంద్రారణ్యామిపుడు బీడు భూములుగా చెట్లులేని బట్టతల గుట్టలుగా మారిపోయినవని చెప్పినారు. యీ విధముగా అడవులను నిర్దయగా నాశనము చేయుటవలన మీరై మీరే యెంత హాని కలిగించుకొనుచున్నారో గ్రహించవలెను. ముందు మనమంతా ఆంగ్లేయుల పాలనలో ఉండేవారము. వారికి మనయందు శ్రద్ధ లేదు. వారెప్పుడు జమీందారీవలే మన దేశమునుండి వారికి కలిగే ఆర్థిక లాభములను గురించే ఆలోచించేవారు. మనము స్వతంత్రులమై సుమారు 15 సంవత్సరములైనది. వెంటనే దేశమునందలి వనరుల యదార్థ పరిస్థితులను తెలుసుకొనడానికి ప్రభుత్వము నిపుణులను నియమించినది. ఇప్పుడు మనము మనకున్న ఖనిజ సంపద, వ్యవసాయపు వనరులు నీటి వుపయోగము, వ్యర్థమగుచున్న నీటి దామాషా, అటవీ సంపద, ఒకటేమిటి మన దేశ సంపదను గురించిన యదార్థములు పూర్తిగా తెలుసుకొన్నాము. మన అటవీ సంపద పరిరక్షణ చాలా అసంతృప్తికరముగా నున్నదని తెలుసుకొని ఆందోళితుల మగుచున్నాము.

మొత్తము భూవైశాల్యములో సుమారు మూడవవంతు అడవిగా నుండవలెనని శాస్త్రజ్ఞులు మనకు చెప్పుచున్నారు. నిరాక్షిణ్యాముగా చెట్లను నరకుటచేత మన దేశములో ప్రస్తుతం 12-14 శాతము భూమి మాత్రమే అడవులక్రింద వున్నది. ఇది చాలా విపత్కర పరిస్థితి. వీలైనంత త్వరలో మూడవ వంతు భూమిని అడవిక్రిందికి తెచ్చుటకు ప్రభుత్వము దూరదృష్టితో నిర్ణయించినది.

అడవులు మనకెందుకంత ముఖ్యమో నేను మీకు చెప్పవలసియున్నది. చెట్లు దట్టమై అడవులు వున్న ప్రాంతములలో వర్షపాతము ఎక్కువగా నుండును. చెట్లు నరికివేయబడి అడవు అదృశ్యమైన ప్రాంతములలో వర్షపాతము తగ్గిపోయినట్లు గమనించబడినది. పెక్కు కార్యములకు ప్రత్యేకముగా వ్యవసాయమునకు కావలసిన అధిక వర్షము చెట్లున్న నేగాని కురియదని దృఢమగుచున్నది. చెట్లున్నచోట ఆకులు, కాయలు రాలి మట్టిలో కలిసి భూమిని సారవంతము చేయును. చెట్లు లేని చోట భూమి సారవంతముగా ఉండదు. చెట్లున్నచోట గడ్డి పెరుగుట మీకు తెలిసిన విషయమే. గడ్డి భూమిని కప్పుటయే గాక దాని వేర్లు మట్టిని గట్టిగా పట్టియుంచును. అందువలన వర్షము కురియునప్పుడు మట్టి కొట్టుకొనిపోకుండా నిలువగలదు. అడవులు లేనిచోట భూమికి రక్షణలేక వర్షము పడినప్పుడు సారవంతమయిన పై మట్టియంతయు నదీప్రవాహములో కలిసిపోవుచున్నది. తత్ఫలితముగా మట్టి కొట్టుకొనిపోవుటయేగాక నదీప్రవాహ మార్గములుకూడ పూడిపోవుచున్నవి.

నేడు నదీలోయ యోచనలపై వందల కోట్ల పైకము మనము వెచ్చించుచుండుట మీకు తెలుసును. కొన్ని తరములనుండి చెట్లు నరికివేయబడుటచే భూమి ప్రకృతిసహజముగా నున్న రక్షణను కోల్పోవుటచే యీ వ్యయము అవసరమైనది. ఇది మనకు మోయరాని వ్యయభారము. మీ యొక్క, మీ భావితరములవారి యొక్క మేలుకై అడవులను కాపాడవలసియున్నది. మీకొక ఉదాహరణ యిస్తాను. వ్యవసాయదారుడు పండిన వరినంతను బుట్టలలో నింపుతాడు. ఆ బుట్టలలో తిరిగి ధాన్యము నింపకుండా తోడుకుంటూవుంటె కొంతకాలమునకు బుట్ట ఖాళీ అవుతుంది. మన అడవుల విషయముకూడ యింతే. అదేవిధముగా చెట్లను క్రొత్తగా నాటకుండా కొన్ని తరములనుండి చెట్లను నరుకుతూ వచ్చినందువలన మన అడవులు పూర్తిగా అదృశ్యమైనవి. గతములో చేసిన యీ తప్పును మనము సరిదిద్దవలసియున్నది. అందుకై ప్రభుత్వము అటవిశాఖలో చెట్లను, అడవులను కాపాడుటకై పటిష్ఠమైన నియమములను గావించినది. అనుమతిని పొంది మీ అవసరములకు కావలసిన కలప వగైరాలను తీసికొనిపోవుటకు మీకు హక్కును కూడ ప్రభుత్వము ఇచ్చినది. ఈ హక్కును దుర్వినియోగపరచకూడదు.

అడవులు ఈ గిరిజనులకేగాక యావద్దేశమునకు కావలసిన జాతీయ సంపద. దేశాభ్యుదయమునకై వాటిని కాపాడి, విస్తృతపరచి, విలువైనవిగా రూపొందించవలసియున్నది. మీ ప్రాంతములో అడవులు పెంపొందించినచో క్రొత్తఢిల్లీనుండి పండిత జవహర్‌లాల్ నెహ్రూగాని, బొంబాయినుండి మీ గవర్నరు శ్రీమతి విజయలక్ష్మి పండిట్‌గాని లేక కలకత్తానుండి నేనుగాని వచ్చి మీ అటవీ సంపదను కొనిపోము. నేనింతకుముందే చెప్పినట్లు అడవి యావజ్జాతియొక్క సమిష్టి సంపద. మీ మంచికే ప్రభుత్వము అడవులను సంరక్షిస్తున్నందున మొత్తముమీద అది మీ సంపదయే కావున మీరందరు అటవీ శాఖాధికారులతో సహకరించాలి.

మీలో ఒకరు ఉన్నత పాఠశాలకొఱకై మనవిచేసినప్పుడు నేను చాలా సంతోషించినాను. యీ విద్యావసతులకొరకు కోరిక చాలా ప్రోత్సాహకరముగా నున్నది. విద్య సర్వాభివృద్ధులకు మూలము. విద్యలేనివారి జీవితము అంధకారమయము. నీవు కొంత సొమ్మును చెల్లించి రసీదును పొందుతావు. కాని అది సరి అయినదో కాదో నీకు తెలియదు. కావున మీరందరు అక్షరాస్యులగుటెంతేని అవసరము. 6 నుండి 11 సంవత్సరముల వయస్సుగల బాలబాలిక లెల్లరు విద్యావంతులు కావలెనని మన ప్రభుత్వము నిర్ణయించినది. మీకు సమీపంలో ఒక మంచి పాఠశాలయున్నదని మీకు తెలియును. మీరందరు మీ పిల్లలను పాఠశాలకు పంపవలెను. పాఠశాలలు లేనిచోట్ల క్రొత్త పాఠశాలలను తెరువగలము. మీ పిల్లలకు ఉచితముగా విద్య నేర్పుటయేగాక పుస్తకములు, బట్టలుకూడ యివ్వబడును. కొన్ని చోట్ల మధ్యాహ్నపుభోజనము కూడ పెట్టగలరు. పట్టణములోగాని, అడవులలోగాని ప్రజలు విద్యావంతులుగానంతవరకు అభివృద్ధి నొందజాలరన్న మీ విశ్వాసమే యిట్టి యేర్పాట్లకు మూలము పాఠశాలలున్నచోట్ల మీ పిల్లలనందరినీ పాఠశాలకు పంపవలసినదిగా కోరుచున్నాను. పాఠశాలలు లేనిచోట్ల చదువుకొన కోరువారున్నచో క్రొత్త పాఠశాలలను ప్రారంభించెదము మీ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ వసంతరావ్ నాయిక్ గారినే తీసుకొండి. అతను వెనుకబడిన బీదకుటుంబమునుండి వచ్చినవాడని వార్తాపత్రికలలో చూచినాను. సమీపములో పాఠశాల లేనందున అతను తన చిన్నప్పుడు చదువుకై కొన్ని మైళ్లు నడిచిపోయెడివాడు. అతడు బాగుగ విద్య నభ్యసించిన జాతీయ నాయకుడు, మరియు మీ గొప్ప రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రి అయినాడు. వసంతరావ్ నాయక్ వలె మీ బాలబాలికలు కూడ అభివృద్ధిలోనికి రావచ్చును. ఇందుకుగాను మీ పిల్లలనందరిని పాఠశాలలకు పంపుట మీ బాధ్యతగా గ్రహించవలెను.

మనము తిరిగి అడవిని గురించి చర్చిద్దాము. మహారాజావారి పాలనలో 100 వెదుర్లు కొట్టుకొనుటకు అనుమతి చీటికై అరణాలు మాత్రమే చెల్లించవలసి వుండేదని, ఆ వెదుర్లకే ఇప్పుడు ప్రభుత్వమునకు 6–7 రూపాయలు చెల్లించవలసి యున్నదని ఒక మిత్రుడన్నాడు. అరణాలు అనుమతి చీటితో ఆ రోజులలో తెస్తుండిన వెదుర్లకు 2, 3 రూపాయలు మాత్రమే వచ్చెడిదని నేనుతెలుసుకొన్నాను. నేడు అదే అనుమతి చీటికి 6 రూపాయలు చెల్లించుట నిజమే కాని 100 వెదుర్లు నేడు 20 నుండి 25 రూపాయల వరకు అమ్మబడుచున్నవి. అటులగుటచే యీ పెరుగుదల అన్యాయ మెందుకౌతుంది? మీరింకో విషయము గుర్తుంచుకోవాలి. జమీందారీ పరిపాలనలో పిల్లలకు పాఠశాలలు, రహదార్లు. వ్యాధిగ్రస్తులకు వైద్యశాలలు నిర్మించాడా? నేడు ప్రభుత్వము యీ వసతులన్నిటిని మీకు కల్పిస్తున్నది. వీటికన్నిటికి అవసరమైన పైకము ప్రభుత్వము ఆకాశమునుండి తేలేదు. ప్రజల నుండి పన్నుల రూపముగా వసూలు చేయుచున్నది. మీరు పన్నుల రూపములో చెల్లించేదంతా ప్రభుత్వం మీకు చేసే వివిధ సేవల ద్వారా నూరింతలుగా మీకే చెందుతుంది. మీ ధనోరా బ్లాకు త్వరలో గిరిజన బ్లాకుగా మార్చబడనున్నది. యీ బ్లాకు ప్రాంతాల ఆర్థికాభివృద్ధికై వచ్చే అయిదు సంవత్సరములలో 22 లక్షల రూపాయలు ఖర్చు చేయదలచిందంటే ప్రభుత్వము మీ అభివృద్ధికై ఎంత శ్రద్ధ

వహించుచున్నదో మీరే వూహించగలరు. యిప్పుడు పంచాయితి పద్ధతి అమలులో
వుంది. మీకు గిరిజన సమితిఉంది. ప్రతి గ్రామమునకు ఒక పంచాయితీ వున్నది.
తాలూకా స్థాయిలో సమితి, జిల్లా స్థాయిలో పరిషత్తు ఉన్నది. దేశాభ్యుదయము
నకై పైకమంతయు ప్రజాప్రతినిధుల ద్వారానే వ్యయము చేయబడుచున్నది.
అందువలన పంచాయితిలో కాని, సమితిలో కాని, జిల్లా పరిషత్‌లో కానీ మీ ఉద్దే
శములను వ్యక్తపరచుటకు సరియైన నాయకుని ఎన్నుకొనవలెను. మీకిచ్చిన యీ
గొప్ప అధికారాన్ని, అవకాశాన్ని సద్వినియోగము చేసుకొనవలెను.

మీరు ఎల్లప్పుడూ అడవి మీదనే ఆధారపడుతున్నారు. మీరు ఎల్లప్పుడు
అడవికి సంబంధించిన విషయాలనే ఎందుకు ఆలోచిస్తారు ? ఇల్లు కట్టుకొనేందుకు
నేను అడవినుండి వెదుర్లు సేకరించను. అడవిలో చెట్లు నరికేందుకు కూడ నాకు
అనుమతి చీటి అవసరములేదు. ఎందుకంటే యితర పనులుచేసి నేను అంతకన్న
చాలా ఎక్కువ సంపాదించగలను మీకు విద్యలేనందున అంతకన్నా మంచి జీవిత
విధానము తెలియనందున మీరు అడవులలో నివసిస్తూ వచ్చినారు. పళ్లు, కంద
మూలములు సంగ్రహించి, వెదుళ్ళు, కలప అమ్ముకొని పొట్టపోసుకొనేది అనాగరిక,
ఆదిమజాతి. మీ పిల్లలను విద్యావంతులుచేస్తే మీ పూర్తి జీవితమే మారుతుంది.
మీవంటి గిరిజనుడై యుండి రాజస్థాన్ ప్రభుత్వములో మంత్రిగానున్న ఒక స్నేహి
తుడు గుర్తొస్తున్నాడు నాకు అతనికి రహదారి చిట్టీ తీసుకొని అడవికి పోవలసిన
అవసరములేదు. అతడు తన జీవనభృతిని యితరములగు మంచి పద్ధతులద్వారా
సంపాదించుకోగలడు. కావున మీరుకూడ ఆర్థిక పరిస్థితులను మెరుగుపరుచు
మార్గము లాలోచించవలెను

మీ గిరిజనులలో కుటీర పరిశ్రమలు లేకుండుట చాలాదురదృష్టము. దేశము
లోని ఇతర ప్రాంతములలో—నాగాప్రాంతము' నేఫా, మణిపూరు, త్రిపురవంటి
పెక్కు గిరిజన ప్రాంతములున్నవి. అక్కడి గిరిజనులు కొయ్య వెదురులందు నగిషి
చెక్కుట, నేయుట, అందమైన కుండలు చేయుట మొదలగు పనులు చేయగలరు.
మీరు కూడ అటువంటి వస్తువులు తయారుచేసి వ్యవసాయమునుండి వచ్చు మీ
ఆదాయమును ఎక్కువ చేసికొనవచ్చును

మా ప్రాంతములో (కలకత్తాలో) చాలా బీదవాడు కూడ పెరటిలో చిన్న
కూరగాయలతోటను పెంచుకుంటాడు. పెరటితోట ఎక్కువ ఖర్చు, కష్టము లేకుండ
మంచి ఫలితాన్నియిస్తుంది. మీరుకూడ వారి మార్గమునే అనుసరించి ప్రతి ఇంటి
లోను పెరటి తోటను పెంచవచ్చును. యీ తోటలో మీరు మిరప, వంకాయ,
నిమ్మ, చిక్కుడు, బీర వంటి కాయగూరలను పెంచినచో మీరు ఇప్పుడు తినుచున్న
దానికన్నా మంచి ఆహారము లభించగలదు. దీనికి ఎక్కువ ఖర్చుగాని, శ్రమగాని
అవసరములేదు

మీరు మంచి కోళ్ళనుకూడ పెంచవలెను. పిల్లలకు గుడ్లు విలువయిన
ఆహారము, మీరు కోళ్ళను జాగ్రత్తగా పెంచగలిగినచో మీకు కావలసిన గుడ్లను
ఇవ్వగలవు.

ఇంకో విషయమేమన మంచి వ్యవసాయమునకు భూమి సారవంతముచేయుట తప్పనిసరి. ప్రతి సంవత్సరము భూమికి ఎరువువేయుట అవసరము. ఉదాహరణకు ఏడెనిమిది దినములు ఆహారము లేనివాడు యే విధముగా పనిచేయలేడో అదే విధముగా ఎరువుతోను నీటితోను సారవంతము చేయని భూమి యేమీ ఫలమునీయదు. కంపోస్టు గుంటలలో ఎరువులను సులభముగాను చౌకగాను తయారు చేయవచ్చును. ఇంటిలోని చెత్త, పేడ, ఆకులు, పశులరెట్ట మొదలైనవి గుంటలలో నింపినచో కొంతకాలమునకు అది మగ్గి సారవంతమైన ఎరువుగా తయారగును. "మగ్గిన ఎఱువు బంగార"మన్న సామెత మీకు తెలుసు. ఇందుకయ్యే ఖర్చు ఏలాగుయుండదు. అందువలన ప్రతి వ్యవసాయదారుడు వీలైనన్ని ఎక్కువ కంపోస్టు గుంటలలో యెరువు నింపవలెను. బ్లాకునందు వ్యవసాయ శాఖాధికారులు మీకు కావలసిన సాంకేతిక సహాయము చేయగలరు కాని పనంతయు మీరే చేయవలెను. సాంకేతిక సలహాల ననుసరించి మీకై మీరే కార్యములను నిర్వహించినప్పుడే అభివృద్ధి నొందగలరు. తనకు తాను సహాయము గావించుకొనుటే అన్ని విజయాలకు మూలము. ప్రతి విషయములో ప్రభుత్వ సహాయము ఆశించినచో నీవు పొరబడుటే గాక బీదవాడుగానే యుండెదవు. అట్లుగాక నీవు నీ పశువుల విషయములో పశువైద్యశాఖ యొక్కయు వ్యవసాయములో వ్యవసాయశాఖ యొక్కయు సూచనలను పాటించి చెమటోడ్చి పని చేసినచో అయిదు సంవత్సరములలో మీ స్థితి పూర్తిగా మారగలదని నాకు నమ్మకముగా నున్నది. అప్పుడే యీ ప్రాంతములు సరికొత్త నుజ్వల రూపురేఖలను దిద్దుకొనగలవు.

జనసంఖ్య ప్రతి దినము పెరుగుచున్నదను విషయము మరువకూడదు. ఒక కుటుంబములో ఇద్దరు సోదరులున్న కొంతకాలమునకు పెద్దవారై ఒక్కొక్కరికి ఐదుగురు పిల్లలు కలిగినచో 20—25 సంవత్సరములలో ఇద్దరు 12 మంది కాగలరు. అనగా 25 సంవత్సరములలో జనాభా 6 రెట్లు పెరిగినది. వీరినందరిని ఏవిధముగా పోషించగలవు. నవీన పద్ధతులలో వ్యవసాయముచేసి మరియు ఇతర మార్గముల ద్వారా సంపాదించినప్పుడే ఇది సాధ్యము కాగలదు. సహకార సంఘముల ద్వారా క్రొత్త పరిశ్రమల నారంభించండి. మీరు అభివృద్ధినొందుట కవసరమగు సహాయము ప్రభుత్వ మందించగలదు.

మిత్రులారా! విలువయిన కాలాన్ని ఉపయోగించుచున్నాను. నేను మీకింక ఏమియు చెప్పదలచుకోలేదు. మీకు చాల పనులుంటాయి చివరగా మిమ్ములను ముఖ్యముగా కోరేదేమనగా మీరు దేశపు చట్టములకు విరుద్ధమైన ఏపని చేయకూడదు. ఈ గిరిజన ప్రాంతములలో ప్రభుత్వోద్యోగులు లంచములు తీసుకుంటారని విన్నాను. మీనుండి లంచము నాశించుట, మీరు లంచము నిచ్చుటకూడ సమానముగా చెడుకార్యములే. లంచగొండితనము అవినీతియేగాక చట్టవిరుద్ధము కూడాను. ప్రభుత్వము ఒక రూపాయికాని, కొన్ని వందలుకానీ యెంత వసూలు చేసినా దానికి రసీదు యివ్వవలసియున్నది. నీవు యిచ్చే పైకమునకు రసీదు యివ్వనిదే యే పనికిగాని ఒక్క పైసాకూడ ఇవ్వవద్దు. ఏ ఉద్యోగిగాని యే శాఖకు చెందినవాడైన లంచమిమ్మని నిన్ను నిర్బంధించినచో వెంటనే సమీపములో వున్న

ప్రభుత్వాధికారివద్ద ఫిర్యాదుచేయుము. అతని వలన నీకు విమోచనము కలుగనిచో జిల్లా కలెక్టరుకు, అక్కడకూడ నీ మొరాలకించబడకున్న మంత్రివర్గమునకు ఫిర్యాదు చేయుము. ఢిల్లీలో నాకు ఫిర్యాదు చేసినచో మీ విషయము నేనున్నతాధికారుల ముందుంచగలను. కాని స్వల్పలాభముల నందుటకై లంచముల నివ్వవద్దని మిమ్ములను మిక్కిలిగా కోరుచున్నాను.

ప్రభుత్వము కల్పించిన విద్యావసతుల వలన సంపూర్ణ సహాయము పొందండి.

నవీన వ్యవసాయ పద్ధతులందు ఎక్కువశ్రద్ధ వహించండి. ప్రభుత్వ గిడ్డంగుల నుండి మంచి విత్తనములను తెచ్చుకోండి. వీలైనన్ని కంపోస్టు గుంటలను ప్రారంభించి మీ భూములను ఎరువులతో సారవంత మొనరించండి. అవసరమైన చోట్లలో బ్లాకుఅధికారుల సహాయముతో మీ పొలములో గట్లు వేయించుకోండి. భూమి సాగుదలకు నీరు అవసరమైనచో ప్రభుత్వ సహాయము పొంది బావులను త్రవ్వించుకోండి. పంచాయతీల యొక్కయు సహకార సంఘముల యొక్కయు పూర్తి సహాయములను పొందండి.

మీ వ్యవసాయము పాత పద్ధతులలో నడచుచున్నది. మా ప్రాంతమున కూడ వరి పండించుదురు. మీరు చెప్పేదానిని బట్టి ఒక ఎకరములో మీరు పండించు దానికి నాలుగురెట్లు అధికముగా మా ప్రాంతములోని రైతులు పండింతురు. అప్పటికి కూడ మా పంట అధికముకాదు. జపానువంటి దేశములలో వంగదేశములో రైతు పండించుదానికన్నా 20, 30 రెట్లు ఎక్కువ ధాన్యమును పండించెదరు. మన పురాతన వ్యవసాయ పద్ధతులు మరియు చాలీచాలని వనరులే యిందుకు కారణము. మీరందరు సహకార సంఘములలోచేరి ప్రభుత్వమునుండి సలహాలను సహాయమును పొందవలసినదిగా నొక్కిచెప్పుచున్నాను. ఒక్కొక్కడుగా బీదవారుగా నున్నప్పటికి కలిసి కట్టుగా సహకార సంఘములలో చేరినచో వ్యవసాయమందుగాని, నిత్యావసరములను సమకూర్చుటయందుగాని, ఎక్కువ పనిచేయవచ్చును. ప్రభుత్వము కావలసిన సహాయ, సలహాలను సమకూర్చుటకు ఎప్పుడు సిద్ధముగా నుండును.

నేను స్నేహపూర్వకముగా చెప్పిన దానిని గుర్తించి మీ హృదయములలో భద్రపరచుకొన్నచో మీరు మీ పరిస్థితులను అతి త్వరలో మెరుగుపరచుకోగలరు. మీరు నన్నాహ్వానించి నా ఉపన్యాసమును ఓపికగా విన్నందులకు మరొకమారు మీకు నా కృతజ్ఞతలు.

ఆంధ్రప్రదేశ అటవీశాఖ ప్రధాన రక్షకుని సౌజన్యముతో

షెడ్యూల్డు కులముల, షెడూల్డు తెగల కమీషనరు వారొసంగిన ఉపన్యాసము.

బంజారులు–వారి పండుగలు

(గత సంచిక తరువాయి)

ఎ. జోసఫ్

హోలీ

బంజారులు జరుపుకొనే పండుగలు, పబ్బాలన్నింటిలో హోలీ పండుగ అత్యం తాకర్షణీయమైనది. సామూహిక జానపద నృత్యాలతో, హాస్య శృంగారభరిత మైన గీతాలతో నిండి ఎంతో కన్నులపండువుగా ఉండే హోలీ పండుగతో సాటి యైన పండుగ మరొకటిలేదు. హోలీ పండుగరోజున ఏ దేవతకైనా బలి ఇవ్వ డంగాని, ప్రత్యేకమైన పూజలు జరుపుటగాని ఉండదు. హోలీ పండుగనాడు బంజార స్త్రీ పురుషులు తమ జానపద నృత్యాలు చేస్తూ, గీతాలు పాడుతూ ఆనంద పారవశ్యంలో తమనుతాము మరచి పోతారనడం అతిశయోక్తి కాదు. ఈ పండుగ రోజున చేసే నాట్యంలో వారు తమ శక్తియుక్తులన్నింటిని వుపయో గించి నాట్యం చేస్తారు. అంతకు క్రితం వారిలో వచ్చిన తగవులు, సమస్యలు, కష్టనష్టాలు అన్ని ఈ పండుగ రోజున మరచిపోయి అప్పటి ఆనంద సంతోషాలే ఇక ముందెప్పుడు తమలో వుండాలి అనే వుద్దేశం వారిలో వుంటుంది. బంజారా సమా జంలో సంఘర్షణలు లేక ప్రశాంత సహజీవనమునకు హోలీ పండుగనాటి సామూ హిక నృత్యాలు ఎంతో సహకరిస్తాయి.

హిందువులు ఆచరించే పండుగలలోకూడ హోలీ ఒకటి. ఉత్తర హిందూ స్థాన్‌లో వాడుకలో ఉన్న విక్రమ్ సంవత్ ప్రకారం దాదాపు పాల్గుణ (ఫాగున్) మాసాంతమున పూర్ణిమనాడు గాని, లేక మరుసటినాడు అనగా చైత్ర మాసారం భమునగాని ఆచరింపబడును. అయితే హోలీ పండుగ కొత్త సంవత్సరం ప్రారం భంలో ఆచరించడం పరిపాటి. పైరు పంటల వసూలు పూర్తి అయిన తరువాత పాడిపంటలతో తులతూగుతు వున్నప్పుడు తీరికగా ఈ పండుగను జరుపుకుంటారు. ఉత్తర హిందుస్తాన్ వారు హోలీ జరుపుకునే తారీఖుకు కొంచెం కాలభేదంతో వారి వాతావరణమున కనుకూలంగా ఈ పండుగను ఆచరిస్తారు. బంజారులు ఉత్తర హిందూస్తాన్‌లో వేసవి కాలారంభంలో ఈ పండుగను జరుపుకొంటె దక్షిణ దేశంలో దీనిని నడి వేసవికాలంలో ఆచరిస్తారు.

హోలీ పండుగ పూర్తి ఉత్తర దేశపు పండుగ అయినా కొద్ది మార్పులతో దక్షి ణాదిలో వ్యాపించింది. బంజారులు రాజస్థాన్, గుజరాత్ రాష్ట్రాలనుండి గుంపులు గుంపులుగా వలస బయలుదేరి వారికి అనువైన స్థలాలలో నివాస మేర్పరచు కొన్నారు. మొత్తంమీద బంజారులు ఎక్కడ నివసిస్తున్నా హోలీ పండుగను అసలు పండుగకు కొంచెం భేదంతో వివిధ రకాలుగా ఆచరిస్తారు.

భాగవత పురాణంలో ఉన్న ఈ క్రింది కథ హోలీ పండుగ నాచరించడానికి మూలం. ఆ కథ —

“ రామరాజ్య అనంతరం హిరణ్యకశిపుడు అనే రాజు ఉండేవాడు. అతడు రాముడు దేవుడు కాడని — తానే భగవంతుడనని, ప్రజలందరు తననే పూజించాలని తన రాజ్యంలో అజ్ఞాపించాడు. కాని అతని కుమారుడు ప్రహ్లాదుడే రాముణ్ణి పూజిస్తూ తండ్రి యాజ్ఞను తిరస్కరించాడు. అది సహించలేక కుమారుని దండించ వలసిందిగా హిరణ్యకశిపు డాజ్ఞాపించాడు. రాముని నిజమైన దైవముగా అంగీక రించని ప్రహ్లాదుని సోదరి తన స్వశక్తి మీద ఆధారపడి ప్రహ్లాదునితోపాటు కాష్టం మీద కూర్చున్నది. అయితే ప్రహ్లాదుడు రక్షింపబడి హోలీ దహనమైపోయింది. ఈ విధంగా నిజమైన భగవంతుని మహిమా ప్రభావాన్ని కొనియాడడానికే ఈ హోలీ పండుగ నాచరిస్తారు.

మరో కథనం ప్రకారం పూర్వం బంజారుల్లో రామ అనే నాయకుడొకడు హోలీ పండుగ నిర్లక్ష్యముచేసినందున కడుపునొప్పితో బాధ పడ్డాడట. హోలీ నాచరించకపోయినచో తాముకూడ ఆ బాధకు గురి అగుదుమేమో అని భయంతో అప్పటినుండి బంజారులు హోలీ పండుగను తప్పక జరుపుకుంటున్నారు. పూర్వం బంజారులంతా హోలీ ఉత్సవం చేసుకొంటూ హోలీ బొమ్మను ఆహుతి చేసే సంబ రంలో వుండగా...రామనాయకుడు దేవుడు విగ్రహం దగ్గర నైవేద్యంగా పెట్టిన జొన్న అన్నాన్ని దొంగిలించుకొని వెళ్ళి తిన్నాడట. ఆకారణంగా కడుపునొప్పి రప్పించి భగవంతుడాతన్ని శిక్షించాడు. అప్పుడు రామనాయకుడు తన తప్పును తెలిసికొని పశ్చాత్తాపంతో క్షమించమని భగవంతుణ్ణి అడిగాడు. కాని భగవంతుడు ప్రతియేటా హోలీ పండుగరోజున జొన్న ధాన్యం—పరిసర గ్రామాలో యాచనచేసి మొత్తం తనకు కానుకగా యివ్వవలసిందనిచెప్పి అతని తప్పును క్షమించాడు. అందుకని భగవంతుడు తమపై ఆగ్రహించకుండా వుండాలని ప్రతి సంవత్సరం బంజారులు హోలీ పండుగ నాచరిస్తారు.

మరొక కథకూడ ప్రచారంలోవుంది—దశరథుని చిన్న కుమారుడైన శత్రు ఘ్నుడు ఒక ‘హోలీ’ అనే మహమ్మదీయ వనితతో అక్రమ సంబంధం పెట్టు కున్నాడు. ఆమె తల్లిదండ్రులైన హోరన్‌సాబ్, గోరీలు తమ బిడ్డ చేసే కార్యానికి అభ్యంతరం చెప్పలేదు. శత్రుఘ్నుడు వారి యింటిలో కాలు పెట్టేటప్పటికి వారి యింటిలో వున్న వస్తువులన్నీ బంగారంగా మారిపోయాయి. వారి యింటిని చూడటానికి వచ్చిన మహమ్మదీయులుకూడా ధనవంతులైనారు. ఈ కారణంగా మహమ్మదీయులెవరూ క్షత్రియుడైన శత్రుఘ్నునికి ఏ విధమయిన అపకారం, కీడు తలపెట్టలేదు. రామునికి సంగతి తెలిసి శత్రుఘ్నుని యింటికి తీసికొని రావలసిందిగా పెద్ద తమ్ముడైన లక్ష్మణుని నియోగించాడు. లక్ష్మణుడు వచ్చాడని తెలిసిన శత్రు ఘ్నుడు పారిపోయి ఓ బండలో దాక్కున్నాడు. హోలీ రోజూ భోజనం తెచ్చి పెట్టేది ఈ విషయాన్ని ఓ సన్యాసి సహాయంతో తెలిసికొనిన రాముడు అక్కడికి వచ్చి ఆ రాతిని చూస్తాడు లక్ష్మణుడేమో ‘కాసి వానిని’ (రాలు కొట్టే వానిని)

తీసికొనివచ్చి ఆ బండను పగులగొట్టమని చెప్పాడు. ఆ రాయిని పగులగొట్టిన తర్వాత శత్రుఘ్నుడు బయటకు వచ్చాడు...హోలీ ఒక నీచదేవత అని నిందించి శత్రుఘ్నుని వెంటతీసికొని వెళ్లాడు లక్ష్మణుడు. ఎప్పుడైతే శత్రుఘ్నుడు వెళ్ళి పోయాడో మహమ్మదీయుల యిళ్ళలో వున్న బంగారమంతా మట్టిగా మారి పోయింది. దానితో హిందువులు—మహమ్మదీయులు హోలీ అపవిత్రురాలని కోప గించి ఆమెను సజీవదహనం చేస్తారు.

హిందువులు ఆచరించే హోలీ విధానానికి పెద్దషాపూర్ బంజారులు ఆచ రించే హోలీపండుగ విధానానికి ఎంతో వ్యత్యాసముంది.

(స్థానికులైన) హిందువుల హోలీపండుగ (Holy of the local people)

హోలీపండుగకు ముందు రోజు అనగా పౌర్ణమి రోజున స్థానికంగావున్న హిందువులు 'కాముడ్ని' దహించడానికి పెద్దకట్టెలరాసి నొకదానిని సిద్ధంచేస్తారు. శంకరునిలో కామోద్రేకాన్ని కలిగించిన మన్మథుని దహించిన విధానమును జ్ఞాపకంచేసికోడానికి ఈ దహన కార్యాన్ని నిర్వర్తిస్తారు. కనుకనే దీనిని కామ దహనం అని అంటారు. ఆ విగ్రహం తగుల బడటానికి అనుకూలంగా కొయ్యతో చేస్తారు. రాత్రిభోజనాలు అయిన వెంటనే గ్రామంలోని అందరు - కామదహనం చేయాలని నిర్ణయించిన స్థలానికి వూరేగింపుతో బయలుదేరతారు. ఈ వూరేగింపు గ్రామములోని యింటింటికివెళ్ళి వివిధరకాలైన క్రొత్తధాన్యాలను సేకరిస్తారు. వివిధరకాల ధాన్యాలనన్నిటిని కలిపి ఒక క్రొత్తకుండలో వుడికిస్తారు. అవి వుడి కేంతలో కాముడ్నిదహించడానికి కావలసిన కట్టెలుకూడా యింటింటికివెళ్ళి సేకరిస్తారు. మధ్యరాత్రికి అందరూ కామదహనం జరిగేస్థలానికి చేరుకున్న తర్వాత వారిలో వయోవృద్ధుడైన ఒకరు వండిన గుగ్గిళ్ళను అందరికీ పంచిపెడతాడు. వెంటనే వాటిలో కొన్నింటిని వారి తలపైన-యిళ్ళపైన చల్లుతారు. వృద్ధుడు కాముడ్ని వెలిగించినతర్వాత మిగిలిన గుగ్గిళ్ళను ఆ మంటలోనికి విసురుతారు. ఆ తర్వాత నోటివరకు చేతులెత్తి వింతైన శబ్దాలు వచ్చేవిధంగా చప్పట్లు కొడుతూ మంటచుట్టూ తిరుగుతారు. కాముడు కాలే సమయంలో యువకులంతా కోలాటం వేస్తారు. స్త్రీలంతా కలిసి వివిధరకాల పాటలు పాడుతూ బతకమ్మ ఆట ఆడతారు. ఈ బతకమ్మ నాట్యం కోస్తా ఆంధ్రజిల్లాలలో చేసే గొబ్బినాట్యం లాగున వుంటుంది. ఇక ముసలి, ముతకవారు భజనకీర్తనలు పాడతారు. ఈ విధంగా తొలికోడి కూసేంతవరకు గడుపుతారు. ఆతర్వాత అందరూ నిద్ర పోతారు. వేకువజామున ప్రతిఒక్కరూ దహనం అయిన బూడిదను దోసెడు తీసుకొని ఒక కుండలో పెట్టి యింటిలో వ్రేలాడకడతారు. ఇంటిలో ఎవరికైనా గాని, పశువులకుగాని జబ్బుచేస్తే ఆ కుటుంబ పెద్ద ఈ బూడిదను మంత్రగాని దగ్గరకు తీసుకొనివెళ్తే అతడు దానిని మంత్రించి తిరిగి యిస్తాడు. దానినే ఆ జబ్బుచేసిన వారికి మందుగా వాడతారు.

బంజారుల హోలీ విధానం

హోలీపండుగ యింకా మూడు నాలుగు రోజులు వుందనగా బంజారుల ఆచారప్రకారం వివిధరకాల హాస్యగీతాలు పాడుతూ—నాట్యంచేస్తూ పరిసర గ్రామాలలో ధనం, ధాన్యం సేకరిస్తారు. సామాన్యముగా హోలీపండుగ నాహ్వానిస్తూ పాటలు పాడుతారు. ఆ పాటలలో నూతన సంవత్సరమును ఆహ్వానిస్తారు. ధనధాన్యాలు సేకరించునప్పుడు అలుపుసొలుపు అనుకోక స్త్రీ పురుషులంతా పాడూతూ నాట్యం చేస్తారు. ఎదురువచ్చిన వ్యక్తి తృణమో ఫణమో యిచ్చేటంతవరకూ వదలిపెట్టరు. స్త్రీలయితే దానం యిస్తాడు అనుకున్నవ్యక్తిచుట్టూ చుట్టుకొని అతడిచ్చేవరకు అతనికి దారి యివ్వక చుట్టూ తిరుగుతూ పాటలు పాడుతూ నాట్యంచేస్తారు. ఇక దానితో నీటినుండి బయటపడిన చేపలాగున వారిని తప్పించుకోలేక తనకు తోచినదేదోయిచ్చి వారి సాధింపులనుండి బయట పడతాడు. ఈ విధంగా డబ్బు సేకరించేటప్పుడు పాటలు పాడుతూ నాట్యం చేస్తారు. పాట—నాట్యము, తాళములయందు కంటే సేకరించే డబ్బుపైనే వారు ఎక్కువ ధ్యానాన్నివుంచుతారు. హోలీపండుగకు ఖర్చుచేసే మొత్తాన్ని సంపాదించడానికి వారెంతదూరమైనా వెళతారు. ఈ విధంగా సంపాదించిన మొత్తాన్ని హోలీపండుగ వుత్సవాన్ని జరపడానికే వినియోగిస్తారు. పండుగకొరకు మేకపోతునుగాని, గొఱ్ఱెపోతునుగాని కొని ఉత్సవంలో దానిని వధించి దాని మాంసాన్ని అందరూ సమంగా పంచుకుంటారు. ఈ పశువధ పండుగనిమిత్తమేగాని దానికి మతపరంగా ఏవిధమైన ప్రాముఖ్యతలేదు.

హోలీ పండుగరోజు స్త్రీలంతా వేకువనేలేచి గోమయాన్ని—గోమేధాన్ని (పేడను—మూత్రాన్ని) సేకరిస్తారు. ఆవుపేడతో యిళ్ళను అలికి ఆవుమూత్రాన్ని యింటి పరికరాలపై చిలకరిస్తారు. గోమూత్రాన్ని పవిత్రంగా ఎంచి దానితో కొందరు పెద్దలు ముఖాలు కడుగుకొంటారు. ఆరోజు స్త్రీ పురుషులు అంతా శుభ్రమైన దుస్తులు ధరిస్తారు. క్రొత్తగా వివాహమైనవారు సహజంగా వారి ఆచారప్రకారం క్రొత్తగౌనులు, చోళీలు ధరిస్తారు. మగవారంతా కలసి సామూహికంగా మద్యపానం చేస్తూవుంటే స్త్రీలు కూడా యిళ్ళలో సారాయికాని కల్లుగాని త్రాగుతారు. సూర్యాస్తమయం తరువాత స్త్రీ పురుషులలో వుత్సాహోద్రేకాలను పెంపొందించుటకు డప్పును కొడుతూవుంటారు. తర్వాత హోలీ ఆడడానికి అందరూ తరలివస్తారు. బంజారులలో హోలీకి సాటియైన పండుగ మరొకటి లేదు. స్త్రీలంతా ఆచార ప్రకారం రంగురంగుల దుస్తులు, ఆభరణాలు ధరించి పండుగ అలంకరణ చేసికొంటారు. పండగముందు రోజులలో స్త్రీ పురుషులు వేరువేరుగా పాటలు పాడుతూ, నాట్యంచేస్తూ 'జోజెర' ఆచరిస్తారు. అసలు హోలీపండుగరోజు రాత్రి స్త్రీ పురుషులందరూ కలసి పాడుతూ నాట్యం చేస్తారు. స్త్రీలునాట్యంచేసేటప్పుడు పురుషులంతా చూస్తూ ఆనందిస్తారు. ఆ తర్వాత స్త్రీలు, గుండ్రంగా నిల్చొని తలపైన సగంవరకు చేతులెత్తి ఈ క్రింది హోలీపాటకు అనుగుణంగా నాట్యంచేస్తారు.

1. పాట:-

"ఎకిరె బోరుసుకు, బార బార, మిన,
బార బార మినమె హోయ్‌రే హోలీ,
జీవత్ తడనవథో, హోరకేలి హోలి,
నువ్వన కోట - జెమాయొ, రాస్టో భాయ్,
భాయ్‌రే హోలి.
హోలి - రమ్మెర్ల, భాయ్, భట్ - రే హోలి,
గంగా - కె పేట్‌మ ఝూద కైసొ - రో హోలి,
గంగా - కె పేటమ ఝూద. నారెలె - రో హోలి,
థోడె థోడె నార్ లి, దేవ్యూనే భేదొ - రే,
గంగ జబీనానే - భాయ్‌రే, భాయ్‌రే,
గంగాకె పేట్‌మె ఝూడె కైసొరో హోలి,
గంగాకె పేట్‌మె ఝూడె లింబీ - రే హోలి,
థోడె, థోడా, లింబీ - రే మాతన - భేజొరే, గంగ
జెబున భాయ్ - రే,
ఎకెరే, బురుసుకు, బార, మిన."

అంటే :-

"సంవత్సరంలో పన్నెండు నెలలున్నాయి,
పన్నెండు నెలల కొకసారి వస్తుంది హోలి,
మానవుడు సంతోషంగా వుంటే - ఆనందంగా
గడుపుతాడు హోలీ,
మనం చనిపోయినా - సోదరా - సోదరా - ప్రతి
యేటా జీవనాన్ని యిస్తుంది హోలి,
ఇదిగో హోలీ వచ్చింది సోదరా....సోదరా
నాట్యంచెయ్యి హోలీకి,
గంగానది గర్భంలో, ఏచెట్టు పెరుగుతుంది ?
గంగానది గర్భంలో కొబ్బరి చెట్టు పెరుగుతుంది,
సోదరా...సోదరా...కొబ్బరి పలుకులను గంగా
భవానికి, జమునకు అర్పించు.
గంగానది గర్భంలో ఏచెట్టు పెరుగుతుంది !
గంగానది గర్భంలో గజనిమ్మ చెట్టు పెరుగుతుంది.
సోదరా సోదరా హోలీ వచ్చింది - గంగా భవానికి,
జమునకు గజనిమ్మలు అర్పించు,
ఇదిగో సంవత్సరంలో పన్నెండు నెలలూ వున్నాయి !!

ఈ పాట పాడుతూ రెండడుగులు ముందుకు - రెండడుగులు వెనుకకు వేస్తూ తమ సహజ స్థానాలకు వస్తూవుంటారు. ఈ విధంగా అయిదు సార్లు తిరిగి ఆరోసారి ఎడమవైపుగా గుండ్రంగా తిరుగుతారు. పాటలోని పన్నెండు పంక్తులు ఒక్కొక్కటి రెండుసార్లు చొప్పున పాడుతారు. ఈ పాటకు సుమారు పదినిమిషాలు పడ్తుంది.

పురుషులంతా మామూలుగా చొక్కాలు, ధోవతులు ధరించి అడుగున్నర పొడవున కర్రపుల్లలు పట్టుకొని లయబద్ధంగా పాడుతూ, డప్పుకొడుతూ కోలాటం వేస్తూ హోలి జోజెర ఆచరిస్తారు. సామాన్యంగా పదిలేక పదకొండు జతల పురుషులు డప్పులయకు అనుగుణంగా జోజెర ఆచరిస్తారు. కోలాటాన్ని నడిపించే నాయకుడు ఒంటరిగా ముందు మొదటి వరుస పాడుతూ వుంటే మిగిలినవారు దానిని అనుసరిస్తూ ఈ క్రింది పాటపాడుతారు.

పాట **2** :-

"ఫాగూన్ మిన, మసత్ మిన, ఘర్, ఘర్, బజబజె ఆనంద్,
చెల్ సఖియొ, అపన్ ఫాగూన్ కేల, అప్నె, అప్నె దిల్ కోసన్
కమల - పర్వత్, సుమయొరె, మహాదేవ్ ఆవాజ్ పూతిరె - ఖానూమె,
కేమహాదేవునె, సొనొ - పార్వతి, పాగూన్ కేలెనెకు,
కునదేసాసు, ఆయాముసాఫిర్, బతమ్‌లియ, లోడంగి,
మార్ సేకల్‌కు, బిగాకియాలు, రాహ్‌కు, ఘుమ్ తులాన్‌దీ
రామ, లక్ష్మణ, భారతి, శత్రుజ్ఞు, హనుమాన్ సే పాంయాగహూన్,
కమె మహా దేవ్ సొనొ - రాముజు, హోలికేల్ నెకు,
ఖాది ఖోదివున్, బతకారి, ఇతనె, మె - ఆయ మేరె సుజ్జన్,
ఝూట్‌పాట్ యాసూ, జమె జెమె, వబిచాయ్, భమర్ పలన్,
ఫాగూన్, మిన, మసద్ మిన, ఘర్ - ఘర్, బజ, బజె ఆనంద్,
పర్ తెరే యాంసూ ఫాగూన్ కెలన్ కల్కెలే భజాయె భరమ్."

అంటే :—

"ఆనంద డోలి ప్రతియింటా మ్రోగింది.
ఆనందాబ్ధిలో ముంచే ఫాల్గుణ మాసం వస్తుంది -"
మనమంతా కలసి హోలీ ఆనందోత్సవం చేసుకొందాం -
కమల పర్వతంపైన పార్వతి చెవిలో శంకరుడు గుస గుస
లాడుతూ వున్నాడు.

పార్వతి ముందు మనమంతా రంగులు ప్రదర్శిద్దాం,
ఇదుగో - ఓ పాంథుడా! నీవెటు నుండి వచ్చావ్ ...
ఇదిగో ఈ కర్ర తీసికో హోలీ ఆడుదాం.
నా ఆనందం ... వర్ణనాతీతం ... నేను అపరాత్రిలో వచ్చి
హోలీ ఆడతాను -

హనుమంతుడు అనుసరించగా రామ, లక్ష్మణ, భరత,
శత్రుఘ్నులు యిదిగో వచ్చి హోలీ ఆడతారు.
రాముని యెదుట - వచ్చి హోలీ ఆడమని శంకరు డంటున్నాడు.
శంకరుడు మాటలాడుతూ వుండగా ఆయన అర్థాంగి వస్తుంది.
ఆట అయిపోయిన తర్వాత తన శయనాగారానికి ఆయన్ను
ఆహ్వానిస్తుంది.
"ఇతర స్త్రీలతో హోలీ ఆడటం- రేపు సిగ్గు చేటుకాదా" అని
ఆమె అంటోంది.
ఆనందాబ్ధిలో ముంచే ఫాల్గుణ మాసం వస్తుందని.
ఆనందడోలి ప్రతియింట మ్రోగింది."

ఈ పాటలో ఎక్కువ భాగం - కాలంమార్పును - ప్రజల ఆనంద సంతోషాలను తెలియజేస్తోంది. హోలీ పండుగ సమయంలో మానవులేగాక దేవతలు కూడా హోలీ రంగులు ఆడటానికి యిష్టపడతారు. పరమేశ్వరుడైన శంకరుడు, ఆయన అరాంగి పార్వతి హోలీ డప్పులు శబ్దం విని కైలాస పర్వతం మీద హోలీ ఆడుకుంటారు.

బంజారులు ఆచరించే జోజెరా యితర వర్గాల వారు పండుగలకు వేసే కోలాటం వలె వుంటుంది. ఒక్కొక్కరు రెండు కర్రలు పట్టుకొని కోలాటంవేస్తారు. కాని బంజారులు వేసే జోజెరాకు ఒక్కకర్రనే వుపయోగిస్తారు. వారు గుండ్రంగా నిల్చొని వరుస, లయ ప్రకారం యిరువైపుల వున్న వారి కర్రలతో కొడతారు. డప్పు మ్రోగుతూవుంటే దానిని అనుసరించి ఒక అడుగుముందుకువేసి మోకాళ్ళ మీద వంగి అందరూ ఒక్కసారే ప్రక్కనున్న వారి కర్రలకు కొడతారు...మళ్ళీ అదే విధంగా లేచి వెనుకకు వెళతారు...ఈ క్రింది పాట పాడుతూ ఆడవారిని హాస్యం చేస్తూ గుండ్రంగా తిరుగుతారు.

పాట 3 :—

"ధనిలాయొ, ఖండ్ టోపెరో, మిందేడు లాయొబూర్,
టార్ టోపేరో బారో జాడో, బూర్ మిటో,
అంగీరో, జెలమ్, కూమ్ డిటో, బూర్ మిటో
ధని - రో, మాతాడుకొ - మాల మస్తైలగై,
మిందేడు - రో, మాతాడుకొ - మకతె, రూమ్‌రె."

అంటే :—

"భర్త గోధుమలు, బెల్లం తెస్తాడు. కాని ప్రేమికుడు
రేగిపళ్ళు (Ziziphus) తీసికొనివస్తాడు."
భర్త తెచ్చిన కొబ్బరి బెల్లం చేదుగావుంటుంది
కాని ప్రేమికుడు తెచ్చిన పుల్లని రేగులు అమృతంలా
వుంటుంది.

ఈదినం రేగులు అమృతంలాగున్నాయి–రేపుసంగతి
ఎవరికికావాలి ?

"భర్తకు తలనొప్పివస్తే–తైలంరాస్తే తగ్గిపోతుందంటుంది"
కాని ప్రేమికునికి తలనొప్పివస్తే–క్రిందమీద తెలియక
నీళ్ళలోని చేప బయటపడినట్లు మిట్టాడుతుంది."

పురుషులంతా ఈ పాటపాడుతూ జోజెరా నాట్యం చేస్తూవుంటే స్త్రీ లంతా నవ్వుతూ ఆ నాట్యాన్ని గమనిస్తారు. ఈ పాటవిని ఆనందపడే ఆడవారిని చూసి వారినింకా వుద్రేకపరచాలని జోజెరలోని యువకులు మళ్ళీ ఈ పాటే పాడమని వారి నాయకుడ్ని వత్తిడి చేస్తారు. జోజెరానాయకుడు కూడా యువ కుడే గనుక వెంటనే మళ్ళీ పాడటం మొదలు పెడతాడు. కాని ఈ పాట అస భ్యంగా ఉండి వినడానికి కరువుగానే వుంటుంది. పురుషులీపాట పాడేటప్పుడు స్త్రీలు చిరుకోపంతో నవ్వుతూ వారిమీద వుమ్మి వేస్తారు. ఒకపాటలో మాత్రం వగుసవావిలేకుండా కేవలం స్త్రీపురుషులంతా హాస్యంతో తిట్టుకొంటారు. వాస్త వంగా స్త్రీపురుషులెవరూ ఎవరినీ యీ బూతుమాటలు తిట్టకుండా వదలిపెట్టరు. కాని తాండాలోని అందరూ యీ బూతుమాటలు వినడానికెంతో ఆసక్తిగా వుంటారు. నవ్వుకుంటూ పాడే ఈ పాటలు బంజారుల సాంఘిక జీవనంమీదపలాంటి అపార్థాలను కలిగించవు. తండ్రులు, కుమారులు, సోదరులు, మేనమామలు, బావమర్దులు అనే విభేదం లేకుండా అదే వరుసైన ఆడవారికెదురుగా నిల్చొని ఈ అసభ్యపు పాటలు బంజారులు పాడటం గమనించదగ్గది.

"రంగులాట–అపహాస్యము"

ఆతర్వాత అంతకుపూర్వమే తయారుచేసి దాచుకున్నరంగులు తేవడానికి అందరూ యిళ్ళలోనికి పరుగెత్తుతారు. హోళీ ఉత్సవంలో స్త్రీపురుషులు ఈ రంగులను (బుక్కాయి లేక వసంతం) ఒకరిమీద మరొకరు జల్లుకోవడం చూడ దగ్గది. తమ కష్టాలను మరచి ఆడుతూ, పాడుతూ ఆనందించడంకోసమే హోళీ పండుగ వుద్దేశించబడినది. జోజెరా జరిపేటప్పుడు మొదటపాడే ఒకటి రెండు హోళీ స్వాగతపు పాటలు తప్ప మిగిలినవన్నీ స్త్రీపురుషులు– ఒకరినొకరు అప హాస్యం చేసికొంటూ పాడుకొనేవే. బుక్కాయి కొట్టుకొంటూ–వసంతం ఆడడం శ్రీకృష్ణుడు గోపికలతో ఆడిన వసంతముతో పోలుస్తారు.

రంగులు తయారుచేయడం

హోళీపండుగకు రెండురోజులు ముందు తండాలలోని యువకులంతా పరిసర అడవులకు వెళ్ళి ఎఱ్ఱటి మోదుగ పూలను తీసికొని వస్తారు. ఆపూలను పెద్ద తొట్టిలో వేసి రసంతీసి హోళీకొరకు దాచిపెడతారు. బంజారులలో మోదుగ పూవులరసం వాడకం అనాదిగా వున్నది. దీనికి తోడు వారు బజారుల్లో దొరికే ఎరుపు, పచ్చ రంగులను కూడా ఈ పండగకొరకు యిప్పుడు కొంటున్నారు.

రంగుల మార్పిడి కేవలం కొన్నిబంధు వరుసల్లోను, సమవయస్కులలోను జరుగుతుంది...దీనికి స్త్రీ పురుష విభేదాలు లేవు. స్త్రీలలో మాత్రం వదినా మర దళ్ళు వరుసైనవారే రంగులు కొట్టుకుంటారు. తర్వాత అత్తాకోడళ్ళు వసంతం (రంగునీళ్ళు) కొట్టుకుంటారు. వీరిలో (బంజారులలో) అక్కచెల్లెళ్ళుకూడా రంగులు కొట్టుకుంటారు. పెద్దబావ చిన్నమరదలుపై రంగుకొట్టడు. వీరి ఆచార వ్యవహారాలను గమనించడానికి వెళ్ళినప్పుడు ఆసక్తి కలిగించే ఒక వింతైన సంఘ టన జరిగింది.

“మదనపల్లి క్రొత్త తండాలోని నాయకుడు రుప్లా (Rupla) కు 65 సం॥ల వయస్సు. మోకాలికి ఏదోగాయం తగలడం వలన అతడు నడువలేకుండా వున్నాడు. అతడు ప్రక్కనున్న చేతికర్రలు యిమ్మనే వంకతో ఒక ముసలమ్మను పిలిచాడు. పాపం! ఆ ముదుసలి మామూలుగా దగ్గరకు వచ్చింది. ఆ ముసలి వాడు ప్రక్కనేదాచిన నీళ్ళగొట్టాం తీసి ఆమె తలపైపోసి ఆనందంతో చప్పట్లు కొడుతూ “బురానహోళి” అని అరిచాడు. పాపం ఆ ముసలిది ఏంచేస్తుంది!... పెద్దగా గొణుక్కోవడం తప్ప”? పురుషుల్లో రంగులు కొట్టుకోవడంచూస్తే ఆయుధాలు లేకుండా యుద్ధం చేస్తున్నట్లుగా వుంటుంది. ప్రతివారూ అరుస్తూ, చప్పట్లుకొట్టుకొంటూ—అటూఇటూ ఎగురుతూ వసంతం కొట్టుకుంటూ ఎంతో కోలా హలం చేస్తారు.

హోళీపండుగకు వారు ఖర్చుపెట్టేది కేవలం తినడానికి, త్రాగడానికి మాత్రమే. ఈ వుత్సవానికని క్రొత్తబట్టలు ప్రత్యేకంగా కొనరు. ఒకవేళ క్రొత్తబట్టల కేదైనావెచ్చిస్తే దానిని లెక్కలోవేయరు. ఈ పండుగలో మద్యం త్రాగడానికి వెచ్చించేఖర్చు అమితంగా వుంటుంది. ఈ పండుగ సందర్భంలో కల్లును పంచిపెట్టే విషయంలో వారి సంఘంలో చాలా పట్టింపు వుంటుంది. పురుషులంతా వారి కుటుంబంలోని మగపిల్లలతోబాటు కల్లుబాన చుట్టూ కూర్చొని ఎవరు త్రాగ గలిగినంత వారు ముంతలతో ముంచుకొని త్రాగుతారు. దీనికి హద్దంటూలేదు— ఉండదు. పురుషులతో కలసి స్త్రీలు కల్లు, సారాయి త్రాగకూడదు. కాని పురుషుల సహాయం లేకుండా స్త్రీలే చందాలు వేసికొని యింటిదగ్గర త్రాగవచ్చు. ఒకవేళ ఏకుటుంబానికైనా ఎక్కువ మాంసం కావలసివచ్చినా యివ్వరు. వారికి వచ్చిన భాగంతోనే తృప్తిపడాలి. పండుగకు అయ్యే ఖర్చులో మిగిలినవాటి కంటే త్రాగుడుకే ఎక్కువఖర్చుచేస్తారు. క్రొత్తగాపెళ్ళి అయిన కుమార్తెలను గాని, అల్లుళ్ళనుగాని ఆహ్వానించడంగాని వారికెలాంటి ప్రత్యేకత ఈపండుగలో వుండదు.

మందులవారు—వారి జీవిత విధానము

—కె. పాండురంగరాజు

ఆంధ్రప్రదేశ్ పల్లె ప్రాంతములలో గుంపులు గుంపులుగా తమ తమ సామాగ్రితో ఉదరపోషణకై ఒక గ్రామమునుండి మరొక గ్రామమునకు పోవు మందులవారు కన్పింతురు. వీరు పల్లెలలోను, పట్టణప్రాంతములలోను మందు లమ్ముకొనుచు జీవించెదరు కాబట్టి వీరిని మందులవారని పిలుతురు. వీరు రామాయణగాథ యందలి శివభక్తుడును, రావణాసురుని మేనమామ అయిన మైరావణుని సంతతిగా చెప్పుకుందురు.

మందులవారు పరిసర గ్రామములందు తమ కార్యకలాపములు సాగించుటకు వీలగునట్లు మధ్యస్థమయిన గ్రామమును తమ నివాసమున కనువుగా నిర్ణయించు కొని ఊరి బయలులో తమ గుడిసెల నిర్మించుకొందురు. వీరు ముందుగనే గ్రామాధికారుల వద్దకుపోయి తమ జనాభా, జంతువులు వగైరా వివరములు చెప్పి కొద్ది రోజులపాటు అచ్చట గుడిసెలు వేసుకొనుటకు అనుజ్ఞ పొందెదరు.

వీరు తమ గుడిసెలను 'కర్వలు' అందురు. 'కర్వ' U ఆకారములో 8 అడుగుల పొడవు 5 అడుగుల ఎత్తు ఉండును. ఊడుగ కర్రలను U ఆకారముగ వంచి త్రాళ్ళతో కట్టెదరు. వాటిపై బేసి సంఖ్యలో వుండునట్లు 5కు పైన 'బజగోలు' కర్రలు అనబడు వాటిని 'ఊడుగ' కర్రలకు అడ్డుగా వేయుదురు. గుడిసె వెనుక వచ్చునట్లు మూడు కర్రలు కట్టెదరు. వీటిని 'మూడు' కర్రలు అందురు. గుమ్మమువద్ద కట్టెడి కట్టెలను 'ఆకిడి' కట్టెలు అందురు. ఈతాకులతో అల్లిన రెండు చాపలను దానిపై కప్పి పైన తాటాకు చాపలను వేయుదురు. ఈతాకు చాపలు మాత్రము పైకి కన్పించరాదు. అట్లు కన్పించుట వీరి కులము తక్కువగా భావింతురు.

ఒక ప్రాంతమునుండి మరొక ప్రాంతమునకు తరచుగా తిరుగుచుండుటవలన, జీవనోపాధికై అనేక వృత్తుల నవలంభించుటవలన వీరిలో ఉమ్మడి కుటుంబములుగా నుండుటకు అవకాశములు తక్కువ. అందువలన వీరిలో విడి కుటుంబములే ఎక్కువ. భార్యాభర్తలు పెండ్లి కాని సంతానముతో చిన్న కుటుంబములుగా వుందురు. సామాన్యముగా పెండ్లి అయిన పిమ్మట భార్యాభర్తలు వేరే కుటుంబముగా ఏర్పడుదురు. కుటుంబమునకు తండ్రి పెద్ద. మిగిలిన కుటుంబ సభ్యులు అతని అధికారము క్రిందనే వుందురు. తండ్రి అనంతరము అన్నదమ్ములలో పెద్దవాడు అధికారిగా వ్యవహరించును. ఆస్తిపాస్తులను మగపిల్లలు మాత్రమే పంచుకొందురు. వంశక్రమము తండ్రినుండియే లెక్కింపబడును. తండ్రి యింటి పేరు మగ సంతానమునకు సంక్రమించును.

మందుల వారిలో పది గోత్రములు కలవు. ప్రతి కుటుంబము వీటిలో ఏదో ఒక గోత్రమునకు చెందును. ఒక గోత్రమునకు చెందిన వారందరు ఒకే మూల పురుషుని సంతానముగా భావింపబడుదురు. తండ్రి గోత్రమునకే సంతానముకూడ చెందెదరు. ఒకే గోత్రములో వివాహసంబంధములుండవు. వీరు కొన్ని గోత్రముల వారితో మాత్రమే వివాహసంబంధము లేర్పరచుకొనవచ్చును. మిగిలిన గోత్రములతో నిషేధింపబడినది. ఏ గోత్రముల వారితో వివాహ సంబంధములు నిషేధింపబడినవో ఆ గోత్రములు 'సహోదర గోత్రములు' అనబడును. సంబంధము లంగీకరింపబడిన గోత్రములు 'వరుస గోత్రములు'. సహోదర గోత్రముల వారి మూలపురుఘుడు ఒకరే అయివుందురని వీరు భావించెదరు. ఒంటెద్దు, యార్వ, సరికొండ గోత్రములు సహోదర గోత్రములు. అటులనే సింగజోగి, ఆడపల్లి, జల్లి, ఒరగంటి, పిన్నెపురాళ్ళ, చెన్నబత్తిని సహోదర గోత్రములు కాగా, 'వాసనల్ల' గోత్రమునకు సహోదర గోత్రము లేవియులేవు, సహోదర గోత్రములు ఎక్కువగానున్న వారి వరుస గోత్రములలోనున్న ఆడపిల్లలకు మంచి గిరాకి. అందువలన ఎక్కువ సహోదర గోత్రములున్నవారు తమ వరుస గోత్రములనుండి అమ్మాయిలు లభించెదరో లేదో అను భయముచే తమకు వరుస కలిసిన కుటుంబములో గర్భిణీస్త్రీవున్నట్లు తెలిసినచో ఆడపిల్ల పుట్టిన యెడల వయస్సు వచ్చిన పిమ్మట తమ అబ్బాయికి యివ్వవలసినదిగా నాలుగయిదు రూపాయలు భజానా, 'ఓలి రూపాయి' 'కాపు' ద్వారా యిచ్చెదరు. దీనినే వీరు 'కడుపు కోరుకొనుట' అందురు. రెండవ వైపువారు దీనిని వ్యతిరేకించరాదు. ఒకవేళ మగపిల్లవాడు జన్మించిన 'భజానా' వాపసు చేయబడును.

మందుల వారిలో సాధారణముగా ఏక భార్యత్వమే అనుసరణలో నున్నది. బహుభార్యత్వము నిషేధము కానప్పటికి అరుదుగా ఆచరణలో నున్నది.

భార్యాభర్తలిద్దరు కుటుంబపోషణకై పాటుపడెదరు. భర్త వేటాడుటకు, చేపలు పట్టుటకు పోవును. భార్యా, పిల్లలు మందుకు పనికివచ్చు మూలికలు, ఆకులు ప్రోగుచేయుట, మందులు అమ్ముట మొదలగు పనులు చేయుచు భిక్షాటన చేయుదురు. గుడిసెలు నిర్మించుటయందుకూడ స్త్రీలు సహాయముగనుందురు. పిల్లల సంరక్షణ స్త్రీల బాధ్యతయే. ఇతర ఆదివాసి తెగల వారివలె గాక వీరిలో స్త్రీలు కూడ దైవసంబంధమైన పూజాది కార్యక్రమములు నిర్వర్తించుటకు అర్హులు. మగవారికి లోబడి వుండవలసినప్పటికి వీరిలో స్త్రీలను తక్కువగా భావించరు. ఆడపిల్లలను, మగపిల్లలనుకూడ వీరు సమాన ప్రేమాభిమానములతో చూసెదరు. పిల్లలుకూడ తమ తలిదండ్రుల దైనందిక కార్యక్రమములందు సహాయముగ నుందురు.

వీరి వివాహములు సామాన్యముగ పెద్దల యిష్ట ప్రకారముగనే జరుగును. కుల పెద్దఅయిన 'కాపు' సంప్రదింపులు జరిపి వివాహములు నిశ్చయించును. వీరిలో కన్యాశుల్కము యివ్వవలసియుండును. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో యీ శుల్కము రోజు రోజుకు పెరుగుచున్నది. స్త్రీ తన భర్తను వదలి మరొకరిని

వివాహమాడినయెడల ఆమె కన్యాశుల్కముగా తీసుకొన్న మొత్తము తిరిగి చెల్లింపవలసియుండును. విడాకులు, స్త్రీ పునర్వివాహము, విధవావివాహము వీరిలో అంగీకరింపబడును. మేనత్త, మేనమామ బిడ్డలను వివాహమాడవచ్చును.

వీరికి ప్రత్యేకమయిన మతము, పండుగలు, దేవతాగణముగాని వున్నట్లు కానరాదు. మత విషయంలో వీరిపై హిందూమత ప్రభావం ప్రస్ఫుటంగా గోచరిస్తుంది. సామాన్యముగా హిందువులు జరుపు పండుగలన్నియు వీరు జరుపుకొందురు. హిందూ దేవతా గణమును వీరు పూజించెదరు. కాని అన్ని ముఖ్య సందర్భములలోను వీరు బంగారు మైసమ్మ, పోచమ్మ అను దేవతలను కొలుతురు.

వీరు జననం మొదలు మరణం వరకు జీవితంలో జరుగు అన్ని ముఖ్య ఘట్టములలోను పూజాదికార్యక్రమములను, విందులను జరుపుకొందురు. స్త్రీ పురుష సంపర్క ఫలితము వీరికి తెలిసినప్పటికి పిల్లలు దేవుని మహిమవలననే కలుగుదురని భావించెదరు. గర్భము దాల్చిన స్త్రీలు పూజాదికార్యక్రమములందు పాల్గొనరాదు. భర్త తన భార్య గర్భము దాల్చినయెడల ప్రసవించువరకు గడ్డమునకు క్షురకర్మ చేయించరాదు. ఆ యింటికి క్రొత్తకుండలుగాని, క్రొత్త వస్త్రములుగాని తీసుకు రాకూడదు. ఇందుకు వ్యతిరేకముగా ప్రవర్తించినయెడల తల్లికి, శిశువుకు హాని కలుగునని వీరి నమ్మకము. కాన్పులు వారు నివసించు గుడిసెయందుగాక దానికి చేర్చి నిర్మింపబడిన ప్రత్యేక గుడిసెయందు జరుపుదురు. అనుభవమున్న మందుల స్త్రీయే ప్రసవ సమయమున మంత్రసాని (Midwife) గా వుండును. అటువంటి స్త్రీ దొరకనిచో మంగలి స్త్రీని సహాయముగ నుండుటకు పిలుతురు. ప్రసవించిన స్త్రీచే ఐదు రోజులు పథ్యము చేయించెదరు. పిప్పళ్ళు, వేపబెరడుతో తయారుచేసిన పొడిని తినుపింతురు. మూడవ రోజున మొదటి శుద్ధి స్నానము చేయించెదరు. ఐదవ రోజున రెండవ శుద్ధి స్నానము జరుగువరకు ఆ స్త్రీ పురిటి మైలపట్టును. మొదటి శుద్ధి స్నానమునాడు పప్పు అన్నము, మాంసము, మద్యములతో కులస్థులకు విందు చేయుదురు. ఇంటింటికి ఒక్కొక్కరినయినను ఆ రోజున తప్పక విందుకు పిలువవలెను. ప్రసవించిన స్త్రీ తన భర్తతో కనీసము మూడు నెలల వరకు సంభోగించరాదు. పుట్టిన పదిహేను రోజులలోపుగానే ఉదర సంబంధమయిన రోగములు రావనే దృష్టితో బొడ్డుచుట్టు శిశువుకు కాల్పులు (సూది పువ్వులు) వేయుదురు.

పుట్టు వెండ్రుకలు తీయు సమయమున మేనమామ ముఖ్య పాత్ర వహించును. ఆ దినము గొర్రెపోతునుగాని, మేకపోతునుగాని వేటవేయుదురు. పసుపు కుంకుమలతో దాని ముఖమునకు బొట్లు పెట్టి, గుగ్గిలము, సాంబ్రాణి పొగ దానికి పట్టెదరు. బలి పశువు తన ఒల్లు జలదరించువరకు ఆలాగున చేసి పిమ్మట పోచమ్మ దేవతకు దానిని బలి యిచ్చెదరు. ఆ రోజు కులస్థులకు ఆ మాంసముతో విందు చేయుదురు.

స్త్రీ యుక్తవయస్కురాలయిన సమయమున ఆమెను వేరుగావుంచి ఐదవ రోజున శుద్ధి స్నానము చేయించెదరు. ఆమెకు ఆ ఐదు రోజులు బెల్లము, ఎండు కొబ్బరి కలిపిన అన్నము మాత్రము పెట్టెదరు.

ముందుగా పురుషులకు వివాహము తరువాత
స్త్రీలకు వివాహమునకు ముందుగా పురుషులకు వివాహము తరువాత ఎప్పుడయినను ఇది
"మోక్షము" జరుపవలసి యున్నది పురిటి వెండ్రుకలు తీసినపిమ్మట ఎప్పుడయినను ఇది
జరుపవచ్చును. పినతండ్రి, పెదతండ్రి వరుసగలవారిలో ఒకరికి కాషాయిరంగు వస్త్ర
ములు కట్టించి, ముఖమునకు విభూతి వ్రాసి, మెడలో రుద్రాక్షలు, చేత కమండలము
ధరింపజేసి గురువుగా చేయుదురు. అతని పాదములను ఆమెగాని, అతనుగాని
పాలతోగాని నీళ్లతోగాని కడిగి, ఆ కడిగిన పాలనుండిగాని, నీరునుండిగాని ఒకటి
రెండు చుక్కలు సేవించవలెను. అగ్నిసాక్షిగా గురువుసాక్షిగా కులకట్టుబాట్ల
కనుగుణముగ ప్రవర్తించెదనని వాగ్దానము చేయవలెను. ఈ వాగ్దాన తదనంతరమే
పురుషుడు తండ్రి గోత్రమువానిగా భావింపబడును. స్త్రీ అయిన ఎడల పెండ్లి
అయి అత్తవారింటికి బయలుదేరునప్పుడు ఈ విధముగ చేయవలెను. తదనంతరము
ఆమె యితర గోత్రమునందు కలిసినట్లు పరిగణింపబడును. సామాన్యముగ మగ
వారికి 'మోక్షము' ప్రత్యేకముగ జరుపక ఏదేని కార్యము జరుపునప్పుడు జరు
పుదురు.

వివాహ విషయములలో 'కాపు' శ్రద్ధతీసుకొనును. అతనే సంబంధ
ములు చూచును. వారి ప్రాంతము గాక యితర ప్రాంతమువారితో సంబంధ
మయిన యిరువైపులవారి కాపులు సంభాషణలు జరుపుదురు. 'విడెము' అనగా
ముహూర్తము పెట్టుట. 'విడెము' నాడు పిల్లవాని తరఫువారు ఆడపిల్ల వైపు
వారికి ఐదురూపాయలు, తాంబూలము యిచ్చెదరు. చీర, రవికకూడ యిచ్చెదరు.
అమ్మాయి తల్లికి ఒకరూపాయి యిచ్చెదరు. దీనిని 'ఓలి రూపాయి' అందురు.
పెండ్లి జరుగు తావు, సమయమును కాపు నిర్ణయించును. ఈ నిర్ణయించుటను
'గొత్తు' అందురు. 'గొత్తు' ప్రకారము యిరుపక్షములవారు ఆ సమయమునకు
నిర్ణీత ప్రాంతమునకు రావలసియుండును వీరు తరచు గ్రామగ్రామముల తిరుగు
చుందురు. కాబట్టి యిరుపక్షములవారికి వీలుగనుండు స్థలమును నిర్ణయించు
కొందురు. అదియుగాక ఆ గుంపువారు జరుపదలచుకొన్న వివాహములన్నియు
ఆ నిర్ణీత ప్రాంతముననే జరుపుకొనుటకు నిర్ణయించుకొందురు. అందువలన
వారందరు ఒకచోట సమావేశమగుటకు, తక్కువ ఖర్చుతో వివాహములు జరుపు
కొనుటకు వీలగును. 'ఓలి' 'ఠంకము' లలో నిర్ణయించుకొందురు. 'ఠంక'
మనగా పదహారు రూపాయలు. 'ఓలి' నుండి కులము కొంత తీసుకొని మిగిలినది
అమ్మాయి తల్లి దండ్రులకు యిచ్చెదరు.

పెండ్లికి నాదస్వరము తప్ప యితర వాయిద్యములుండవు. ఇరుపక్ష
ముల వారు 'అరివేణిని కుండలు' చేతబట్టుకొని కఱ్ఱసాము చేయుచు ఎదురుకొనెదరు.
దీనిని వీరు 'ఎదురుకోలు' అందురు మంగలి, పెండ్లి కుమారునకు గడ్డము, మీసము,
తలమీది జుట్టుతీసి ముఖమునకు, శరీరమునకు పసుపు వ్రాయును. పెండ్లికుమార్తెకు
స్నానము చేయించి పెండ్లికుమారుడు తెచ్చిన కొత్తబట్టలు ధరింపచేయుదురు.
పెండ్లి అరుగుపై దుప్పటి పరచి మంగలి నాలుగు వరుసలు వచ్చునట్లుగ జొన్నలు
పోయును. దీనినే 'మైలపోలు' అందురు. మామిడాకులు, పసుపు కొమ్ములు నాలుగు
రాట్లకు కట్టును. చాకలి బియ్యముతో నాలుగు మూలల చిన్న ప్రోగులు చేయును.

దీనినే 'ముత్యాల పోలు' అందురు. పెండ్లి కుమారుని, పెండ్లికుమార్తెను పెండ్లి అరుగుపై కూర్చుండ బెట్టెదరు బంగారముతో తయార్హు చేయబడిన 'పుస్తె'ను పెండ్లి కుమారుడు పెండ్లి కుమార్తె మెడచుట్టు వచ్చునట్లు ముడివేయును. మరుసటి రోజున నాగవెల్లి జరుపుదురు. ఆరోజున అరివేణి కుండలు పెండ్లికుమారుని యింటికి తీసుకొని వెళ్ళెదరు. ఆరోజున అతిథులకు ఖర్జూరము, తమలపాకులు, లవంగాలు యిచ్చెదరు మద్యముతోను, మేక లేక పంది మాంసముతోను ఆరోజున విందు చేయుదురు. అతిథుల యెదుట వధూవరులు సగము తినిన పిండి వంటలు ఒకరి నుండి మరొకరు మార్చుకొని తిందురు.

పెండ్లి అయిన పిమ్మట పెండ్లి కుమారుడు అత్తమామలకు ఒక సంవత్స రముగాని అంతకంటె ఎక్కువ కాలము గాని సహాయముగ నుండవలెను దీనినే వీరు 'సంఘాతము' అందురు గుడిసె వేసుకొనుటకు అవసరమయిన త్రాళ్ళు పేనవలెను. చాపలు అల్లవలెను గుడిసె నిర్మించుట యందు, వేటాడుట యందు సహాయపడ వలెను తాను వేటనుండి తెచ్చిన వాటిలో కొంతభాగము వారికి యివ్వవలెను. 'సంఘాత' కాలము పూర్తి అయిన పిమ్మట తాను వేరు కుటుంబము ఏర్పాటు చేసు కొనవచ్చును

వీరు మృతదేహములను పసుపు కుంకుమ వ్రాసి తడకలను గోపురా కారముగ కట్టి అందు కూర్చుండ బెట్టి స్మశానమునకు తీసుకు వెళ్ళెదరు. శవమును కూర్చున్న స్థితిలో, ఉత్తర దిక్కు ముఖము, దక్షిణ దిక్కు వీపు వుండు నట్లుగ భూమియందు ఖననం చేయుదురు. గర్భవతి మరణించిన పిండమును వేరు చేసి పూడ్చెదరు. చనిపోయిన వారి గోత్రము వారందరూ పదిరోజుల వరకు గడ్డముగాని మీసముగాని తీయరాదు.

మూడవరోజున చనిపోయిన వారి బావమరదిగాని, ఆ వరుస గలవారు గాని స్మశానమునకు కోడిమాంసము, పిండి వంటలు, మద్యము తీసుకు వెళ్ళవలెను. సమాధి వద్ద పాదముల దగ్గర రంధ్రములు చేయుదురు. కుమారుడు లేక కర్మచేయు మరెవ్వరైనను తన రెండు చేతులతోను రొట్టె, అన్నము, కూరలు వేసి మద్యము పోయును. చనిపోయిన వారిని దెయ్యము కావలదని మ్రొక్కును

పదవరోజు పిమ్మట చనిపోయినవారు దెయ్యమైనదీ లేనిదీ తెలుసుకొను టకు గాను ఆకుటుంబము వారిని సోదెచెప్పు ఎరుకల వారి వద్దకు గాని వేల్పుల వారి వద్దకు గాని పెద్దలు పంపెదరు దెయ్యంకాలేదని వారు చెప్పిన యెడల 'పోచమ్మ' దేవతకు గొఱ్ఱెపోతును బలియిచ్చెదరు. దెయ్యమయినదని వారుచెప్పిన యెడల దానిని సంతోష పరచుటకు గాను అన్నపుముద్దపై ప్రేతాకారమును చేసి కులమునకు హాని చేయవద్దని, వారందరికి సుఖము కలుగ చేయవలెనని మ్రొక్కి ఆడమేకను బలియిచ్చెదరు. తదుపరి ఆయింటి వారిని వారియింటియందు దెయ్య మున్నది గనుక ఆగ్రామము వదలి పొమ్మని ఆజ్ఞాపింతురు. ఆదెయ్యము పోయిన దని వారు నిరూపించిన పిదపనే మరల వారిని ఆ గ్రామమునకు రానిచ్చెదరు.

మందులవారు వారి వృత్తినిబట్టి ఆ విధముగ పిలువబడుచున్నారు. వీరు అమ్ము మందులు కొన్ని విలువయినవి అయినప్పటికి అధిక భాగము బూటకపు మందులే. గ్రామ ప్రజానీకము వీరు చేయు మోసములో అతి సులువుగా పడిపోవుదురు. తెల్లమద్ది, తిప్ప తీగ వేళ్లు, చింత ఆకు వేరు వేరుగా వేపించి పొడిచేసి పొట్లములుగా కట్టెదరు. మెరుపుడు రాళ్ళను పొడిచేసి వస్త్రకాళితముచేసి వేరుగా కట్టెదరు. ఈ పొట్లములను 'జోలి' లలో వేసుకొని గ్రామములు తిరుగుచు విలువయిన మందులుగా అమ్మెదరు. జబ్బుపడినవారి నాడిచూసి వారు భయంకరమైన వ్యాధులతో బాధపడుచున్నట్లు చెప్పిముందు వైద్యుడు భయపెట్టును తన వద్ద వాటి నివారణకు సరియయిన మందులు గలవని, భయపడవలసిన అవసరము లేదని చెప్పును తనకు డబ్బుపై ఆశలేనట్లును, వ్యాధినివారణయే అతని పుద్దేశ్యమయినట్లును నటించును అదియుగాక వ్యాధినివారణానంతరమే తనకు సొమ్ము యివ్వవచ్చునని హామీ ఇచ్చును దీనినే వీరు "అరువుకనిక" అందురు మందు ఇచ్చునప్పుడు ఆ మందు ఫలానా మందుతో కలిపి పుచ్చుకొనవలెనని చెప్పును మందులు కలుపు విధముకూడ ఆ రోగికి అర్థం కాకుండ చెప్పును అది అర్థముకాక ఆ రోగి మందులున్న యెడల అవికూడ యిచ్చి మందులు కలిపి యివ్వవలెనని అతనిని కోరును అవి తనవద్ద లేవని తనకు తెలిసిన మరియొక మందులవాని వద్ద కలవని చెప్పి అతనిని పిలిపించి అతనినుండి వాటిని కొనిపించును అవి కూడ విలువలేని ఆకుల, రాళ్ళపొడులే. ఆ సొమ్మే దక్కుదలయని ఆ మందుల వారిద్దరు దానిని పంచుకుందురు.

కుమ్మరిమట్టిని వస్త్రకాళితముచేసి దానిని కణిక తీరునచేసి కాల్చి తమవెంట తీసుకొని వెళ్ళెదరు. మనిషికి నొప్పివున్నచోట ఆ కణికను ఎర్రగా కాల్చి అంటించెదరు. అది విలువయిన వనమూలికయని చెప్పి అమ్మెదరు. తెల్లవుసిరి, నల్లవుసిరి, ఎర్రచిత్ర మూలము, చింత ఆకు చూర్ణములను ఖరీదయిన మందులుగా అమ్మెదరు.

వీరు పాము కాటుకుకూడ తమవద్ద విలువయిన మూలికలు గలవని చెప్పుదురు. ఆ మూలికలు కొనిపించుటకుగాను వారు ప్రజలను అనేక విధములుగ మోసము చేయుదురు. పచ్చగురివింద, నక్కకొమ్ము తమ వద్దగలవని అవి కలిగిన వారు ధనవంతులగుదురని బూటకపు కబుర్లు చెప్పి అమాయక ప్రజలచే వాటిని కొనిపింతురు. గురివిందకు పచ్చరంగు వేసి పచ్చగురివింద అనియు, ఎముకను కొమ్ము ఆకారములోచెక్కి నక్కకొమ్ము అనియు చెప్పి ప్రజలను నమ్మించెదరు.

మందులవారు వేటాడుటయందు బహునేర్పరులు. వీరివద్ద మొసలి, కుందేలు, ముండ్లపంది, పంది, ఉడుత, చేపలను పట్టుటకు వేర్వేరు వలలు, బరిసె, నిరికోల మొదలయిన కత్తులు వేటాడుటకు వుండును వీరు అడవిపంది, ముండ్లపంది, చిరుతపులి, తోడేలు, మొసలి, భూతహాస్యము, నక్క, జంగుపిల్లి, భూతపిల్లి, చెవులపిల్లి, నీటికుక్క మొదలగు జంతువులను వేటాడుదురు. అడవిపంది, తోడేలు, నక్క, చెవులపిల్లి. ఎలుక మరియు యితర పిల్లిజాతి జంతువుల, పక్షులయొక్క మాంసమును తిందురు. భూతహాస్యము, భూతపిల్లి, ఉడుము, మొసలి మొదలగు జంతువులనుండి

మందులకుపయోగించు భాగములను తీసుకొందురు. ముండ్లపంది ఈకలను అమ్మెదరు. వీరికి చేపలు, పీతలు (ఎండ్రకాయలు) అన్న బహు యిష్టము గాలముతోను వలలతోను వాటిని పట్టెదరు. సామాన్యముగా అందరూ కలిసి వేటకు పోవుదురు. 'కాపు' యితర పెద్దలతో సంప్రదించి వేటకు వెళ్ళవలసిన రోజు నిర్ణయించును. శక్తిగల వారందరూ తప్పక వేటకు వెళ్ళవలయును. వేటలో వారికి జంతువులు దొరకనియెడల ఆ వేటకు రానివారి మట్టిబొమ్మలను చేసి వారివలననే వేట లభించలేదని వారిని దూషించెదరు. వేటయందు లభించినవాటిని వేటకు వచ్చినవారందరూ వారి వారి కుటుంబ జనాభాను బట్టి సమముగా పంచుకొందురు.

మహబూబ్‌నగర్, నల్లగొండ జిల్లాలలో మందులవారు సానరాళ్ళను తయారుచేసి గాడిదలపై గ్రామ గ్రామములకు తీసుకొనివెళ్ళి అమ్ముకొనుచు జీవనము చేయుచున్నారు. కొంతమంది ఆధునిక పద్ధతులలో రసౌషధములను, షడ్గుణము, శ్వేత సింధూరము, మకరధ్వజము, పూర్ణచంద్రోదయము, కస్తూరి మొదలగు ఆయుర్వేద మందులు తయారుచేసి అమ్ముకొనుచు వైద్యులకుకూడ సరఫరా చేయుచున్నారు.

మందులవారికి 'కులపంచాయితీలు' కలవు. తమవారందరిని సంఘ కట్టుబాట్లకు అనుగుణముగ నడపించుట, వృత్తి రహస్యములు బయటపడకుండ చూచుట, జాతి కల్మషము కాకుండా జాగ్రత్తవహించుట కులపంచాయతీ విధులు. కుల పెద్దను 'కాపు' అందురు. అతనికి విధుల నిర్వర్తించుటయందు సహాయకారిగా 'ఘటాపురి' వుండును. వీరిద్దరు వంశపారంపర్యముగా పెద్దలుగా నుందురు. 'కాపు' గా నుండుటకు 'ఒంటెద్దు' గోత్రమువారు మాత్రమే హక్కుదారులు. అటులనే 'ఆడపల్లి' గోత్రమువారు 'ఘటాపురి' గా నుండుటకు అర్హులు. కులస్థులలో వచ్చిన తగాయిదాలను, ఆస్థిపాస్తుల వివాదములను తీర్చుట; ఆచార వ్యవహారనులకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించువారిని శిక్షించుట 'కాపు' కర్తవ్యము. కులమునకు సంబంధించిన వ్యవహారములన్నింటిని 'ఘటాపురి' సహాయముతో 'కాపు' చక్కబెట్టును. కట్టుబాట్లు తప్పినవారిని నేరములనుబట్టి శిక్షించును.

మందుల స్త్రీతో అధిక కులస్థుడు అక్రమ సంబంధ మేర్పరచుకొన్న యెడల ఆమెను అతనికిచ్చి, బలవంతముగ వివాహము చేయుదురు. తక్కువ కులస్థునితో సంబంధ మేర్పరచుకొన్న స్త్రీని తమనుండి బహిష్కరించెదరు. పరస్త్రీతో అక్రమ సంబంధమేర్పరచుకొన్న పురుషుడు పట్టుబడిన యెడల అతనిని వలలో కట్టి చెట్టుకు వ్రేలాడతీయుదురు. కొన్ని సమయములందు వాని నడుమువంచి పైన పెద్ద చదునైన రాయిపెట్టి దానిపై మరదలు వరుసగలవారిని కూర్చుండబెట్టెదరు. అన్యులతో సంభోగించిన స్త్రీకి 'రంకుతప్పు' వేయుదురు. రెండవ పర్యాయము ఆమె మరల ఆ విధముగ ప్రవర్తించినయెడల ఆమె భర్తచే ఆమెకు విడాకులిప్పించెదరు. అధిక కులస్థుడు మందులస్త్రీతో సంబంధమేర్పరుచుకొన్న యెడల వారిద్దరికి పెండ్లిచేసి బంగారు వుంగరమును ఎఱ్ఱగా కాల్చి అతని నాలుకపై కాల్పువేసి అతనిని తమ కులమందు చేర్చుకొందురు.

నేరస్థులవద్ద జుల్మానాగా తీసుకొన్న మొత్తమును వీరు విందులకు వుపయోగించెదరు. సామాన్యముగా జుల్మానా విందు రుపముగనే విధించెదరు. గొఱ్ఱెపోతునుగాని, మేకపోతునుగాని బంగారు మైసమ్మ దేవతకు బలియిచ్చి ఆ మాంసమును అందరూ పంచుకొందురు.

జీవిత ముఖ్య సంఘటనల సందర్భముగా జరుపు కార్యక్రమములన్నియు 'కాపు', 'ఘటాపురి' సలహాలననుసరించియే జగుపుదురు వృత్తి, వేటకు సంబంధించిన వ్యవహారములలో వారి సలహాలను మందుల వారందరు పాటించెదరు.

మందులవారి అభివృద్ధి గురించి ప్రభుత్వమువారు కొన్ని పథకములు చేపట్టవలసి యున్నది కాలనీలు నిర్మించి ఉచితముగాగాని, సబ్సిడీ పద్ధతిలోగాని గృహములను యిచ్చి వారిని స్థిరనివాసుల చేయవలసి యున్నది. వారు తయారు చేయుమందులు సరియైనవి కానప్పటికి వారిలో కొంతమందికి ఆయుర్వేదములో అనుభవమున్నది. సామాన్యముగా మందులవారందరికి వివిధ వృక్షజాతుల ఆకులు, వ్రేళ్ళు, బెరడుల లక్షణముల గురించి తెలియును కొన్ని కొన్ని వస్తువుల గుణప్రభావముకూడ వారికి తెలియును. ఈ అనుభవమును దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రభుత్వమువారు వీరికి సరియైన ఆయుర్వేదమందుల తయారీలో శిక్షణ యిప్పించవలెను. వారు శాస్త్రయుక్తముగా తయారుచేసిన మందులు ప్రమాణములు (Standard quality) నిర్ణయించి ప్రభుత్వము సరియైన ధరకు తీసికొని వారిని ప్రోత్సహించవలెను. ఈ మందులకు బజారులో మంచిగిరాకి ఏర్పడు అవకాశములు గలవు. ప్రభుత్వ ఆయుర్వేద ఆస్పత్రులకు కూడ వీటిని సప్లయి చేయవచ్చును. ఈ వైద్యములో అనుభవముగల మందులవారికి తగిన శిక్షణయిచ్చిన తరువాత ప్రభుత్వ ఆస్పత్రులలో వైద్యులుగా నియమించవచ్చును. మందులవారు ప్రోగు చేయు ఇండిప, కరక్కాయ మొదలగు వాటికి మంచిగిరాకి గలదు. సహకార సంఘములు ఏర్పరచి వారు తయారుచేయు వివిధ వస్తువులకు సరియగు ధరవచ్చునట్లు ప్రభుత్వము చూడవలెను వీరు నివసించు కాలనీలలో వైద్య, విద్యా సౌకర్యములు కలుగ చేయవలెను. ఈ విధముగ ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించిన యెడల కాలక్రమేణా మందులవారు అభ్యున్నతికి రాగల అవకాశములుగలవు.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఆదిమవాసులు*

Tribal Cultural Research & Training Institute LIBRARY Hyderabad

— సోమశేఖర్

శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని మహేంద్రగిరి శ్రేణులనుండి ఆదిలాబాదులోని మెహబూబ్ ఘాట్ వరకు వ్యాపించి గోదావరి, నాగావళి, శబరి, కిన్నెరసాని నదీ జలాలతో పునీతమై, రమణీయప్రకృతికి ఆలవాలమైయున్న సువిశాల అనుసూచిత ప్రదేశమే ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోని లక్షలాది ఆదిమవాసుల నివాసస్థానము. 1956 మెడు ్యల్డ్ తెగల జాబితా ప్రకారము ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 33 అనుసూచిత తెగలు గలవు 1961 జనాభా లెక్కలప్రకారం మన రాష్ట్రంలోగల 13.24 లక్షల ఆదివాసులు 11,595 చదరపు మైళ్ళు వైశాల్యంగల అనుసూచిత ప్రాంతంలో గల 4,346 గిరిజన గ్రామములలోను. చెదురు మదురుగా కేంద్రీకృతమైన గిరిజన ప్రాంతాలలోను మరియు మైదాన ప్రాంతములలోని అసంఖ్యాక గ్రామాలలో యితర గ్రామీణులతో కలసిమెలసి నివసిస్తున్నారు.

ఉత్తుంగ పర్వతశ్రేణులు, కమనీయ కొండలోయలు, దట్టమైన అరణ్యములతో నిండిన ఆదిలాబాద్, ఖమ్మం, వరంగల్, మహబూబ్‌నగర్, ఉభయ గోదావరి, విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలో వ్యాపించియున్న అనుసూచిత ప్రాంతాలలో కోయ, కొండరెడ్డి, నాయకపోడు, గోండ్, కొలామ్, అంధ్, ప్రధాన్, తోటి, భిల్, భగత, గదబ, కొండదొర, మూఖదొర, రెడ్డిదొర, మన్నెదొర, సామంత, సవర, జాతపు, వాల్మీకి, కమ్మర, కోటియా, మాలి, మూలియా, పోర్జ, చెంచు మున్నగు తెగలు నివసించుచున్నారు. ఏనాది, ఎరుకల, సుగాలి తెగలు మాత్రం ముఖ్యంగా మైదాన ప్రదేశములలోని గ్రామాలలో నివాస మేర్పరచుకున్నారు.

33 తెగలకు చెందిన ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ఆదివాసులు విభిన్నమైన భాషలు మాట్లాడెదరు. శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని సవరులు, విశాఖపట్టణం జిల్లాలోని గదబలు మాట్లాడే భాషలు ముండారి భాషాకుటుంబమునకు సన్నిహితమైనవి. అవే ప్రాంతాలలో నివసించుచున్న సామంతుల మాతృభాష 'కువి', కొండదొరల మాతృభాష. 'కుబి' వీటికి పూర్తిగా విభిన్నమైనవి. నాయకపోడుల మాతృభాషయైన 'నాయకపోడి', కొలాముల మాతృ భాష 'కొలామి', గోండుల మాతృభాష 'గోండి', కోయల మాతృభాష 'కుయి', మరియు 'కుభి', 'కువి' భాషలు ద్రావిడ భాషా కుటుంబమునకు చెందినవి. రంగు రంగుల దుస్తులతో ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటా కనుపించే బంజారులని పిలువబడే సుగాలీలు మాట్లాడే 'భంజారా' భాష ఉత్తర

*ఆకాశవాణి, హైదరాబాదు కేంద్రమువారి సౌజన్యముతో

భారత భాషా కుటుంబమునకు సన్నిహితమైనది. కాని మన రాష్ట్రంలో ఉన్న ఆదివాసులందరు తెలుగు ధారాళంగా మాట్లాడెదరు. శ్రీకాకుళం, విశాఖ జిల్లాలలోని సరిహద్దు ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్న బగత, మూకదొర, కొండదొర, వాల్మీకి, పోర్జ, కోటియా, సవర, జాతపు, మాలి తెగలు తెలుగుతోపాటు ఒరియా కూడ మాట్లాడెదరు. వీనిలో దేనికి సహజమైన లిపి లేదు. సవర, గోండి, బంజార భాషలకు దేవనాగర లిపుల నుపయోగించి అభివృద్ధిచేయుటకు ప్రభుత్వం కృషిచేయుచున్నది.

మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్న ఆదిమవాసుల యొక్క ముఖ్యవృత్తి వ్యవసాయము. వీరి వ్యవసాయము చాలవరకు పురాతన పరికరాలతోను సనాతన పద్ధతులపైన మరియు వర్షాధారమగుటచే ఎకరానికి కనీసపు ఉత్పత్తి చాల తక్కువగా ఉన్నది. శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం, తూర్పుగోదావరి జిల్లాలలోని కొండ ప్రాంతములలో నివసించుచున్న సవరలు, సామంతులు, గదబలు, కొండరెడ్లకు 'పోడు' వ్యవసాయముకూడ ముఖ్యమైన జీవనాధారముగా ఉన్నది. ఆదిలాబాద్, వరంగల్, ఖమ్మం, కరీంనగర్ జిల్లాలలో నివసించుచున్న గోండ్లు, నాయకపోళ్ళు, కోయలు చాలావరకు స్థిరమైనటువంటి నాగలితో దున్నే వ్యవసాయదారులు. నల్లమలై అరణ్యములోను, అమరాబాద్ పీఠభూమిలోను-ఉన్నటువంటి చెంచు తెగవారు ముఖ్యముగా అరణ్యమృగములను వేటాడి, అరణ్యములలో దొరకు ఆహార పదార్థములు, కాయలు, దుంపలు, పండ్లు, ఆకులు మొదలగునవి సేకరించి జీవించెదరు. ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో గోండ్లతోపాటు నివసించుచున్న ప్రధానులు, తోటీలు ముఖ్యముగా గోండు ప్రభువుల కొలువులలో వివాహాది శుభ కార్యములు, కర్మ కాండల సందర్భములలో వంశపారంపర్యముగా పాటలు పాడుచు గోండు దొరలిచ్చు పారితోషికముతో భృతి వెళ్ళబుచ్చుచుండిరి. వంశపారంపర్యముగా పశువులను పెంచుచు జీవనముచేసే గౌడులు, సుగాలీలు యిప్పుడిప్పుడు నాగలి వ్యవసాయముకూడ చేయుచున్నారు. మనరాష్ట్రములో ఉన్న ఆదివాసులు, జొన్న, మొక్కజొన్న, రాగులు, మినుములు, కందులు, ఉలవలు, నువ్వులు మొదలగు పంటలు పండించుచున్నారు. పాలకొండ, శృంగవరపుకోట ప్రాంతములలో వీరు అరటి తోటలను ముమ్మరంగా పెంచుతున్నారు అరకు లోయలో ఉన్న గిరిజనులు కమలాఫల తోటలను విరివిగా పెంచెదరు.

మనరాష్ట్రములో ఉన్న ఆదిమవాసులు వ్యవసాయము ముఖ్యవృత్తిగా పరిగణించి వ్యవసాయపు కూలీపని, అడవులలో కూలిపని మరియు చిన్నతరహా అటవీ సంపదను ప్రోగుచేసి జీవనము సాగించుచున్నారు. అభివృద్ధి మండలముల ద్వారా ప్రభుత్వమువారు కట్టుచున్న భవనములు, వంతెనలు, రోడ్లు మొదలగు నిర్మాణాత్మకమైన పనులలో కూడ గిరిజనులు పాల్గొనుచు తద్వారవచ్చు ఆదాయంతో జీవనము గడుపుచున్నారు. శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం, తూర్పు పశ్చిమ గోదావరి, ఖమ్మం, వరంగల్లు జిల్లాలలో ఉన్న ఆదిమవాసులు అరణ్యప్రాంతములలో దొరకు చింతపండు, కరక్కాయలు, షీకాయ, చీపుళ్ళు, కుంకుడు కాయలు, అడ్డ ఆకులు, తేనె మొదలగు చిన్నతరహా అటవీసంపదను ప్రోగుచేసి

గిరిజనులకొరకై ప్రత్యేకముగా స్థాపించబడిన గిరిజన సహకార కార్పోరేషన్‌కు అమ్ముచున్నారు. ఈ అటవీసంపదలో ముషిణి, గంటుబారంకి, కానుగ, పాతాల గరిడి మొదలగు ఔషధులు ముఖ్యమైనవి.

గిరిజన తెగలలో కొంతమందికి వ్యవసాయము ముఖ్యవృత్తిగా యున్నను యితర వృత్తులలో కూడ ప్రావీణ్యత సంపాదించుచున్నారు. మన రాష్ట్రములో ఉన్న చెంచువాండ్లు తేనె ప్రోగుచేయుటలోను, వెదురు నరుకుటలోను ప్రవీణులు. వీరికి చేపలు పట్టుటలో కూడ ప్రావీణ్యత ఉన్నది. కమ్మర తెగకు చెందిన ఆదివాసులు పురాతన పద్ధతిలో వ్యవసాయపు ఇనుప పనిముట్లు తయారు చేయుదురు. విశాఖపట్నం జిల్లాలో ఉన్న జాతపులు చాపలు అల్లుటలోను, బుట్టలు అల్లుటలోను, నూనె తీయుటలోను ప్రావీణ్యత కలిగి ఉన్నారు. నాయకపోండ్లకు చెట్లు పడగొట్టుటలోను, కలప సాఫీగా చేయుటలోను అనుభవము కలదు. వీరికి వడ్రంగము, కమ్మరము, బుట్టలుఅల్లుట మొదలగు పనులలో కూడ అనుభవము కలదు. కోస్తాజిల్లాలలో వున్న సుగాలీలు ఎక్కువగా కూలీ పనిచేయుచు పల్లెలలో ఉప్పు అమ్మెదరు. వీరు గోనె సంచులు బాగుచేయుటలోను, గోగునారతో త్రాళ్ళు తయారుచేయుటలోను నేర్పరులు. ఏజన్సీ ప్రాంతములలో నివసించుచున్న వాల్మీకులు, చిన్నతరహా అటవీ ఫలసాయములో వ్యాపారము చేయుదురు. మైదాన ప్రాంతములలో ఉన్న ఏనాదులు చేపలు పట్టుటలో సిద్ధహస్తులు. ఏనాది తెగకు చెందిన ఆడవారు గిరిజనేతరుల యిండ్లలో వడ్లు దంచుట, వంటసామాన్లు తోముట మొదలగు పనులు ఎక్కువగా చేయుదురు. ఏనాదులు పంటచేలలో ఎలుకలనుకూడ పట్టుదురు. నెల్లూరు ప్రాంతంలో ఏనాదులు రంగు రంగుల చాపలల్లుటలో ప్రవీణులు. ఎరుకల తెగకు చెందిన ఆడవారు 'సోది' చెప్పుటకు ప్రసిద్ధులు. ఎరుకల వారి ముఖ్య జీవనాధారము పందుల పెంపకమని జగద్విదితము.

ఈ రోజులలో గిరిజనులు వారి వంశపారంపర్యముగా వచ్చిన వృత్తులే గాకుండా, తమ నిర్మాణాత్మకమైన పనులలోను, గవర్నమెంటు ఉద్యోగములలోను, రవాణా సౌకర్యములలోను, వ్యాపారానికి సంబంధించిన వృత్తులలోకూడ పాల్గొనుచున్నారు.

విభిన్న సంస్కృతులు, విలక్షణమైన ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవస్థలుగల 33 అనుసూచిత తెగలు మనరాష్ట్రములో ఉన్నారు. ఆదిమవాసులయొక్క జీవనవిధానమే విలక్షణమైనది. వారి వ్యక్తిగత దినచర్య మొదలు ఆహార సంపాదన, వివాహములు, వినోదములు, విశ్వాసములు, ఆచారవ్యవహారములు మొదలగు ప్రతి సూక్ష్మజీవితాంశంకూడ వేరు వేరు రీతులలో ఉండును. ఒక ప్రాంతపు ఆదివాసునికి మరో ప్రాంతపువానికికూడ ఆచారవ్యవహారములలో ఈ విభేదాలు ఉన్నవి.

ఆదిమవాసులకు మూఢనమ్మకములు ఎక్కువ. వీరు దేవతలను, ప్రకృతి శక్తులను, పలువిధములైన ప్రేతాత్మలను ఎక్కువగా ఆరాధింతురు. వీరి వ్యవసాయపుపనులు తదితర ఆర్థిక వ్యాసంగములు పూజాపునస్కారములతోను, పండుగలతోను ముడివడి ఉన్నవి. వారి సాంఘిక, మత, రాజకీయ వ్యవస్థ అనూచానంగా

వస్తున్న గిరిజన పంచాయితీలపై ఆధారపడి ఉన్నది. గిరిజన గ్రామము యొక్క పెద్ద వీరియొక్క సాంఘిక వ్యవస్థను తీర్చిదిద్దుతాడు.

మన రాష్ట్రప్రభుత్వము ఆదిమవాసులను నిద్రాణస్థితినుండి మేల్కొల్పుటకు పూనుకొంది. పంచవర్ష ప్రణాళికలద్వారా అనేకమైన అభివృద్ధి పథకములను ప్రవేశ పెట్టినది అనుసూచిత ప్రాంతములలోకూడ పంచాయితీ రాజ్యమును ప్రవేశపెట్టిరి. అనుసూచిత ప్రాంతములోని గిరిజన పంచాయితీ సమితులలో ప్రెసిడెంటు, వైస్ ప్రెసిడెంటు పదవులను గిరిజనులకే ప్రత్యేకించిరి. గిరిజనుల బహుముఖాభివృద్ధికై శ్రద్ధవహించుటకు ప్రత్యేకముగా గిరిజన సంక్షేమశాఖను ఏర్పరచిరి. విద్య, వృత్తి పాఠశాలలలోను, ఉద్యోగరంగములోను వీరికి కొన్ని స్థానములు ప్రత్యేకించిరి. గిరిజనప్రాంతములలో అనేక పాఠశాలలను ఉచితవసతి గృహములను స్థాపించుటయే గాక, ఉపకార వేతనములనుకూడ ప్రభుత్వము యిచ్చుచున్నది. రాజకీయముగా రాష్ట్ర విధానసభ, లోక్ సభలలోకూడ వీరికి ప్రత్యేక స్థానములు కేటాయించిరి. వీరి అభివృద్ధికై ప్రత్యేకనిధులు ఏర్పాటుచేసి ఆదివాసి అభివృద్ధి మండలములద్వారా ప్రభుత్వము కృషిచేయుచున్నది.

తరతరాలుగా షావుకార్లు, వడ్డీ వ్యాపారస్తులు ఆదివాసులకు చేస్తున్న అన్యాయములను అరికట్టుటకై ప్రభుత్వము ప్రత్యేక చట్టములను అమలుపరచినది. వానిలో ఆంధ్ర ప్రదేశ మన్యప్రాంత ఋణదాస్యనివృత్తి శాసనము 1940, ఆంధ్ర ప్రదేశ మన్యప్రజల ఋణ విముక్తి నిబంధన 1960, ఆంధ్రప్రదేశ మన్యప్రాంతములలోని వడ్డీవ్యాపారస్తుల నిబంధన 1960 ముఖ్యమైనవి. అమాయకులైన ఆదివాసులనుండి సారవంతమైన భూమి అన్యాక్రాంతము కాకుండా ప్రభుత్వము ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని మన్యప్రాంతములలోని గిరిజనుల భూమిని గిరిజనేతరుల హస్తగతము చేయుటను నిషేధించుచు 1959 సంవత్సరములో నిబంధనావళిని అమలుపరచిరి.

ఈవిధంగా వెనుకబడిన ఆదిమవాసులకు రాజకీయ, సాంఘిక, ఆర్థిక, ఉద్యోగ రక్షణలను కల్పించుటయేగాక, వారి శీఘ్ర పురోగతికి బహుముఖముల అవిరళ కృషిచేయుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము కంకణము కట్టుకున్నది.

Information to our Contributors

The Bulletin, in addition to the publication of the Research work of the Tribal Cultural Research and Training Institute, Hyderabad also publishes the original articles and papers from those who are interested in the various aspects of tribal life. Papers and articles narrating the various problems of the tribals and their way of life etc., are therefore, cordially invited for publication both in English and Telugu.

The contributors are requested to send manuscripts in duplicate. The manuscripts should be typed, double spaced on one side only. Footnote should also be double spaced. All papers should be numbered in the upper right hand corner of the page. Each manuscript should be accompanied by a declaration that the material has not been published elsewhere and that it was not submitted for publication in any other journal.

The Editorial Board is not responsible for the views expressed in the articles and papers included in the Bulletin. It reserves right to accept or reject publication of any manuscript received.

The Bulletin is bi-annual and will be made available to the subscribers in January and June every year. All correspondence and articles shall be addressed to the Director, Tribal Cultural Research and Training Institute, Banjara Hills, Hyderabad-34 (A.P.).

TRIBAL CULTURAL RESEARCH AND TRAINING INSTITUTE
HYDERABAD - A. P.

PRINTED AT THE A. P. TEXT-BOOK PRESS, HYDERABAD - A.P.